

T.C.

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

PANDEMİ DÖNEMİNDE SİNOFOBİ: TWITTER ÖRNEĞİ

GÜVEN KİMENÇE

MEDYA VE İLETİŞİM SİSTEMLERİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN

PROF. DR. MÜGE DEMİR AYRAL

İSTANBUL-2023

BEYAN

Bu tez çalışması kendi çalışmam olduğunu, tezin planlamasından yazımına kadar tüm safhalarında etik dışı olabilecek bir davranışın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, bu tez çalışması ile elde edilmeyen tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynakçaya aldığımı, yine bu tez çalışmasında ve yazım sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Güven Kimençe

ÖNSÖZ

Bu çalışmada, koronavirüs pandemisi sürecinde sosyal medya ortamlarında üretilen Sinofobi konulu içerikler incelenmiş, kullanıcıları nefret söylemi üretmeye iten sebeplerin ve kaygıların neler olduğu anlaşılmaya çalışılmıştır. Sosyal medya ortamlarının kullanıcılara sağlamış olduğu imkânlar doğrultusunda kullanıcıların içerik üretirken kullandıkları nefret dili incelenmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde Sinofobi ile ilgili bazı tespitlerde bulunulmuş ve sosyal medyada nefret söyleminin üretilmesinin ve yayılmasının önlenmesi / azaltılması için bazı önerilerde bulunulmuştur. Bu çalışmayı hayata geçirirken bilgi ve tecrübelerinden faydalandığım, çalışmanın her aşamasında yönlendirmeleriyle desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen tez danışmanım Prof. Dr. Müge Demir’e sonsuz teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim. Bu çalışmamı, cennette bile benimle gurur duyduğunu bildiğim annem Narmine Kimençe’ye adıyorum.

Güven Kimençe
İstanbul 2023

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
KISALTMALAR.....	v
ŞEKİLLER.....	vi
TABLolar.....	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PANDEMİ, NEFRET SÖYLEMİ VE SİNOFOBİ.....	3
1.1. Pandemi Nedir?.....	1
1.2. Nefret Kavramı ve Nefret Söylemi.....	16
1.2.1. Nefret Söylemi Unsurları.....	19
1.2.1.1. Stigma (Damgalama).....	21
1.2.1.2. Stereotipler (Kalıpyargılar).....	21
1.2.1.3. Önyargı.....	22
1.2.1.4. Ayrımcılık.....	23
1.2.1.5. Ötekileştirme.....	23
1.2.1.6. Irkçılık.....	24
1.2.1.7. Homofobi.....	25
1.2.1.8. Zenofobi.....	26
1.2.2. Nefret Söylemi Türleri.....	26
1.2.2.1. Kadınlara Yönelik Nefret Söylemi.....	27
1.2.2.2. Yabancılarla ve Göçmenlere Yönelik Nefret Söylemi.....	27
1.2.2.3. Engellilere ve Çeşitli Hastalıklara Yönelik Nefret Söylemi.....	27

1.2.2.4. Cinsel Kimlik / Yönelim Temelli Nefret Söylemi.....	28
1.2.2.5. Siyasal Nefret Söylemi.....	28
1.2.2.6. İnanç ve Mezhep Temelli Nefret Söylemi.....	29
1.3. Sinofobi.....	29

İKİNCİ BÖLÜM

YENİ MEDYADA NEFRET SÖYLEMİ VE SİNOFOBİ.....	33
2.1. Yeni Medya Kavramı ve Özellikleri.....	33
2.1.1. Dijitallık.....	35
2.1.2. Etkileşimsellik.....	35
2.1.3. Multimedya Biçimselliği.....	36
2.1.4. Kullanıcı Türevli İçerik Üretimi.....	36
2.1.5. Sanallık.....	37
2.1.6. Hipermetinsellik.....	37
2.1.7. Yayılım.....	38
2.2. Yeni Medya ve Nefret Söylemi İlişkisi.....	38
2.3. Yeni Medya Düzeninde Sinofobi.....	40

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PANDEMİ DÖNEMİNDE YENİ MEDYADA SİNOFOBİ VE TWITTER ÖRNEĞİ.....	44
3.1. Araştırmanın Amacı.....	44
3.2. Araştırmanın Önemi.....	44
3.3. Araştırmanın Varsayımları.....	45
3.4. Araştırmanın Yöntemi.....	45
3.5. Eleştirel Söylem Analizi: Pandemi Sürecinde Paylaşılan Sinofobi İçerikli Tweetlerin Analizi.....	46
SONUÇ.....	90
KAYNAKÇA.....	94
ÖZGEÇMİŞ.....	103

KISALTMALAR

DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
WHO	: World Health Organization
SARS	: Severe Acute Respiratory Syndrome
MERS	: Middle East Respiratory Syndrome
RNA	: Ribonucleic Acid
IHR	: International Health Regulations
EIOS	: Epidemic Intelligence from Open Sources
IMST	: Incident Management Support Team
GOARN	: Global Outbreak Alert and Response Network
TSİ	: Türkiye Saati ile
AKBK	: Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi
BM	: Birleşmiş Milletler
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
TC	: Türkiye Cumhuriyeti

ŞEKİLLER

Şekil.1: DSÖ'nün Koronavirüs ile İlgili İlk Tweet Görseli.....	9
Şekil.2: DSÖ'nün Koronavirüs ile İlgili İkinci Tweet Görseli.....	10
Şekil.3: Nefret Piramidi.....	20
Şekil.4: Nefret Söylemini Oluşturan Unsurların Birbirine Bağlanması.....	20
Şekil.5: Asya Kökenli Amerikalılara Yönelik Nefret Suçunun Arttığını Bildiren Haber.....	30
Şekil.6: Uluslararası Af Örgütü'nün Atılan İrkçi Tweetler'le İlgili Tespiti.....	31
Şekil.7: Seçili Ülkelerde 2002-2021 Yılları Arasında Çin'e Olumsuz Bakanların Oranı.....	31
Şekil.8: Çin ile İlgili 1. Haber Başlığı.....	40
Şekil.9: Çin ile İlgili Bir Video Haber Başlığı.....	41
Şekil.10: Çin ile İlgili 2. Haber.....	41
Şekil.11: Çin ile İlgili 3. Haber Başlığı.....	42
Şekil.12: Çin Mali Oyuncaklar ile İlgili Soru Görseli.....	42
Şekil.13: Çin ile İlgili Rahatsız Olunan Konular.....	43
Şekil.14: Tweet 1 ile İlgili Görsel.....	48
Şekil.15: Tweet 2 ile İlgili Görsel.....	50
Şekil.16: Tweet 3 ile İlgili Görsel.....	53
Şekil.17: Tweet 4 ile İlgili Görsel.....	55
Şekil.18: Tweet 5 ile İlgili Görsel.....	58
Şekil.19: Tweet 6 ile İlgili Görsel.....	61
Şekil.20: Tweet 7 ile İlgili Görsel.....	64
Şekil.21: Tweet 8 ile İlgili Görsel.....	67
Şekil.22: Tweet 9 ile İlgili Görsel.....	69
Şekil.23: Tweet 10 ile İlgili Görsel.....	72
Şekil.24: Tweet 11 ile İlgili Görsel.....	75
Şekil.25: Tweet 12 ile İlgili Görsel.....	78
Şekil.26: Tweet 13 ile İlgili Görsel.....	81
Şekil.27: Tweet 14 ile İlgili Görsel.....	83
Şekil.28: Tweet 15 ile İlgili Görsel.....	87

TABLÖLAR

Tablo 1. 2020 Ocak Ayı Koronavirüs Tespit Edilen Ülkeler.....	11
Tablo 2. 2020 Şubat Ayı Koronavirüs Tespit Edilen Ülkeler.....	12
Tablo 3. 2020 Mart Ayı Koronavirüs Tespit Edilen Ülkeler.....	13
Tablo 4. 2020 Nisan Ayı Koronavirüs Tespit Edilen Ülkeler.....	14
Tablo 5. 2020 Mayıs- Aralık Ayları Koronavirüs Tespit Edilen Ülkeler.....	15
Tablo 6. Van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi Modeli.....	47
Tablo 7. Tweet 1 ile İlgili Bilgiler.....	48
Tablo 8. Tweet 2 ile İlgili Bilgiler.....	50
Tablo 9. Tweet 3 ile İlgili Bilgiler.....	53
Tablo 10. Tweet 4 ile İlgili Bilgiler.....	56
Tablo 11. Tweet 5 ile İlgili Bilgiler.....	59
Tablo 12. Tweet 6 ile İlgili Bilgiler.....	61
Tablo 13. Tweet 7 ile İlgili Bilgiler.....	64
Tablo 14. Tweet 8 ile İlgili Bilgiler.....	67
Tablo 15. Tweet 9 ile İlgili Bilgiler.....	69
Tablo 16. Tweet 10 ile İlgili Bilgiler.....	72
Tablo 17. Tweet 11 ile İlgili Bilgiler.....	75
Tablo 18. Tweet 12 ile İlgili Bilgiler.....	78
Tablo 19. Tweet 13 ile İlgili Bilgiler.....	81
Tablo 20. Tweet 14 ile İlgili Bilgiler.....	84
Tablo 21. Tweet 15 ile İlgili Bilgiler.....	87

ÖZET

PANDEMİ DÖNEMİNDE SİNOFOBİ: TWITTER ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans tezi çalışması olarak ele alınan bu çalışma, sosyal medyada üretilen ve Sinofobi içeren tweet içeriklerini inceleme amaçındadır. Bu doğrultuda pandemi ve nefret kavramları açıklanmış, nefret söyleminin özelliklerinden yola çıkılarak içeriklerin nasıl Sinofobik özellikler gösterdiği analiz edilmiştir. Araştırmanın amacı, COVID-19 pandemisinin sosyal medyada Sinofobik nefret söylemi pratiklerini hangi doğrultuda etkilediğini ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın yöntemi, nitel araştırma yöntemlerinden eleştirel söylem analizidir. Bu doğrultuda, Hollandalı Dilbilimci Teun A. Van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi Modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini, Twitter'da gönderilerini Türkçe yazan ve halka açık hesapları olan kullanıcılar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 1 Ocak 2020 ile 31 Aralık 2020 tarihleri arasında Twitter'da Sinofobi içeren gönderiler üreten kullanıcılardan müteşekkil bir alt grup olarak kısıtlanmıştır. Örneklemin bu ölçütlerle sınırlandırılmasıyla nefret söylemi içeren gönderiler üreten kullanıcılara doğrudan ulaşılabilmesi amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Sinofobi, Yeni Medya, Sosyal Medya, Nefret Söylemi

ABSTRACT

SINOPHOBIA IN THE PANDEMIC PERIOD: TWITTER AS A SAMPLE

This study, which is considered as a master's thesis, aims to examine the content of tweets produced on social media and containing Sinophobia. In this regard, the concepts of pandemic and hatred are explained, and based on the characteristics of hate speech, it is analyzed how the content shows Sinophobic features. The aim of the research is to reveal in which direction the COVID-19 pandemic has affected Sinophobic hate speech practices on social media. The method of the research is critical discourse analysis, which is one of the qualitative research methods. Accordingly, the Critical Discourse Analysis Model of Dutch Linguist Teun A. Van Dijk was used. The research universe of the study consists of users who write their posts on Twitter in Turkish and have public accounts. The sample of the study is restricted as a subgroup of users who produced posts containing Sinophobia on Twitter between January 1, 2020 and December 31, 2020. By limiting the sample with these criteria, it is aimed to be able to directly reach the users who produce posts containing hate speech.

Key Words: Pandemic, Sinophobia, New Media, Social Media, Hate Speech

GİRİŞ

Nefret kavramı, insanlık tarihi kadar eski olan insanî bir duyguyu temsil etmektedir. İnsanların nefret duygusunu ortaya çıkaran birçok etmen olsa da kişilerin herhangi bir durumdan dolayı sorumlu veya suçlu bulduğu kişi veya toplumlardan nefret etmesi ve bunu ilgili kişilere yansıtması birçok sorunu da beraberinde getirmektedir. Özellikle yeni medyanın bireylere sunmuş olduğu ifade özgürlüğü ve dijital içerik türetebilme şansı, kişilerin bu nefretlerini dijital ortamlarda hem üretmelerine hem de yaymalarına neden olmuş ve beraberinde nefret söylemi kavramını da getirmiştir.

Tüm insanlık, 2019 yılının sonlarına doğru Çin Halk Cumhuriyeti'nin Hubei eyaletinin Wuhan şehrinde ortaya çıkan ve hala tüm dünyada milyonlarca kişiyi etkisi altına almakta olan COVID-19 pandemisi ile mücadele etmektedir. Pandemi döneminde hastalıktan korunmayı amaçlayan sokağa çıkma yasağı, sosyal mesafe ve uzaktan eğitim / çalışma gibi birtakım önlemlerin insanları sosyal medya ağlarını daha fazla kullanmaya ittiği görülmüştür. Bu sebeple, sosyal medya ortamlarında üretilen nefret söyleminin belirtilen önlemler nedeniyle Çin'i ve Çin halkını da hedef aldığı saptanmıştır.

Bu çalışmada, sosyal medya mecralarından biri olan Twitter'da üretilen Sinofobik nefret söylemi içeren gönderiler incelenerek kullanıcıların nefret söylemi üretirken kullandıkları söylemler analiz edilmiştir. Bu kapsamda Hollandalı Dilbilimci Teun A. Van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi Modeli çalışmada rehber olarak kullanılmıştır.

Mevcut literatürde, yeni medyada nefret söylemiyle ilgili çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Nefret kavramı ve özellikleri ele alınmış (Fischer, Halperin, Canetti, & Jasini, 2018), nefret söylemi pratikleri incelenmiş (Güranlıoğlu, 2014), pandeminin ne olduğu ve etkileri irdelenmiş (Koç, Özkoçak, & Gültekin, 2020) ve yeni medya ortamlarında nefret söyleminin yer alması araştırılmış (Binark, 2010) olup ilgili diğer kaynaklardan da yararlanılmıştır.

Çalışmanın ilk bölümünde pandemi, nefret kavramı ve nefret söylemi kavramlarının tanımları yapılmış ve özellikleri sıralanmıştır. Ayrıca, nefret söyleminin unsurları ve türleri hakkında bilgiler verilmiştir. Sinofobi kavramı ve konuya ilişkin bilgiler de yine bu bölümde sunulmuştur. İkinci bölümde, yeni medya ve özelliklerinin neler

olduğu sıralanmış, yeni medya ile nefret söylemi arasındaki ilişki irdelenmiş ve yeni dűnya dűzeninde Sinofobinin nasıl yer aldığı örnekler ve tablolarla sunulmuştur. Araştırmanın amacı, önemi, varsayımları ve yöntemi üçüncü bölümde sunulmuştur. Eleřtirel Söylem Analizi Modeli kullanılarak seçilen 15 tweet üzerinden analiz yapılmış ve ardından ulaşılan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

PANDEMİ DÖNEMİNDE SİNOFOBİ: TWITTER ÖRNEĞİ

1. BÖLÜM

PANDEMİ, NEFRET SÖYLEMİ ve SİNOFOBİ

1.1. Pandemi Nedir?

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ veya uluslararası bilinen kısaltmasıyla WHO) yapmış olduğu tanıma göre pandemi, yeni bir hastalığın tüm dünyaya yayılması anlamına gelmektedir. Herhangi bir durumda pandemi ilan edilebilmesi, yeni bir virüs ortaya çıkıp tüm dünyaya yayılması ve insanların bu yeni virüse karşı bağışıklığı olmamasına bağlıdır (World Health Organization, 2010).

Pandemi kelimesi, eski Yunanca olan *pan* (tüm) ve *demos* (halk) kelimelerinin birleşiminden oluşmaktadır ve herhangi bir durumda pandemi ilan edilebilmesi için şu üç durumun gerçekleşmesi koşulu aranır: nüfusun daha önce maruz kalmadığı ve bağışıklığının olmadığı yeni bir hastalığın ortaya çıkması, hastalık kaynağının insanlara kolayca bulaşabilecek ve tehlike arz edecek durumda olması ve hastalığın insanlar arasında kolayca ve mütemadiyen yayılıyor olması (World Health Organization, 2010). Ayrıca pandemi, dünya üzerinden birden fazla devlette ya da kıtada, oldukça geniş bir alanda yayılan ve etkilerini gösteren büyük salgın hastalıklar olarak da nitelendirilebilmektedir (Medipol, 2020).

Pandemi ilan edilmesinde yukarıda bahsedilen Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirlenen üç ana etmene yardımcı bazı diğer etkenler de bulunmaktadır. Bu yardımcı etmenleri de dörde ayırmak mümkündür: etkene ait faktörler, bireye ait faktörler, iklim ve koruyucu sağlık hizmetlerinin genel durumu. Kaynağın yeni veya mutasyona uğramış olması, enfektivite ve virülans; bireylerin genel bağışıklık durumu, bireysel ve toplumsal temas ve kişilerin halihazırda sahip olduğu diğer hastalıkları olması pandemi ilan edilmesine katkı sağlayan diğer konular olarak sıralanabilir (Durmuş, 2020).

Yapısal olarak da pandemi durumları benzerlikler göstermektedir. Tüm pandemilerde hastalığın örüntüsü, mevsimsel gripten farklıdır çünkü pandemiler

normal grip sezonu dışında da görülebilmektedir. Tipik bir pandemi, birden fazla dalgaya veya mutasyona sahip olabilir. Ve son özellik olarak bir pandeminin süresi, 12 ila 18 hafta arasında değişebilmektedir (Kırık, Altınbaş Var, Özkoçak, & Darıcı, 2020). Pandemiler geniş coğrafi alanlara, hızla yayılabilmektedirler. Mutasyonlar sonucunda yenilenirler ve yeniden ortaya çıkarlar. Sonuçları ölümcüldür ve kitlelerin hayat tarzında değişimlere ve dönüşümlere sebep olabilmektedirler (Koç, Özkoçak, & Gültekin, 2020).

İnsanlık tarihi boyunca, dünya birçok hastalığa ve dolayısıyla da pandemiye tanık olmuştur. Bu salgın hastalıklar büyük sosyal, ekonomik, siyasi ve demografik etkileriyle insanlığın yeniden şekillenmesine neden olmuşlardır. İnsanlığa en çok etki eden bazı salgınlar veba, kolera, tifüs, çiçek, ebola ve grip olarak sıralanabilir (Durmuş, 2020). Bu salgınların haricinde dünya irili ufaklı daha birçok salgına ve pandemiye daha şahit olmuştur.

Dünyayı en çok etkileyen en büyük salgınların başında hiç şüphesiz Veba, bir başka deyişle *Kara Ölüm* gelmektedir. Fare pirelerinin insanları ısırmasıyla veya hasta insanlardan diğer insanlara bulaşarak yayılan Veba, 1347 yılında Çin ve Orta Asya’da ortaya çıkmış ve dönemin Avrupa nüfusunun üçte birinin ölümüne yol açmıştır. Osmanlı İmparatorluğu’nda da 18. ve 19. yüzyıllarda görülmüştür (Durmuş, 2020). Vebanın bu denli yayılmasında iklimin oldukça büyük bir payı olduğu düşünülmektedir. Fakat yayılımdaki esas rol insan hareketliliklerine bağlanmaktadır. 1330’lu yıllarda hastalık Asya ve Avrupa’da yayılma fırsatı bulmuş, ticaret yolları ve ordular aracılığıyla da Avrupa’nın dört bir köşesine ulaşmıştır (Özden & Özmat, 2014). Bu koşullar içinde dahi devam eden insan faaliyetleri beraberinde birçok değişimi de kaçınılmaz olarak getirmiştir. Vebanın kültürel sonuçları, olayı bir hastalıktan ziyade tarihsel bir olgu statüsüne çıkarmıştır. Bugün Avrupa’da birçok yazar ve düşünür Veba salgınının olumlu sonuçlarına odaklanmış; salgının nüfus artışını azalttığı için Avrupa’ya refah getirdiğini, feodalizmin yıkılmasında etkili olduğunu, şehirlerin mimari yapıların değişime uğradığını, kamu sağlığına katkıda bulunduğunu iddia etmiştir (Harris, 1994).

En büyük salgınlardan bir diğeri ise kolera olmuştur. Kolera 1817'de Japonya'da, 1826'da Moskova'da, 1831'de ise Berlin, Londra ve Paris'te salgınlara yol açmışken Osmanlı İmparatorluğu'nda 1912 ila 1913 yılları arasında patlak veren Balkan Savaşları esnasında yıkıma sebep olmuştur. Kolera, *vibrio cholerae* isimli bakterinin yol açtığı bir bağırsak enfeksiyonuydu ve şiddetli ishal şeklinde ortaya çıkmaktaydı (Durmuş, 2020). Kolera da o dönemde bir pandemi / epidemi olarak ele alınmıştır. 1800'lü yılların başlarında vebadan daha tehlikeli olarak düşünülmüştür, bunun sebebi ise vebadan daha hızlı yayılması ve daha öldürücü olmasına bağlanmıştır (Örgen, 2016). Yine 19. yüzyılın başından itibaren dünyada birçok farklı bölgede kolera pandemisi yaşanmış olup birden fazla kolera dalgası olduğu da bilinmektedir. Bu dalgaların en ölümcülü ise 1852 – 1860 yılları arasında yaşanan 3. Kolera pandemisi olduğu düşünülmektedir. 8 yıldan fazla süren bu dalganın, farklı kıtalarda dünya çapında bir milyondan fazla insanın ölümüne yol açtığı tahmin edilmektedir. Koleranın birçok salgından farkının başlangıç noktasının bir virüs değil de bir bakteri olduğunun ileri sürülmesidir (ntv.com.tr, 2020).

Dünya tarihindeki en büyük ve geniş çaplı pandemi hiç şüphesiz ki 1. Dünya Savaşı sonlarında ortaya çıkan ve milyonlarca insanın ölümüne sebebiyet veren İspanyol Gribidir. Dünya Savaşı bittikten sonra, bir de hastalıkla savaşma evresi başlamıştır. İspanyol Gribinin kökeni sanılanın aksine Uzak Doğu'dur. 1917 senesinin sonlarında Çin'de ortaya çıkan İspanyol Gribi daha sonra Japonya, Hindistan ve ülkemizin de içinde bulunduğu Yakın Doğu'ya sıçramıştır. Salgın diğer bir yayımla da Rusya ve Amerika kıtasına ulaşmıştır ve yaklaşık 18 ayda 15 milyondan fazla insanın ölümüne sebep olmuştur (Özdemir, 2005). Salgının İspanyol Gribi adını alması da ayrı bir olgudur. Asya'da çıkan salgına çok farklı isimler addedilmiştir. Salgın Almanlarca *Yıldırım Nezlesi* adıyla anılırken İngilizler *Flanders Gribi* adını vermiştir. Salgının İspanyol Gribi adını almasına ise Amerikalı askerler sebep olmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nda tarafsız kalan İspanya'da medya, savaş haberlerini olduğu gibi sansür uygulamadan paylaştığı için gribin ve salgının adı İspanyol Gribi olarak kalmıştır (Nikiforuk, 2007). Grip virüsü, bilgiler kesin olmamakla birlikte, 10 ila 14 yılda bir genetik mutasyona uğramakta ve bu da virüsle mücadeleyle zorlu bir hale getirmektedir. Buna karşın, 1918'de İspanyol Gribine sebep olan virüs türünü bilim insanları halihazırda saptayabilmiş değillerdir

(Özdemir, 2005). Netice olarak, İspanyol Gribinden ölenlerin toplam sayısı 50 milyon ila 100 milyon arasında tahmin edilmekteyken bu rakam 1. Dünya Savaşı'nda ölenlerin sayısından oldukça fazladır. Savaşın da seyrini değiştiren bu salgın, ülkelerin savaştan daha çok kayıp vermesine sebep olmuştur ve dünya nüfusunun %20'sinin enfekte olduğu varsayılmıştır (Durmuş, 2020).

İspanyol Gribi pandemisinin üzerinden kırk yıl bile geçmeden dünya bu kez de Asya Gribiyle tanışmıştır. 1957 yılında Çin'de ortaya çıkan bu salgın hızla Asya kıtasına ve Uzak Doğu ülkelerine, Avustralya ve ardından Amerika ve Avrupa kıtalarına yayılmıştır. Genellikle çocuk yaş grubunu etkileyen Asya Gribi, 1 milyondan fazla insanın ölümüne neden olmuştur. Asya Gribine H2N2 virüsünün neden olduğu bilinmektedir (Durmuş, 2020).

Lekeli Humma olarak da bilinen Tifüs salgınının 1083 yılında, İtalya'nın Salerno şehrinde ortaya çıktığı düşünülmektedir. Tifüsün insandan insana bulaşma şekli ise vücut biti olarak adlandırılan *pediculus humanus corporis*, etkeni ise *rickettsia prowazekii* adlı bakteridir. 1939 ila 1945 yılları arasında süren 2. Dünya Savaşı esnasında İstanbul'da ciddi bir tifüs salgını meydana gelmiştir (Durmuş, 2020). *Poxvirus* ailesine ait olan bir diğer virüs ise Çiçek hastalığıdır. Kayıtlara geçen ilk Çiçek salgınının, milattan önce 1350 yıllarında Mısır – Hitit Savaşı esnasında ortaya çıkan salgın olduğu düşünülmektedir. 1976 yılında Somali ve Etiyopya'da bildirilen son iki vaka ile hastalık günümüzde tamamen ortadan kaldırılmıştır. Çiçek hastalığı, tarihte ilk aşısı bulunan hastalıktır (Durmuş, 2020). 1976'da son kez bildirilen Çiçek hastalığından sonra aynı yıl Sudan ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde yeni bir hastalık ortaya çıkmıştır: Ebola. Vahşi hayvanlarla ya da vahşi yaşamla direkt temas sonrasında ve çiğ et tüketilmesiyle ortaya çıkmıştır (Durmuş, 2020) .

Yakın dönemlerde ise salgınlar ve hastalıklar dünya gündeminden hiç düşmemiştir. Yakın dönem salgınlarını 2003 yılında SARS, 2007 yılında *Influenza A H1N5* diğer adıyla *Kuş Gribi*, 2009 yılında *Influenza A H1N1* diğer adıyla *Domuz Gribi*, 2012 yılında *MERS*, 2013 yılında *Influenza A H7N9*, 2014 yılında *Ebola* ve 2015 yılında *Zika* olarak sıralayabiliriz (Durmuş, 2020). Bu salgınlardan en çok akılda kalanı hiç şüphesiz ki Kuş Gribi ve Domuz Gribi olmuştur. 2007 yılında Çin,

Vietnam ve Endonezya’da ortaya çıkan Kuş Gribi, kümes hayvanlarını etkilemiştir. Türkiye’de ise ilk Kuş Gribi vakası Ağrı’da bildirilmiştir. Kuş Gribiyle mücadelede birçok kanatlı hayvan itlaf edilmek zorunda kalmıştır. Domuz Gribi ise 2009 yılının nisan ayında ABD ve Meksika’da grip benzeri bir hastalık olarak ortaya çıkmış olup insandan insana hızla bulaşmıştır. 10 ay gibi bir süre içerisinde, Dünya Sağlık Örgütü’ne 440.000’den fazla vaka ve 5700 ölüm bildirilmiştir (Durmuş, 2020).

Milenyum salgınlarını Korona Virüs ailesinden hastalıklar oluşturmaktadır. Bunlar insanları ve çok çeşitli hayvanları enfekte edebilme özelliğine sahip RNA virüsleridir. İnsanlarda enfeksiyonlara sebep olan Korona virüsler Alfa ve Beta Korona virüs türleri olarak adlandırılmaktadır (Durmuş, 2020). Sars-CoV görülen ilk formudur, 2003 yılının şubat ayında Çin’in Guangdong bölgesinde insanlara yarasalardan bulaştığı düşünülen hastalık türüdür. Bu hastalık, 8 ay gibi bir sürede başta Çin’de olmak üzere 5 kıtaya yayılarak 8000 kişiye bulaşmıştır. 33 ülkede vaka görülmüştür. 2004 yılından sonra ise SARS’a bağlı pandemi düzeyinde vaka bildirimi gerçekleşmemiştir. MERS-CoV ise hastalığın Orta Doğu versiyonudur. İlk kez, 2012 yılında Suudi Arabistan’da görülen hastalık insanlara, develere ve yarasalara bulaşma özelliğine sahiptir. 2018 yılının haziran ayına kadar devam eden bu salgın, 5 kıtaya ve 27 ülkeye sıçramıştır (Durmuş, 2020).

Uzak ve yakın tarihteki pandemi ve salgınların ardından dünya 2019 yılında en son salgın hastalığıyla tanışmıştır: COVID-19. Bu salgın COVID-19, SARS-CoV-2 ya da ilk öğrenilen ismiyle Korona Virüs olarak adlandırılmıştır, 2019 yılında çıkması nedeniyle ismine -19 eklenmiştir (Yalçın, 2020). Dünya Sağlık Örgütü, COVID-19’u şu şekilde tanımlamaktadır: COVID-19, SARS-CoV-2 adı verilen yeni bir koronavirüs nedeniyle ortaya çıkan hastalıktır. DSÖ, bu yeni virüsü 31 Aralık 2019’da Çin Halk Cumhuriyeti’nin Wuhan şehrindeki bir rapor sonucunda öğrenmiştir (WHO, 2020). COVID-19’a da yol açan Koronavirüsler, insanlarda ve deve, kedi, yarasa gibi bazı hayvanlarda hastalığa neden olabilen geniş bir virüs ailesidir. Hayvanlarda mevcut olan virüsler, zamanla mutasyona uğrayarak insanlara bulaşabilecek duruma gelirler ve böylece hastalık insanlarda da görülmeye başlar. İnsanlar için bu virüsün tehlike ve tehdit oluşturması ancak insandan insana bulaşma yetisi edindikten sonra söz konusu olmuştur (Arslan & Karagül, Küresel Bir Tehdit (COVID-19 Salgını) ve Değişime Yolculuk, 2020).

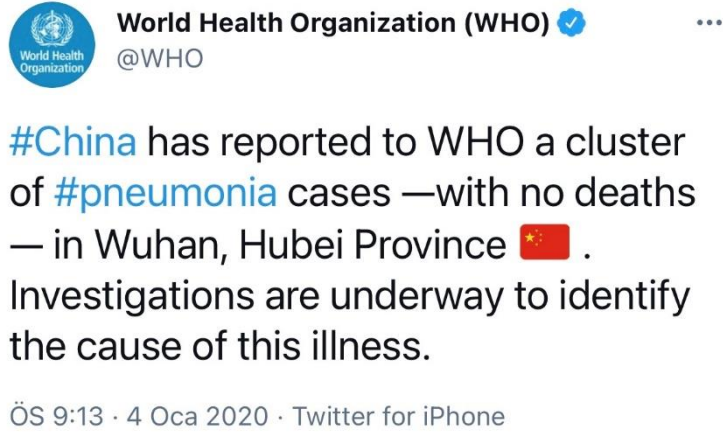
2019 yılının son günlerinde Wuhan'daki deniz ürünleri ve canlı hayvan satımı yapan bir marketin dört çalışanı ve o günlerde burayı ziyaret etmiş olan pek çok sayıdaki insanda pnömoni yani akciğer enfeksiyonu semptomlarının tespit edilmesiyle bir hastalık olasılığı gündeme geldi. Söz konusu pazarın Çinli yetkililerce 2020 yılının ilk gününde kapatılmasının ardından bir hafta sonra yani 7 Ocak 2020'de Çin tarafından ilk yeni koronavirüs (novel coronavirus) resmen tanımlanmış oldu (Sabah, 2020).

Dünya Sağlık Örgütü, durumu Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki ofisi aracılığıyla 31 Aralık 2019'da 'viral pnömoni' vakalarının duyurulduğu Wuhan Belediyesi Sağlık Komisyonu'nun web sitesindeki bir basın açıklaması ile öğrendi. Ülkedeki DSÖ ofisi, DSÖ Batı Pasifik Bölge Ofisi'ndeki Uluslararası Sağlık Yönetmeliği (IHR) birimine Wuhan Belediyesi Sağlık Komisyonu'nun söz konusu vakaları bildiren içeriğinin çevirisini ilettili. Ayrıca, Dünya Sağlık Örgütü'nün Açık Kaynaklardan Salgın İstihbaratı (EIOS) platformu Wuhan'daki bu sebebi bilinmeyen pnömoni vakalarıyla ilgili bir medya raporunu Uluslararası Bulaşıcı Hastalıklar Derneği'nin bir programı olan ProMED aracılığıyla edindi. Ek bilgi edinmek gayesiyle dünya çapında birkaç sağlık otoritesi de DSÖ'ye başvurdu (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020).

2019 yılının son günlerinde ortaya çıkan bu durumun ardından, 1 Ocak 2020 tarihinde DSÖ, Çinli yetkililerden Wuhan'da rapor edilen tipik olmayan pnömoni vakalarıyla ilgili bilgi talep etti. DSÖ aynı zamanda, Olay Yönetimi Destek Ekibini (IMST) aktive etti. Bu, acil durum müdahalesi çerçevesinde gerekli olan bir adımdı. Bu ekip, halk sağlığı acil durumları için faaliyetlerin koordinasyonunu ve müdahaleyi sağlamakla görevliydi. Ekip, DSÖ'nün üç seviyesinde (Genel merkez, Bölgesel, Ülkesel) hizmet verecek şekilde kurulmuştu (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020). Ertesi gün, DSÖ'nün Çin temsilcisi ülkesindeki Ulusal Sağlık Komisyonu'na DSÖ'nün vakalarla ilgili olan talebini ve desteğini ilettili. Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki pnömoni vakaları, DSÖ aracılığıyla büyük kamu sağlığı ajanslarını, laboratuvarları, Birleşmiş Milletler ajanslarını, uluslararası organizasyonları ve sivil toplum örgütlerini de içeren Global Salgın Uyarısı ve Müdahale Ağı (GOARN) ortaklarına iletildi (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020).

Çinli yetkililer Wuhan'daki sebebi bilinmeyen pnömoni vakalarıyla ilgili bilgilendirmeyi hiç vakit kaybetmeden, DSÖ'den gelen talepten hemen iki gün sonra, ilettiler. DSÖ, tüm üye ülkelerin erişebildiği Olay Bilgi Sistemi aracılığıyla nedeni bilinmeyen pnömoni vakaları hakkında ayrıntılı bilgi paylaştı. Olay bildirisi vakalar hakkında bilgi vermiş ve üye ülkelere akut solunum yolu enfeksiyonu riskini azaltmak için önlemler almalarını tavsiye etmiştir. Hemen aynı gün, DSÖ ilk Hastalık Salgın Haberi raporunu yayınladı. Bu, bilimsel ve kamu sağlığı topluluklarının yanı sıra global medyaya yönelik teknik bilgilerin yayınlaması için halka açık web tabanlı bir platformdur. Yayımlanan rapor vaka sayısı ve hastaların klinik durumlarıyla ilgili bilgiler içeriyordu. Ayrıca raporda, Wuhan'daki yerel otoritenin müdahale önlemlerinin detayları ve DSÖ'nün risk değerlendirmesiyle birlikte kamu sağlığı önemleriyle alakalı tavsiyeler de yer alıyordu (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020). Raporda, “Dünya Sağlık Örgütü'nün kamu sağlığı önlemleri ve grip ve şiddetli akut solunum yolu enfeksiyonlarının gözetimi hakkındaki tavsiyelerinin hala geçerli olduğu” belirtildi (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020).

Dünya Sağlık Örgütü'nün resmi Twitter hesabından 4 Ocak 2020 tarihinde atılan iki İngilizce tweet ile dünyaya bu hastalık ilk kez duyurulmuş oldu.

Şekil.1: DSÖ'nün Koronavirüs ile ilgili İlk Tweet Görşeli.

DSÖ'nün 4 Ocak 2020, TSİ 21:13'te attığı tweette şöyle diyordu: “#Çin, DSÖ'ye Hubei Eyaleti, Wuhan'daki bir dizi #pnömoni vakasını -ölüm olmaksızın- rapor etti. Bu hastalığın nedenini belirlemek için araştırmalar devam etmektedir.”

World Health Organization (WHO) ✓
@WHO

...

@WHO adlı kişiye yanıt olarak

WHO is closely monitoring this event
and will share more details as we have
them.

WHO is working across the 3 levels
(country office, regional office, HQ) to
track the situation. #pneumonia #China

ÖS 9:13 · 4 Oca 2020 · Twitter for iPhone

Şekil.2: DSÖ'nün Koronavirüs ile İlgili İkinci Tweet Görsele.

DSÖ'nün 4 Ocak 2020, TSİ 21:13'te attığı ikinci tweette ise şöyle diyordu: “DSÖ bu olayı yakından izliyor ve biz sahip oldukça daha fazla detay paylaşacak. DSÖ bu durumu izlemek için 3 seviyede (ülke ofisi, bölge ofisi, genel merkez) çalışmaktadır. #pnömoni Çin”

DSÖ'nün Twitter hesabından yapılan duyurunun üzerinden bir hafta geçmişti ki, 11 Ocak 2020'de Çin medyası novel koronavirüsten ilk ölüm haberini duyurdu. İlk ölüm haberinden iki gün sonra ise, Tayland Kamu Sağlığı Bakanlığı laboratuvar onaylı bir novel koronavirüs vakası tespit edildiğini duyurdu. Bu, Çin Halk Cumhuriyeti dışındaki ilk vakaydı ve vaka Wuhan menşeliydi (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020).

DSÖ, solunum patojenleri ile alakalı deneyimlerine dayanarak, Çin Halk Cumhuriyeti'ndeki teyit edilmiş 41 vakada insandan insana bulaşma potansiyelinin mevcut olduğunu belirttiği bir basın toplantısı düzenledi: “İnsandan insana sınırlı da olsa bulaşma kesinlikle mümkündür” (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020). Buna rağmen, DSÖ Çinli yetkililer tarafından ‘insandan insana bulaşma konusunda net bir kanıt’ bulunmadığını tweet attı. Yine de DSÖ insandan insana bulaşma konusunda emin olmak adına ek soruşturmalar yapılacağını bildirdi. Fakat çok geçmeden, 15 Ocak 2020'de Japonya Sağlık, İş ve Refah Bakanlığı, ülkelerinde Wuhan'a seyahat etmiş olan bir kişide novel koronavirüs tespit edildiğini duyurdu. Bu da Çin Halk Cumhuriyeti dışındaki ikinci teyit edilmiş vaka oldu. DSÖ,

küresel seyahat örgüsünü göz önünde bulundurunca diğer ülkelerdeki vaka ihtimallerinin mevcut olduğunu belirtti (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020).

Çok geçmeden virüse karşı tedbirler alınmaya başlanmıştır. 16 Ocak 2020’de, Pan Amerikan Sağlık Organizasyonu / DSÖ Bölgesel ofisi, Amerika kıtası için novel koronavirüse karşı ilk epidemiyolojik alarımını vermiştir. Verilen bu alarm, uluslararası seyahatleri, enfeksiyonları önlemeyi ve kontrol önlemleriyle laboratuvar testlerini içermektedir. DSÖ Batı Pasifik Bölge Ofisi, edinilen son bilgilere ve DSÖ analizlerine göre sınırlı da olsa insandan insana bulaşma durumunun kanıtlandığını duyurdu. Edilen bu bilgiler, sağlık çalışanları arasındaki enfeksiyonların da bunu kanıtı güçlendirdiğine değinildi (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020).

DSÖ, Wuhan’da da insandan insana bulaşma ile ilgili kanıt bulunduğunu ama tam yayılma sürecinin anlaşılması için daha fazla araştırmaya ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir. 2020 Ocak ayı sona ermeden, Amerika kıtasındaki ilk vaka da olan ABD’deki ilk novel koronavirüs vakasını rapor edilmiştir. Çok geçmeden Fransa’dan da 3 vaka bildirimi olmuştur. Söz konusu vakaların görüldüğü 3 kişinin de Wuhan’a seyahat etmiş olduğu belirlenmiştir. Bu 3 vaka ile birlikte, Avrupa bölgesindeki ilk vakalar da görülmüştür. Ve nihayet, Birleşik Arap Emirlikleri’ndeki ilk vakalarla birlikte virüs Ortadoğu’da da tespit edilmiştir.

13 Ocak 2020	Tayland
16 Ocak 2020	Japonya
20 Ocak 2020	Güney Kore, Amerika Birleşik Devletleri
21 Ocak 2020	Tayvan
22 Ocak 2020	Hong Kong, Makao
23 Ocak 2020	Nepal, Singapur, Vietnam
24 Ocak 2020	Fransa
25 Ocak 2020	Avustralya, Kanada, Malezya
27 Ocak 2020	Kamboçya, Almanya, Sri Lanka
29 Ocak 2020	Finlandiya, Birleşik Arap Emirlikleri
30 Ocak 2020	Hindistan, İtalya, Filipinler
31 Ocak 2020	Rusya, İspanya, İsveç, Birleşik Krallık

Tablo.1: 2020 Ocak Ayı Koronavirüs Tespit Edilen Ülkeler (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021)

Çin Halk Cumhuriyeti'nin ardından Tayland ve Japonya'da da tespit edilen koronavirüs, 2020 Ocak ayı sona erdiğinde Çin de dahil toplamda 27 ülkeye sıçramış oldu (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021). Tablo.1'deki verilere bakıldığında virüsün bir ay içerisinde Asya kıtasından Avrupa kıtasına, Amerika kıtasından Okyanusya'ya kadar hızla ulaşabildiği açıkça görülebilmektedir.

3 Şubat 2020	Belçika
14 Şubat 2020	Mısır
19 Şubat 2020	İran
21 Şubat 2020	İsrail, Lübnan
24 Şubat 2020	Afganistan, Bahreyn, Irak, Kuveyt, Umman
25 Şubat 2020	Cezayir, Avusturya, Brezilya, Hırvatistan, İsviçre
26 Şubat 2020	Gürcistan, Yunanistan, Kuzey Makedonya, Norveç, Pakistan, Romanya
27 Şubat 2020	Danimarka, Estonya, Hollanda, Nijerya, San Marino
28 Şubat 2020	Azerbaycan, Beyaz Rusya, İzlanda, Litvanya, Meksika, Monako, Yeni Zelanda
29 Şubat 2020	Ekvador, İrlanda, Lüksemburg, Katar

Tablo.2: 2020 Şubat Ayı Koronavirüs Tespit Edilen Ülkeler (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021)

2020 şubat ayında da koronavirüs yayılımı hızla devam etmiştir. Tablo.2'deki verilere göre ocak ayında virüs tespit edilen 27 ülkeye ek olarak bu ayda da 37 ülkeye daha virüs taşınmıştır (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021). Tablodan da açıkça görülebileceği üzere bu ülkelerin yarısından çoğunu Avrupa'da bulunan ülkeler oluşturmaktadır. Mısır ve ardından Cezayir'de tespit edilen vakalarla birlikte virüs Afrika kıtasına da yayılmıştır.

Salgın 2020 Şubat ayı itibariyle farklı bir boyuta ulaşmıştır. DSÖ, 5 Şubat 2020'den başlayarak novel koronavirüs ile ilgili her gün medya bilgilendirmeleri yayınlamaya başlamıştır. 11 Şubat 2020'de ise DSÖ novel koronavirüs sebebiyle ortaya çıkan hastalığın COVID-19 olarak adlandırılabilceğini duyurmuştur (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020). COVID-19 ismi seçilirken bir coğrafi bölge, bir hayvan veya bir grup insan adından bahsetmekten kaçınılmıştır. Aynı gün, DSÖ virüs ile ilgili bir Global Araştırma ve İnovasyon Forumu düzenlemiş ve 48 ülkeden 300'ü aşkın uzman bizzat, 150 kişi de çevrimiçi olarak organizasyona katılmıştır (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020).

1 Mart 2020	Ermenistan, Çekya, Dominik Cumhuriyeti, Saint Barthélemy, Saint Martin
2 Mart 2020	Andorra, Endonezya, Ürdün, Letonya, Fas, Portekiz, Suudi Arabistan, Senegal, Tunus
3 Mart 2020	Arjantin, Şili, Cebelitarık, Lihtenştayn, Ukrayna
4 Mart 2020	Faroe Adaları, Fransız Guyanası, Macaristan, Polonya, Slovenya
5 Mart 2020	Bosna Hersek, Martinik, Filistin, Güney Afrika Cumhuriyeti
6 Mart 2020	Bhutan, Kamerun, Kolombiya, Kosta Rika, Peru, Sırbistan, Slovakya, Togo, Vatikan
7 Mart 2020	Maldivler, Malta, Moldova, Paraguay
8 Mart 2020	Arnavutluk, Bangladeş, Bulgaristan
9 Mart 2020	Brunei, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Guernsey, Panama
10 Mart 2020	Bolivya, Burkina Faso, Demokratik Kongo Cumhuriyeti, Jamaika, Jersey, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türkiye
11 Mart 2020	Küba, Fransız Polinezyası, Guyana, Honduras, Fildişi Sahili, Réunion
12 Mart 2020	Saint Vincent ve Grenadinler, Trinidad ve Tobago
13 Mart 2020	Antigua ve Barbuda, Aruba, Cayman Adaları, Curaçao, Etiyopya, Gabon, Gana, Guadeloupe, Guetemala, Gine, Kazakistan, Kenya, Kosova, Porto Riko, Saint Lucia, Sudan, Surinam, ABD Virjin Adaları, Uruguay, Venezuela
14 Mart 2020	Orta Afrika Cumhuriyeti, Kongo, Ekvator Ginesi, Esvatini, Moritanya, Mayotte, Namibya, Ruanda, Seyşeller
15 Mart 2020	Ağrotur ve Dikelya, Guam, Bahamalar, Özbekistan
16 Mart 2020	Benin, Grönland, Liberya, Somali, Tanzanya
17 Mart 2020	Barbados, Gambiya, Karadağ, Sint Maarten
18 Mart 2020	Bermuda, Cibuti, El Salvador, Kırgızistan, Mauritius, Montserrat, Yeni Kaledonya, Nikaragua, Zambiya
19 Mart 2020	Angola, Çad, Fiji, Haiti, Man Adası, Nijer
20 Mart 2020	Yeşil Burun Adaları, Doğu Timor, Madagaskar, Papua Yeni Gine, Uganda, Zimbabve
21 Mart 2020	Eritre, Transdinyester
22 Mart 2020	Dominik, Åland Adaları, Grenada, Mozambik, Suriye
23 Mart 2020	Belize, Myanmar, Turks ve Caicos Adaları
24 Mart 2020	Laos, Libya
25 Mart 2020	Mali, Britanya Virjin Adaları, Gine-Bissau, Saint Kitts ve Nevis
26 Mart 2020	Anguilla
28 Mart 2020	Kuzey Mariana Adaları
30 Mart 2020	Botsvana
31 Mart 2020	Burundi, Donetsk Halk Cumhuriyeti, Lugansk Halk Cumhuriyeti, Sierra Leone, Sint Eustatius, Somaliland

Tablo.3: 2020 Mart Ayı Koronavirüs Tespit Edilen Ülkeler (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021)

Tablo.3'ten de açıkça görülebileceği üzere 2020 Mart ayı COVID-19'un hızla yayılımını gözler önüne sermektedir. Avrupa'dan Asya'ya, Okyanusya'daki takım adalarından Amerika kıtasındaki ülkelere kadar virüs tüm dünyaya yayılmıştır. 13

Mart 2020 günü, COVID-19'un 20 ülkede birden tespit edilmesiyle bir günde en fazla ülkede ilk kez tespit edilmesi rekoru kırılmıştır. Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde de ilk vaka 10 Mart 2020'de görülmüştür.

DSÖ, COVID-19'un gösterdiği özellikler nedeniyle ilk kez 11 Mart 2020'de pandemi olarak değerlendirildiğini kaygıyla dile getirilmiştir. Koronavirüsün sadece bir kamu sağlığı krizi olmadığı, tüm sektörler zarar verebilecek bir durum olduğu belirtilmiş ve tüm ülkeler enfeksiyonları önleme, hayatları kurtarma ve etkileşimi en aza indirme konusunda kapsamlı bir strateji inşa etmeye çağırılmıştır. 13 Mart 2020 tarihinde ise DSÖ Genel Direktörü, Avrupa'nın dünyanın toplamından daha fazla rapor edilen ölüm ve vaka sayısı ile pandeminin merkezi konumunda olduğunu duyurmuştur (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020).

2 Nisan 2020	Malavi
3 Nisan 2020	Falkland Adaları
4 Nisan 2020	Batı Sahra
5 Nisan 2020	Saint Pierre ve Miquelon, Güney Sudan
6 Nisan 2020	São Tomé ve Príncipe
7 Nisan 2020	Abhazya, Dağlık Karabağ
10 Nisan 2020	Yemen
11 Nisan 2020	Saba Adası
16 Nisan 2020	Bonaire
30 Nisan 2020	Tacikistan, Komorlar

Tablo.4: 2020 Nisan Ayı Koronavirüs Tespit Edilen Ülkeler (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021)

Mart 2020'de 151 ülkede tespit edilen ve pandemi olarak ilan edilen COVID-19, Nisan 2020'de de yayılma özelliği göstermeye devam etmiştir. Mart ayındaki kadar büyük bir yayılım göstermese de Tablo.4'e göre Nisan ayında hastalığın ilk kez tespit edildiği ülke sayısı 13 olmuştur. Böylelikle 2019 Aralık ayında Çin'de tespitinin ardından Ocak 2020'de 26, Şubat 2020'de 37, Mart 2020'de 151 ülkeye sıçramış olan COVID-19 30 Nisan 2020 itibariyle toplamda 228 ülke / bölgede rapor edilmiştir (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021). DSÖ, 4 Nisan 2020 tarihi itibariyle dünya çapında 1 milyondan fazla COVID-19 vakası rapor edildiğini ve bir ay içerisinde hastalığın on kattan fazla hızla yayıldığını duyurmuştur (World Health Organization, Coronavirus Timeline, 2020).

6 Mayıs 2020	Güney Osetya
13 Mayıs 2020	Lesotho
25 Temmuz 2020	Sahra Demokratik Arap Cumhuriyeti
7 Eylül 2020	Saint Helena, Ascension ve Tristan da Cunha
3 Ekim 2020	Solomon Adaları
16 Ekim 2020	Wallis ve Futuna
28 Ekim 2020	Marshall Adaları
9 Kasım 2020	Amerikan Samoası
11 Kasım 2020	Vanuatu
18 Kasım 2020	Samoa
21 Aralık 2020	Antarktika

Tablo.5: 2020 Mayıs- Aralık Ayları Koronavirüs Tespit Edilen Ülkeler (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021)

1 Ocak – 30 Nisan 2020 arasında inanılmaz bir hızla tüm dünyaya yayılan COVID-19, aynı yılın Mayıs – Aralık ayları arasında 10 kadar ülkede tespit edilmiştir. Belirtmekte fayda var ki, Tablo 1, 2, 3, 4 ve 5'teki ülkelerin büyük bir kısmı Birleşmiş Milletler üyesiyken, bazıları ya Birleşmiş Milletler üyesi olmayan ya da üye ülkelerin kısmen tanıdığı ülkelerdir (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021).

7 Mart 2021 tarihi itibarıyla Birleşmiş Milletler üyesi olan Kuzey Kore, Türkmenistan, Kiribati, Tonga, Palau, Nauru ve Tuvalu hiçbir teyit edilmiş COVID-19 vakası bildirmemiştir. Kuzey Kore ve Türkmenistan'da şüpheli vakalar ortaya çıkmış fakat hiçbirisi resmen COVID-19 olarak teyit edilmemiştir. Resmi olarak hiç vaka tespit edilmeyen 8 bağımlı ülke daha bulunmaktadır. Bunlardan Svalbard ve Jan Mayen Norveç'e, Pitcairn Adaları Birleşik Krallık'a, Cook Adaları, Niue ve Tokelau Yeni Zelanda'ya, Christmas Adası, Norfolk Adası ve Cocos (Keeling) Adaları ise Avustralya'ya bağlıdır ve bu yerlerde de hiçbir teyit edilmiş vaka görülmemiştir (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021).

Okyanusya'daki mikro / ada devletler COVID-19'dan dünyanın geri kalanı kadar fazla etkilenmemişlerdir (Sözcü Gazetesi, 2021). COVID-19'un en son rapor edildiği ülke ise Okyanusya'da bulunan Mikronezya olmuştur. Nisan 2021 itibarıyla Mikronezya, 8 Ocak 2021'de COVID-19 vakasını bildirerek vaka bildiren son ülke olmuştur (Wikipedia: Timeline of First Confirmed Case by Country, 2021).

1.2. Nefret Kavramı ve Nefret Söylemi

Türk Dil Kurumu sözlüğündeki tanımına göre nefret, kişinin bir başkasının kötülüğünü ve mutsuz olmasını istediği duygu ve tiksinti durumudur (TDK, 2021). Türkçeye Arapçadan geçmiş olan nefret kelimesi, temel anlamda kaçışmak, paniklemek, kaçınmak anlamlarına gelen ‘*nafra*’ kökünden türetilmiştir (www.etimolojiturkce.com, 2020). Nefret kavramı İngilizcede ‘*hate / hatred*’, Eski Yunancada ‘*kedos*’, Almancada ‘*hassen*’, Fransızcada ise ‘*haine*’ şeklinde ifade edilmektedir (www.etymonline.com, 2021).

Esasen nefret kavramı, yalnızca kendisine özgü olan durumlarla değil ona eşlik eden birçok özelliklerle de ön plana çıkmaktadır. Nefreti diğer duygulardan daha sofistike yapan şey çoğunlukla başka negatif duyguların da nefrete eşlik ediyor olmasıdır. Bunun de esas sebebi, nefretin özellikle çok yoğun bir his olmasından kaynaklanıyor olmasıdır. Örneğin, bir kişi bir olaydan / durumdan / kişiden kendi amaçları veya çıkarlarıyla ters düştüğü için nefret ediyor olabilir, ki bu da tüm olumsuz duygularla ilintilidir. Aynı şekilde, diğerlerinin davranışlarını haksız veya adaletsiz bulduğu için nefret duyuyor olabilir. Ya da ahlaki olarak kendisinden daha aşağı, hor görme ve tiksinti duyması nedeniyle bir kişiye / duruma karşı nefret duygusuna kapılabilir. Başka bir deyişle, öfke, aşağılanma, tiksinti, küçük düşürülme, intikam duygularının eşlik ettiği durumlarda nefretin ortaya çıkması olasıdır zira kişi burada kendisine karşı negatif, kasten, ahlaksız ve kötü bir tavır görmüştür (Fischer, Halperin, Canetti, & Jasini, 2018).

Nefretin iki temel sebebi olabilir. İlk sebebi inkâr duygusudur. Birçok insan kendisine nefretle ilgili sorular sorulduğunda, bu hissi daha önce hiç yaşamadığını ifade etmiştir. Kimseden nefret etmediğini belirten birçok insan aslında nefreti ya da sahip oldukları nefret hislerini inkâr etme yoluna gitmiş olabilir. İkinci sebebi ise belirsizliktir. İnsanlar neyden nefret ettiği sorulduğunda genellikle tahammül edemediği her şeye karşı nefret hissi duyduğunu belirtmiştir. Bu durumda nefret, daha önce de belirtildiği üzere diğer duygularla birleşen ve daha da karmaşık hale gelen bir kavram halini almaktadır. Nefret duygusunun çoğunlukla öfke, çaresizlik ve tahammülsüzlük hislerinden ayırt edilemediği görülmektedir. Bu da bireylerin hislerini tanımlayamadığı veya ifade edemediği anlamına gelmektedir, ki bu da kendi içinde acıklı bir durum halini almaktadır (Aktaş, 2019).

Nefret kavramı, bireylere ve eşyalara (nesnelere) karşı sahip olunan hisleri de ifade etmektedir. Bir kimsenin herhangi bir insana karşı duyduğu nefret, onun kötülüğünü isteyecek kadar kuvvetli bir tutkuyu ve ortadan kaldırma güdüsüne varacak kadar ileri boyutta bir hissi tanımlamaktadır. Eşyalara (nesnelere) karşı duyulan nefret ise, bir nesneyi beğenmemeyi / sevmemeyi, göz önünden kaldırmayı ve hatta onu da ortadan kaldırmayı ifade etmektedir (Ataman, 2012).

Nefret kavramıyla ilişkili ele alınması gereken bir diğer açı da nefret söylemi konusudur. Söylem türlerinden biri olan nefret söylemi, toplumdaki dezavantajlı olarak ifade edilen kişi veya kişilere yönelik önyargı ve nefretin yazılı veya sözlü ifadeye dönüşmüş halidir. Nefret söylemi, modern insanın günlük hayatında her alanda karşısına çıkabilecek bir konudur ve nefret kavramıyla doğrudan ilişkilidir (Karadeniz, 2020).

Nefret söylemi, kapsam ve tanımı bakımından muğlaklık içeren bir konsepttir. Nefret söyleminin gücünün tam da bu muğlaklıktan kaynaklandığını söyleyebiliriz (Keyman, 2013). Nefret söyleminde bulunanlar ve söylemi yayan kişiler, tam anlamıyla bu muğlaklığı kullanmaktadırlar çünkü konuyla ilgili hukuki ve söyleme dair bir korunmadan faydalanabilmektedirler (Keyman, 2013). Bu muğlaklık durumu, nefret söyleminin özellikle de aşırı sağcı siyasiler tarafından sıklıkla üretilmesinde görülmektedir (Wodak, 2015). Bu durumda nefret söylemine karşı yürütülmesi gereken mücadele, yalnızca insanların nefret söylemine başvurmasını engellemekten değil kavramın kendi içinde barındırdığı bu belirsizliği gidermekten de geçmektedir.

Belirtilen bu muğlaklığa rağmen, birçok uluslararası kurum ve kuruluşun resmi nefret söylemi tanımlarını yasal bir düzleme oturttukları ve kullanımlarını git gide arttırdıkları görülmektedir (Dirini & Özsu, 2020). Nefret söylemi için en çok başvuru kaynağı Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi (AKBK) tarafından yapılmış olan resmi tanımdır. Nefret söylemi terimi sıklıkla kullanılmasına karşın evrensel bir tanımı olmadığından AKBK tarafından yayınlanan ‘nefret söylemi’ konulu 97(20) sayılı tavsiye kararında tanımı şu şekildedir:

“Nefret söylemi” kavramı, ırkçı nefreti, yabancı düşmanlığını, Yahudi düşmanlığını veya azınlıklara, göçmenlere ve göçmen kökenli insanlara yönelik saldırgan ulusalcılık ve etnik merkezilik, ayrımcılık ve düşmanlık şeklinde ifadesini bulan, dinsel hoşgörüsüzlük dâhil olmak üzere hoşgörüsüzlüğe dayalı başka nefret

biçimlerini yayan, kışkırtan, teşvik eden veya meşrulaştıran her türlü ifade biçimini kapsayacak şekilde anlaşılacaktır.

Bu bağlamda, nefret söyleminin mutlaka belirli bir kişi veya gruba karşı yönlendirilmiş olması gerekmektedir (Weber, 2009). Burada belirtilenlerin yanı sıra cinsiyetçi, aşırı milliyetçi, homofobik, transfobik, etnik-merkezci, azınlık ve göçmen karşıtlığı, Holokost inkârı da nefret söylemi olarak değerlendirilmektedir (Dirini & Özsu, 2020).

Birleşmiş Milletler (BM) de bu konuyla ilgili olarak Mayıs 2019 tarihinde yayınladığı ‘Nefret Söylemi Strateji ve Eylem Planı’ bildirgesinde nefret söylemi için tanım yapmış ve atılması gereken adımları sıralamıştır. Bildirgede, dünya çapında yabancı düşmanlığı, ırkçılık ve tahammülsüzlük konusunda bir artış olduğu vurgulanmıştır. Bu bağnazlığın özellikle sosyal medya ve diğer iletişim platformlarında açığa çıktığı belirtilmiştir. Bu söylemlerin azınlıkları, göçmenleri, kadın ve diğer sözde ‘öteki’ olarak adlandırılan kişileri aşağılamaya yönelik bir söylem olduğu vurgulanmıştır. Nefret söyleminin demokratik haklar, sosyal istikrar ve barış açısından bir tehdit olduğu belirtilen bildirgede, BM’nin her türlü durumda nefret söylemine karşı olduğunun ve bu tahammülsüzlüğe ve bağnazlığa sessiz kalınmasının mağduriyeti daha da arttıracığının altı çizilmiştir. BM’nin söz konusu bildirgesine göre nefret söylemi tanımı şu şekildedir:

Bu belge bağlamında nefret söylemi konuşmada, yazı dilinde veya davranışlarda insanların kim olduklarına göre, başka bir deyişle dinine, etnik kökenine, milliyetine, ırk, renk, soy, cinsiyet veya diğer kimlik faktörlerine göre, bir kişiye veya bir gruba atıfta bulunarak aşağılayıcı veya ayrımcı bir dil kullanarak saldıran her türlü iletişim olarak anlaşılır.

Diğer ülkelerin kendi nefret söylemi tanımlarını yaparken BM bildirgesinden yararlanmaları, bu belgenin kullanımı ve tanımın yaygınlaştırılması açısından önem arz etmektedir (United Nations, 2019). BM, fikir ve ifade özgürlüğüne saygı duymakla beraber nefret söylemi çizgilerinin belirtilmesinden yana olduğunu, nefret söylemiyle mücadelenin tüm devletler, toplumlar, özel sektörlerin sorumluluğunda olduğunu, dijital ortamlarda vatandaşların nefret söylemine karşı durmaları ve itiraz etmelerini ve nefret söylemine neden olan güdülerin araştırılması ve çözülmesi stratejisini benimsemiştir (United Nations, 2019). BM olarak nefret söylemine karşı kilit noktasında olan şu taahhütlerde bulunulmuştur: nefret söyleminin gözlenmesi ve analiz edilmesi, nefret söyleminin nedenleri ve aktörlerinin belirlenmesi, nefret

söylemi mağdurlarının desteklenmesi, nefret söylemine karşı yeni ve geleneksel medyanın teknolojiyi de kullanarak dahil edilmesi, nefret söylemine karşı mücadele olarak eğitimin kullanılması, iletişim konusunda rehberlik edilmesi, ortaklıkların kurulması, BM çalışanlarının konuya karşı bilinçli hale getirilmesi ve talep gelmesi durumunda üye devletlerin konuyla alakalı olarak desteklenmesi (United Nations, 2019).

Tüm düşünceleri ve ifadeleri içeren bir alan olan fikir ve ifade özgürlüğü, nefret söylemi olarak algılanacak ifadelerin bu bağlamda hangi noktada harici kalacağını ve bu konumlandırmanın oluşturulmasında hangi toplumsal kaygıların gözetileceği, zamana ve mekâna bağlı olarak değişiklik gösterecek ve farklı yorumlanacaktır. Aynı şekilde, bir çatışma içinde olan hak ve değerlerin denge ayarının sağlanmasında ve hangisinin öncelikli olacağının belirlenmesinde değişik zamanlarda, farklı güçlerin, farklı hassasiyet konularının payının olduğu da bir gerçektir (Çelik, 2013).

Ülkemizde de nefret söylemi konusunda yapılan çalışmalar özellikle son yıllarda artmış ve hız kazanmıştır. Fakat Türk Ceza Kanunu'nda nefret söylemi / nefret suçu ayrımcılık konusundan bağımsız olarak ele alınmadığından nefret söylemine karşı mücadeleye yönelik önleme çalışmaları yasal düzenlemelerle sağlanmaya çalışılmaktadır. Bu düzenlemeler tam anlamıyla uygulandığında nefret söylemiyle mücadelede önemli bir katkı sağlayabilmektedir (Kaymak, 2010).

1.2.1. Nefret Söylemi Unsurları

Nefret söylemi, kendisini oluşturan zihinsel ve dilsel bazı söylemsel pratiklere sahiptir. Bunlar nefret söylemiyle beraber ortaya çıkan ve söylemsel eylemlerle birbirlerini tamamlayan unsurlardır. Bunlardan en yaygın kullanılanları stigma (damgalama), stereotipler (kalıpyargılar), ayrımcılık, homofobi ve zenofobi olarak sıralayabiliriz. Nefret söylemiyle alakalı olan bu kavramlar, nefret suçlarının temelini oluşturmaktadır (Toprak, 2018). Nefret söyleminin ortaya çıkmasındaki unsurlardan damgalama, kalıpyargılar, önyargılar, ayrımcılık ve ötekileştirme zamanla nefret söylemi görünümünden çıkıp nefret suçuna dönüşmektedir. Faktörlerin her biri birbirini beslemekte olup şiddet içeren davranış veya söylemlerin ortaya çıkmasıyla sonuçlanabilir (Karadeniz, 2020).

Şekil.3: Nefret Piramidi (Ataman, 2012).

Şekil.3'teki nefret piramidinde, aşağıdan yukarıya doğru önyargı, ayrımcılık, nefret ve şiddetin kademeleri ve içerikleri gösterilmiştir. Nefret söylemleri, önyargılı tutum ve davranışlar, damgalama, kalıpyargılar suç olmayan eylemler olarak gösterilmiş; ayrımcı uygulamalar yasal işlem gerektirecek şekilde belirtilmiş; nefret suçları ve şiddet cezai yaptırım gerektiren eylemler olarak gösterilmiş ve soykırım savaş suçu olarak belirtilmiştir (Ataman, 2012).

Şekil.4: Nefret Söylemini Oluşturan Unsurların Birbirine Bağlanması (Keen & Georgescu, 2016)

Şekil.4'te de görüldüğü üzere, nefret söyleminin unsurları birbirine son derece bağlıdır. Buradan yola çıkarak, stereotiplerden başlayarak nefret söylemi unsurlarının her biri bir sonraki adım için zemin oluşturmaktadır ve bu durum bir suçla, nefret suçuyla, sonuçlanabilir (Keen & Georgescu, 2016). Bu bağlamda, bireyleri nefret suçuna götüren nefret söylemi unsurları tek tek ele alınacaktır.

1.2.1.1. Stigma (Damgalama)

Stigma (Damgalama), bireyin veya bir grup insanın ruhsal hastalıkları veya fiziksel yetersizlikleri sebebiyle kusurlu ya da gözden / değerden düşmüş olarak olumsuz açıdan değerlendirilmesi şeklinde açıklanabilir (Çam & Çuhadar, 2011). Bunun sonucunda birey ya da gruplar farklılıkları nedeniyle damgalanmış olurlar ve çoğu negatif özellik, farklılıkları nedeniyle bu birey veya gruplara atfedilmiş olur. Böyle bakıldığında, damgalama özünde önyargılardan beslenen bir davranış biçimidir ve toplumlarda hedef gösterilen farklı gruplara karşı bir tutum olarak ortaya çıkmaktadır. Damgalama geçmişten beri birçok durum için söz konusu olmuş olsa da ruhsal hastalığa sahip olan kişilere karşı olan tutum daha belirgin ve yoğundur. Buna dayanarak damgalamanın ırksal, etnik, cinsiyete dayalı, dinsel veya mezhepsel bir tutum olmasının yanı sıra akıl hastaları ve bulaşıcı hastalığa sahip bireylere karşı yaftalamaları da içerdiği söylenilebilir (Aygül, 2010).

1.2.1.2. Stereotipler (Kalıpyargılar)

Stereotipler (Kalıpyargılar), sosyal sınıflandırmalar sonucu insanların gruplara ayrılmasıyla meydana gelen algıyla kişilerin sosyal gruplara dair edindiği bilgi, inanç ve beklentileri içeren bilişsel yapılardır. Bu kavramı ilk kez kullanan Lippmann, kalıpyargıları sosyal sınıfları tasvir eden beyindeki resimlere benzetmiştir. Belirli bir grubu veya o gruba mensup olan bir kişiyi sevmediğini dile getirmek bir önyargı iken, bu grubun sevilmemesi için öne sürülen ve grup üyelerine atfedilmiş olan özellikler kalıpyargıdır. Buradan hareketle, kalıpyargıların bir grubun üyelerine son derece genelleme yapılarak atfedilmiş olan inançlardır diyebiliriz. Kalıpyargılara örnek olarak şu cümleler verilebilir: “Sarışınlar aptaldır!” veya

“Soğuk ülkelerin insanları da soğuk olur!” (Demirtaş Madran, 2012). Lippmann’a göre kalıpyargılar kişilerin kendileri adına edindikleri bir savunma mekanizmasıdır. Bu düşünceye göre kalıpyargılar, kendi kimliğimizin, toplumumuzdaki statümüzün ve haklarımız da dahil olmak üzere değer bilincimizin bir göstergesidir. Kalıpyargılar güvenin, inancın ve normalliğin çekiciliğine sahiptir. Kalıpyargılara zarar verebilecek herhangi bir söylem veya ifade sanki bu durum dünyanın düzenine aykırıymış gibi algılanmaktadır. Bu yüzden, kalıpyargıların duygusal bir özellik taşıdığını söylemek mümkündür (İmançer, 2009). Kalıpyargılar sıklıkla önyargılar ile karıştırılmaktadır fakat bu iki kavram esasen farklı da olsalar birbirini tamamlayan iki unsurdur. Hem önyargılar hem de kalıpyargılar sosyal bir gerçeği vurgulamaktadır. Kalıpyargılar aslında daha çok negatif bir şekilde kullanılmakta olup önyargılara zemin hazırlamaktadır (Toprak, 2018).

1.2.1.3. Önyargı

Önyargı, nefret söyleminin unsurlarından bir diğeridir. Önyargıyı, yaşamın içindeki herhangi bir kanıta, deneyime veya bilgiye dayanmayan fikirler ya da herhangi bir konu ile ilgili önceden edinilen ve duyumlara dayanan yargılar olarak ifade etmek mümkündür (Ataman, 2012). Önyargılar temel olarak bireyleri insani özelliklerinden ziyade grup aidiyetlerinden yola çıkarak değerlendiren negatif yargılar bütünü olarak da tanımlanabilir (Güranlıoğlu, 2014). İnsanların farklı kişi veya gruplara karşı olumsuz tavır sergilemelerinin sebebi, bireysel veya sosyal bağlamda geliştirdikleri önyargılı tutumlardır. Bunun sonucu olarak ise bu kişi veya bireylere dair peşin hüküm içeren, negatif ve değiştirilmesi pek de mümkün olmayan tutumlarla sıklıkla karşılaşmaktadır (Karadeniz, 2020). Önyargılarımız nedeniyle, karşımızdaki kişi veya kişileri hiç tanımadan onlar hakkında bir yargıya sahip olmamız bu kişilerle iletişim kurmamızı veya kurduğumuz iletişimi de olumsuz yönde etkilemektedir. İnsanlar genellikle önyargı duyduğu kişileri tanımaya çalışıp önyargılarından kurtulmak yerine çoğu zaman bu önyargılara sıkı sıkıya bağlı kalmayı tercih etmektedirler. Bu önyargının farkında olmamak veya bireyin kendisini önyargısı hakkında haklı görmesi, karşı tarafla iletişim kurulmamasına ve önyargıların sürdürülmesine yol açabilmektedir.

1.2.1.4. Ayrımcılık

Ayrımcılık ve ayrımcılığın önlenmesi hukuk ile güvence altına alınan bir olgudur. Eşitlik ilkesine göre tüm insanlar doğuştan eşit sayılmaktadır. Milliyet, ten rengi, cinsiyet, cinsel yönelim, etnik köken, din ve mezhep ayrımı olmaksızın tüm insanlar insan olmak bakımından eşittirler. Eşitlik ilkesi, tarihte dinsel ve vicdani temellere oturtulmuştur. Sonrasında eşitlik hukuk çerçevesinde tanımlanmış ve ayrımcılığın önlenmesi adına hukukun bir alanı olmuştur. Modern hukuk, temel insan hakları ve eşitlik ilkesine dayanmaktadır ve tüm insanları hukuk önünde eşit kabul etmektedir (Göregenli, 2012). Ayrımcılığı meydana getiren şey, farklı özelliklere sahip olan bireylerin veya grupların toplumdaki hiyerarşik yapıda en alta ve dezavantajlı bir durumda yerleştirilmesidir. Ayrımcılığı yaygın hale getiren şey ise toplumların farklı olmayı algılama biçimleri, kimi özelliklere sahip olmanın bireyleri diğerlerinden daha üstün yapacağı düşüncesi, iktidarların konumu ne olursa olsun farklı olanlara karşı olan tutum ve yaklaşımları, azınlıklar gibi toplumsal çoğunluğun dışında kalanların dışlanması ve ayrımcı, ideolojik söylemlerle bunların desteklenmesidir (Göregenli, 2012).

1.2.1.5. Ötekileştirme

Ötekileştirme, insanların aslında daha kendilerini tanımaları sürecinde ortaya çıkan bir olgudur çünkü insanlar dünyayı anlama süreçlerinde çevrelerini sosyal ve fiziksel olarak sınıflandırır ve belirli kategorilere sokarlar. Bu durum, çevremizde bulunanlardan belli açılarda benzeyen ve farklı olanları toplamamızı sağlar ve bundan anlamlı, açıklanması mümkün ve öngörülebilir bir dünya resminin oluşturulmasını mümkün kılar (Bezirgan Arar & Bilgin, Gazetelerde Ötekileştirme Pratikleri: Türk Basını Üzerine Bir İnceleme, 2010). Bunu yaparken de insanlar çevrelerinden edindikleri bilgileri yaş, meslek, cinsiyet, dini inançlar, ‘bizimkiler’ ve ‘onlar’ vb. gibi kriterlere göre sınıflandırmaktadırlar (Karadeniz, 2020). Sınıflandırma söz konusu olduğunda da insanlar sosyal bir varlık olmasının verdiği özelliklerden ötürü başkalarını ve kendini mutlaka gruplandırma eğilimine girmektedir ve bireyin kimlik inşası sürecinde kendi sosyal kimliği konsepti önem kazanmaktadır (Livberber, 2014). Bu sosyal kimliğin inşa edilmesinde çok önemli

bir rolü olan aidiyet duygusu aracılığıyla kişiler, kendilerine benzer / ait hissettikleri sosyal grupla sahip oldukları ilişkileri içerisinde kendini diğer insanlardan ayrı ya da farklı olarak tanımlamaya başlar. Bu çerçevede de sosyal kimlik inşası süreci, bir tür *bizler ve onlar / diğerleri / ötekiler* ayrımıyla başlar. Bu ayrımı yaptıktan sonra bireyler, kendini ait hissettiği sosyal grupla kendini bağdaştırmakta ve ait olduğu grubun sahip olduğu her türlü özelliği normalleştirme ve pozitif görme eğilimine girerken kendilerinden farklı olarak gördüğü diğer / öteki grubun sahip olduğu özellikleri negatif çağrışımlarla bağdaştırmaktadır. Bu durumda bireyin ait olduğu *biz* diye tanımladığı grup olumlu özelliklere sahip, farklı olanlar ise olumsuz özelliklere sahip, sahip olmasa dahi onlara atfedilmesi çok olası, bir durum oluşmaktadır (Karaduman, 2010). Biz ve onlar sınıflandırması yapıldıktan sonra, kendi grubuna addettiği olumlu özellikler nedeniyle bireylerin bu gruba ait kişileri kayırması, öteki olarak gördüğü diğer grubun bireylerine önyargılı ve negatif bir tutum geliştirmesi durumu söz konusu olmaktadır (Paker, 2012). Bu süreç de bireylerin *biz* ve *onlar* karşıtlığı nedeniyle öteki olanı dışlarken, kendilerinden farklı olan her şeyi addettiği *ötekini* biçimlendirmesiyle sonuçlanır ve bu şekilde de ötekileştirme pratikleri doğar (Karaduman, 2010). Bu temelde ötekileştirme, diğer olarak addedilen grupların toplum nezdinde haksız, meşru olmayan, eksik bir hale gelmesiyle son bulan; insanlık dışı muamelelere maruz bırakabilen, toplumdan dışlayan veya sahip olmasalar da onlara olumsuz özellikler yükleyen bir süreci tetiklemektedir (Bezirgan Arar & Bilgin, 2009).

1.2.1.6. Irkçılık

Irkçılık güdüsünü temelde ateşleyen şey bireylerin sahip olduğu üstün ırk anlayışından kaynaklanmaktadır. Irk; toplumların yarattığı, insanlar arasında da geçmişten beri eşitsizliğe ve adaletsizliğe hizmet eden ve nesnellikten uzak bir kavramdır. Irkçılık ve ırk olguları güçlü ve çok eski kavramlardır. Kriz ve çatışmaları körükleyen ve hatta bir propaganda aracı olarak kullanılan ırkçılık, bireylerin ait olduğu ırkların birtakım kabiliyet ve özellikleri açısından diğer ırklardan daha iyi ve hatta üstün olduğuna inanılmasına verilen isimdir (www.globalissues.org, 2010). Irkçılığın ne zaman ortaya çıktığı bilinmese bile, antik çağlarda Yunan-Barbar

ayrımında veya Hint kast sistemindeki tarihin her aşamasında ırkçılık pratikleri görülmüştür. Irkçılığın sömürgecilikle ortaya çıkıp kapitalizmle desteklendiği de iddia edilmektedir (Özbek, 2012). Irkçı kişi, sadece ırkını temel alarak bazı ırkların üstün bazı ırkların ise aşağı olduğuna inanan kişidir. Irkçılık, topluma ve toplum yapısına sirayet etmiş, açıkça veya üstü kapalı bir şekilde ifade edilmiş, birey ve grupların ırklarına yönelik olan inanç tutum farklılıklarıdır (Giddens, 2008). Irkçılık kimi zaman saldırgan eylemlere de dönüşmektedir, kimi zaman ise bir kişi veya topluluğun kayırılması / ayrımcılığa uğraması şeklinde meydana gelebilmektedir. Eğer ırkçılık, eşit bir tutum içinde gibi gözüküyor olsa da devlet kurumlarında erk sahibi kişilerce sistematik bir şekilde yapılıyor ise, burada *kurumsal ırkçılıktan* bahsetmek mümkündür (Giddens, 2008). Günümüzde ırkçılığın hala daha devam ediyor olması, sömürge düzenini haklı bir zemine oturtmak için türetilmesinden ve yaygınlaştırılmasından kaynaklanmaktadır. Sömürü düzeninde beyaz ırkın diğer ırklardan daha üstün olduğuna inanılması ve sömürgeyi doğal ve meşru kılması söz konusudur. Aynı şekilde beyaz ırkın, farklı ırkları tehlikeyle bağdaştırması, onları göçmen gibi algılaması ve olumsuz durumlarda günah keçisi ilan etmesi de ırkçılıkla açıklanabilecek durumlardır (Giddens, 2008).

1.2.1.7. Homofobi

Homofobi, kişilerin eşcinsellere karşı sahip olduğu korku, önyargı ve öfkeyi nitelemek için kullanılan en yaygın kavramlardan biridir. Aynı durumu ifade eden *homoerotikfobi*, *heteroseksizm*, *homoseksfobi*, *homoseksizm*, *homonegativizm* ve *antihomoseksüellik* gibi kavramlar olsa da *homofobi* içlerinde en yaygın ve kabul görmüş olanıdır (Herek & Capitano, 1991). Tanım, kavramı bireyselleştiriyor olsa dahi sosyal psikologlara göre homofobi toplumsal bir boyut da taşımaktadır (Toprak, 2018). Bir kişinin cinsel yöneliminden dolayı olumsuz tutum ve davranışlara maruz kalmasına ve kişilerde bu tür cinsel önyargının olması durumuna kısaca homofobi denmektedir. Homofobi, bireysel bir fobiden ve mantık dışı bir inanç olmasından da ziyade kültürel olarak kurumlar ve sosyal geleneklerle de çok yakından ilgili olan, politik ve bireyler / gruplar arası bir sürece karşılık gelmektedir. Eşcinselliğin dinsel bir bakış açısı temeline oturtturularak cinsiyete dayalı bir öteki yaratma sorunu ve

heteroseksüel olmayanların bazı vatandaşlık haklarının inkâr edilmesi / yok sayılması bu konuya ayrıca toplumun siyasi düzeniyle de ilgili bir boyut kazandırmaktadır. Bu nedenle homofobi adına söylenebilecek tüm cümleler dolaylı da olsa politiktir ve sadece eşcinsellikle ilgili de değildir (Göregenli, 2012).

1.2.1.8. Zenofobi

Zenofobi, yabancıların varlığından rahatsızlık duymak olarak özetlenebilir. Bu durum hem korku hem de nefret unsurlarını barındırmaktadır. Bu nefret, kimi zaman bir toplumdaki kültürel özelliklere, göçmen kişilere veya azınlıklara karşı olabilmektedir. Ayrıca zenofobi, bir dile giren yabancı kelime ve söylemlere karşı alınan tavır, farklı aksanlara karşı alaycı tutumu ve farklı bir kültürün özelliklerini küçümsemek olarak da tanımlanabilir. Zenofobik bireyler, çoğunlukla kendi ait olduğu grubun anormal davranışlarını yok saymakta veya normalleştirmektedir. Aynı durum yabancı bireyler için söz konusu olduğunda ise bu nefreti meşrulaştırıcı bir neden olarak kabul etmektedirler. Bu durumda zenofobi, herhangi bir gerekçe olmadan bir ırkın mensuplarına veya göçmenlere karşı duyulan mantık dışı korkuyu ve bunu bastırmak için takınılan abartılı davranışları da ifade etmektedir (www.aktuelsikoloji.com, 2012). Zenofobi iki çeşittir: a) aynı toplum içindeki o toplumdaki farklı olanlara karşı duyulan korku, b) kültürel farklılıklar. Birinci tür için, göçmenler veya azınlıklar örnek olarak gösterilebilir. Buna karşın, yüzyıllardır bir arada yaşayan bir grubu da ifade ediyor olabilir. İkinci gruba örnek olarak ise kültürel farklılıklar neticesinde oluşan korku örnek verilebilir (Ural, 2015).

1.2.2. Nefret Söylemi Türleri

Nefret söyleminin birkaç türü vardır ve bu türler dil, din, ırk, cinsel yönelim vb. gibi unsurlar üzerinden bireyleri hedef almaktadır. Nefret söyleminin kategorilere ve türlere ayrılmasındaki esas hedef, konunun daha detaylı bir biçimde ele alınması, incelenmesi ve anlaşılabilir bir hale getirilebilmesinden kaynaklanmaktadır. Nefret söyleminin kadınlara yönelik, yabancılara ve göçmenlere yönelik, engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik, cinsel kimlik temelli, siyasal, inanç ve mezhep temelli

olmak üzere altı türü vardır (Binark & Çomu, Sosyal Medyanın Nefret Söylemi İçin Kullanılması İfade Özgürlüğü Değildir!, 2012).

1.2.2.1. Kadınlara Yönelik Nefret Söylemi

Temel olarak kadınlara yönelik nefret söyleminin ortaya çıkmasının birincil nedeni ataerkil toplum yapısıdır. Toplum yapısının yanı sıra, medyaya da hâkim olan bu eril dil kadınlara yönelik nefret söyleminin bir diğer nedenidir çünkü bu erkek egemen söylem medyanın hem içeriğini hem de yapısını oluşturmaktadır. Erkek egemen medyada, kadın teması anlamsız bir biçimde araç olarak kullanılmaktadır ve bu nedenle kullanılan dile özen gösterilmemektedir. Bunun sonucu olarak da sıklıkla kadınlara karşıt bir söylem edinildiği gözlenmektedir. Medya ve toplum kadına yönelik bu söylemi öylesine sık kullanmaktadır ki bu nefret söylemi zaman zaman bir sonraki aşaması olan kadına yönelik şiddetle sonuçlanmaktadır. Dolayısıyla, erkek egemen toplum ve medyadaki kadına yönelik söylemlerin ve şiddetin kısır bir döngü şeklinde birbirlerini besledikleri görülmektedir (Yılmaz, 2013).

1.2.2.2. Yabancılarla ve Göçmenlere Yönelik Nefret Söylemi

Çoğunlukla yabancı uluslara ve ülke içindeki göçmenlere yönelik takınılan tavrın yansıması olan nefret söylemi türüdür. Bu nefret türünün örnekleri hem ülkemizde hem de dünyada sıklıkla görülmektedir. Bu türün beslendiği kaynak ise çoğunlukla ırkçılıktır. Yabancıları ve göçmenleri kendilerinden farklı ve düşmanca gösteren bir söylem türüdür (Binark & Çomu, Sosyal Medyanın Nefret Söylemi İçin Kullanılması İfade Özgürlüğü Değildir!, 2012). Yabancıları ve göçmenleri konumlandırırken özellikle *biz* ve *onlar* diye adlandırmak ve toplumdaki sorunların kaynağını ‘bizden olmayan’ kişiler olarak göstermek çoğunlukla bu nefret söylemini körükleyen bir durumdur. Toplum bu şekilde, kendisinde biriken ve dışa vurmak istediği nefret ve öfkeyi yabancı ve göçmenler aracılığıyla dışa vurur (Yılmaz, 2013).

1.2.2.3. Engellilere ve Çeşitli Hastalıklara Yönelik Nefret Söylemi

Bedenen veyahut zihnen bir engele sahip ya da kimi hastalıkları taşıyan kişilere yönelik kullanılmakta olan nefret söylemidir (Binark & Çomu, 2013). Toplumda ötekileştirilmiş kişilere yönelik nefreti dile getirirken çoğunlukla engelli veya hastalık sahibi bireylerin durumlarından yola çıkılarak bu bireylerin özellikleri

birer hakaret unsuru olarak kullanılmaktadır (Kehya, 2018). Ayrıca, toplumdaki insanların kimi hastalıklar hakkında sahip olduğu önyargılar da bireylere karşı bir nefret söylemi geliştirilmesini tetiklemektedir. Buna örnek olarak HIV veya AIDS hastalıklarına sahip bireylerin toplum nezdinde ahlaksızlıkla ilişkilendiriliyor olması verilebilir (Başçı, 2019). Özellikle cinsel yolla bulaşan HIV ve AIDS gibi hastalıklar geleneksel medyada suç ve ahlak yoksunluğuyla ilişkilendirilmektedir; bu hastalığa sahip kişilerin ‘doğal olarak’ uzak durulması gereken, günahkâr veya suçlu gibi yansıtılması söz konusu olabilmektedir (İnceoğlu & Çoban, “Öteki”leştirme Sürecinde Medyanın Yeri, 2014).

1.2.2.4. Cinsel Kimlik / Yönelim Temelli Nefret Söylemi

Cinsel kimlik / yönelim temelli nefret söylemi, toplumlarda süregelen ve heteroseksüel olmayan tüm cinsel kimliklere / yönelimlere karşı geliştirilen nefret türüne denilmektedir (Binark & Çomu, 2013). Bu bağlamdaki nefret söylemi, heteroseksüel normlar dışındaki cinsel kimliklere / yönelimlere karşı edinilen kalıpyargıları, varsayımları, düşünce yapısını ve davranışları kapsar. Toplumda farklı cinsel kimliği / yönelimi benimsemiş kişilerin hedef gösterilmesine, nefret odağı olmasına ve bunun haklı bir zemine oturtulmasına yol açmaktadır (Council of Europe Gender Equality Strategy 2018-2023, 2022).

1.2.2.5. Siyasal Nefret Söylemi

Siyasal nefret söylemi, herhangi bir politik görüşe sahip kişilere veya bu görüşleri savunan bireylere yönelik duyulan nefret söylemini ifade etmektedir. Bu nefret türünde, bireylerin sahip olduğu / desteklediği politik düşünce ya da görüşlerin bir kısmı veya tamamı hedef alınabilmektedir. Siyasal nefret söyleminin ortaya çıkmasındaki en önemli etken çoğunlukla siyasi partilerin söylemleridir. Siyasal partilerin bu söylemleri toplumda karşılık bulmakta ve kolayca nefret söylemine dönüşmektedir (Yılmaz, 2013). Siyasal nefret söylemi, siyasal olgularla veya iktidarlarca da körüklenmektedir. Güç kaybı veya siyasi kaygılar nedeniyle körüklenen siyasal nefret söylemi toplumda nefret suçlarına bile dönüşebilmekte ve yaratılan öteki algısıyla beraber toplum yönetimi ve siyasi idarenin sağlanması hedeflenmektedir. Bu bağlamda, siyasal nefret söylemi daha ideolojik ve bilinçli bir

temele ve hatta stratejik bir siyasal zeminine oturtulmaktadır (Alğan & Şensever, 2010).

1.2.2.6. İnanç ve Mezhep Temelli Nefret Söylemi

İnanç ve mezhep temelli nefret söylemi, farklı dinlere veya aynı inanış sistemi içindeki farklı görüşlere karşı üretilen nefret söylemidir. Bu nefret türünün oluşmasındaki en büyük etken sayıca üstün olan inanışın / görüşün diğerlerinden geçerli veya daha iyi olduğu kanısıdır. Bu şekilde kendi inancı veya mezhebinden olmayana karşı bir nefret söylemi geliştirerek kişiler kendilerini de yeniden tanımlamaktadırlar. Dünya tarihindeki birçok kanlı olayın temelini inanç ve mezhep temelli nefret söyleminin körüklediği nefret suçlarının oluşturduğu gözlemlenebilmektedir (Bilge, 2016). İnanç ve mezhep temelli nefret söyleminin nefret suçuna dönmesinin örnekleri dünyada olduğu gibi ülkemizde de görülebilmektedir. Ülkemizde özellikle İslamiyet dışındaki dinlere ve yaygın olan Sünni mezhebi dışındaki mezheplere mensup kişilere karşı nefret söylemi ve nihayetinde nefret suçları işlenebilmektedir (Binark & Çomu, 2012). Dünyada veya Batılı toplumlarda en çok karşılaşılan örneği ise İslamofobidir. 1990'lı yıllarda kullanılmaya başlanan İslamofobi terimi, İslam inancına sahip kişilere karşı geliştirilmiş inanç temelli bir nefret söylemini ifade etmektedir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşanan 11 Eylül 2001'deki terör saldırılarından sonra popülerlik kazanmıştır (Övet, 2016). Terör saldırılarının Müslüman inancına sahip tüm bireylere mal edilmesi özellikle inanç temelli nefret suçlarını da körüklemiştir (Toprak, 2018).

1.3. Sinofobi

Sinofobi, Çin'e, Çinlilere veya Çin kültürüne karşı olan duyguyu ve nefret söylemini ifade etmektedir (The American Heritage of the English Language, 2022). Çin kültürünün ırkçı bir şekilde basitleştirilmesi ve Çinlilerin nesneleştirilmesi, Çinli olarak algılanan insan sayısını artırabilir. Sonuç olarak, Sinofobi, Doğu ve Güney Doğu Asya'daki ülkelerden insanları da etkileyebilir (King's College London, 2021).

2013 yılında ABD menşeli *Pew Research Center* tarafından yapılan bir çalışmada, araştırma yapılan 38 ülkenin 19'unda, yani yarısında, Çin'le ilgili olumlu

görüşlerin yer aldığı gözlemlenmiştir (Pew Research Center, 2013). Yapılan bu araştırma sonucunda Çin hakkında olumlu görüş bildirenlerin oranı ABD’de %37 iken Kanada’da %43’tür. Avrupa Birliği ülkeleri arasındaki oranlar ise: Yunanistan %59, İspanya ve Birleşik Krallık %48 (Birleşik Krallık o dönemde AB üyesiydi), Polonya %43, Fransa %42 şeklindedir. Türkiye’de ise bu oran %27 şeklinde ölçülmüştür. En yüksek olumlu görüş bildiren ülkeler ise %81 ile Pakistan ve Malezya, %78 Kenya, %77 Senegal, %76 Nijerya, %71 Venezuela ve %65 Brezilya’dır (Pew Research Center, 2013).

2019’da ortaya çıkan ve tüm dünyayı hızla etkisi altına alan Koronavirüs pandemisi nedeniyle tüm dünyada ve ülkemizde de artan Sinofobi, insanların Çin’e karşı olan bakış açılarını ciddi oranda değiştirmiştir. Öyle ki, Sinofobi kaynaklı nefret suçları da bu dönemde artış göstermiştir.

NTV @ntv · 1 sa

#Coronavirüs etkisi: Asya kökenli Amerikalılara yönelik nefret suçu 9 kat arttı
bit.ly/3aZvAtI

1

5

48

Şekil.5: Asya Kökenli Amerikalılara Yönelik Nefret Suçunun Arttığını Bildiren Haber (ntv.com, 2021).

28 Şubat 2021’de NTV’nin yaptığı bir haberde ABD’de Asya kökenli Amerikalılara karşı nefret suçlarının dokuz kat arttığı bilgisine yer verilmiştir (ntv.com, 2021). Haberde, Amerikalıların nefret suçlarının kaynağı olarak dönemin ABD Başkanı Donald Trump’ın Çin’e karşı kullandığı ırkçı söylemin de etkili olduğu bilgisine yer verilmiştir (ntv.com, 2021).

Tarık Beyhan @tarikbeyhan · 5 Haz 2020

Pandemi sürecinde ırkçılık açığa çıkmaya devam etti. @aforgutu ve @MullenLoweIST ortaklığında 29 Mart'tan 2 Haziran'a kadar pandemi bağlamında 690.356 ırkçı tweet atıldığını tespit ettik.

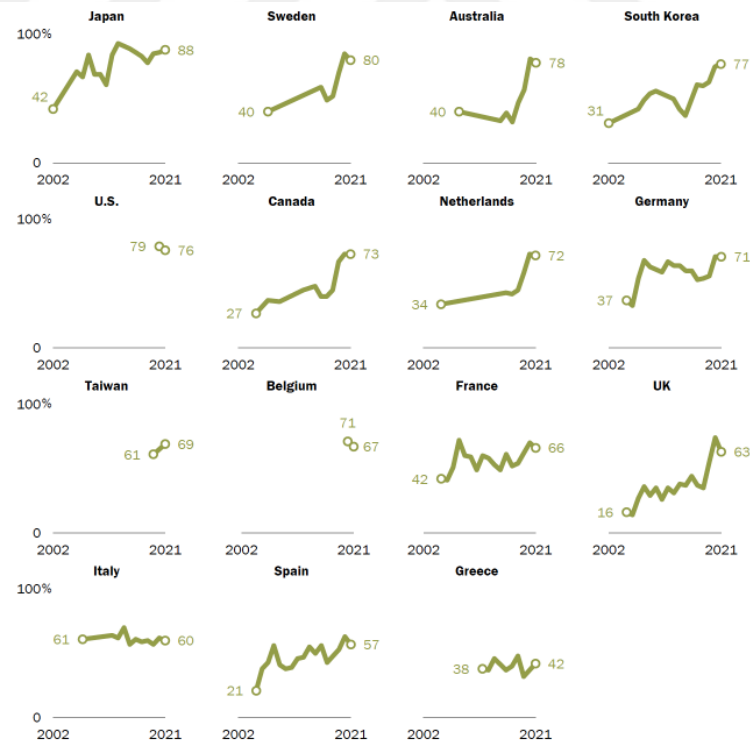
2

5

Şekil.6: Uluslararası Af Örgütü'nün Atılan ırkçı Tweetler'le İlgili Tespiti (amnesty.org.tr, 2020).

5 Haziran 2020'de *Uluslararası Af Örgütü*'nün yayınladığı bir rapora göre, Türkiye'de 29 Mart 2020 – 2 Haziran 2020 tarihleri arasında 690.356 Türkçe ırkçı tweet atıldığı tespit edildiği bilgisi paylaşıldı (amnesty.org.tr, 2020).

Şekil.7: Seçili Ülkelerde 2002-2021 Yılları Arasında Çin'e Olumsuz Bakanların Oranı (Pew Research Center, 2021).

Şekil 7’de, Pew Research Center’ın on beş ülkede düzenli olarak yaptığı Çin’e karşı olumsuz görüşlerin yüzdelik olarak dağılımı görülmektedir. Görselde, Çin’e karşı olumsuz görüşlerin ülkelerdeki 2002 – 2021 yılları arasındaki değişimine yer verilmiştir. Buna göre, Çin’e karşı olumsuz görüşlerin en çok arttığı ülkeler %47’lik bir artışla Birleşik Krallık ve %46’lık bir artışla Kanada, Japonya ve Güney Kore’de gerçekleşmiştir. İsveç’te artan olumsuz görüşlerin oranı %40 olmuştur. Avustralya ve Hollanda’da bu oran %38 olarak ölçülmüş iken, İspanya’da %36 ve Almanya’da %34 olmuştur. Tabloda yer verilen diğer ülkelerden Fransa’da bu oran %24, Tayvan’da %8 ve Yunanistan’da %4 olmuştur. Çin’e karşı olumsuz görüşlerin azaldığı üç ülke ise %4’lük bir azalmayla Belçika, %3’lük bir azalmayla ABD ve %1’lik bir azalmayla İtalya olmuştur (Pew Research Center, 2021).

Türkiye’de ise Çin’e karşı olumsuz görüş bildirenlerin oranı %31’den %54’e yükselmiştir. Artışın oranı %23 olmuştur (BBC World Service Poll, 2021).

2. BÖLÜM

YENİ MEDYADA NEFRET SÖYLEMİ ve SİNOFOBİ

2.1. Yeni Medya Kavramı ve Özellikleri

Yeni Medya, 21. yüzyılın başta gelen kavramlarından biridir. Bu kavramın tanımında birçok kuramcı farklı bir yol izlese de esas önemli olan yapılan tanımda neyin yeni olduğundan ziyade hangi özelliklerin yeni olarak tanıma dahil edildiğidir. Bunun sebebi, yeni medyanın yeni ve eski arasındaki farkı ortaya koymaktan ziyade geleneksel medyayla arasındaki farklılıkları, bu farklılıkların ve yeniliklerin toplum tarafından nasıl benimsendiği ve bundan doğan medya-toplum ilişkisini de ifade ediyor olmasıdır (Altunay, 2015). Yeni medya, bilgi işlem ve görsel-işitsel araçların bir araya getirilmesiyle ortaya çıkmıştır; geleneksel bilgilenme süreçlerini tamamen değiştirmiş ve etkileşimli iletişim sürecini başlatmıştır (Lazar, 2009). Geleneksel medyada sınırlara maruz kalan kitle, yeni medyayla beraber global bir boyuta geçmiş ve iletişimde var olan sınırları ortadan kaldırarak küreselleştirmiştir (Karadeniz, 2020).

Yeni medya, geleneksel medyadan farklı olarak dijital temelli olan, kullanıcılarının eşzamanlı olarak etkileşimde olabildiği ve farklı verilerin tek bir araçta toplanabildiği iletişim araçlarını tanımlamaktadır (Binark, 2007). Yine Binark ve Löker (Binark & Löker, 2011) yeni medya kavramını şu şekilde tanımlamıştır: *‘Günümüzde bilgisayar, bilgisayar ağları, bilgisayar dolayımı iletişim, İnternet, web 2.0, çevrimiçi habercilik, çevrimiçi sohbet, laflama odaları, wiki, e-ticaret, e-imza, dijital medya, dijital oyun, dijital kültür, dijital imgeleme, avatar, siber uzam, sanal uzam, sanal gerçek gibi birçok kavram ile bu kavramların tanımladığı, açıkladığı toplumsal, kültürel ve ekonomik olgular günlük konuşmalarımızın doğal bir parçası haline gelmiştir. Tüm bu kavramları kapsayan ve birleştiren kavram “yeni medya” olabilir’.*

Yeni medyayı, geleneksel medyadan farklı olan olarak tanımlamak da mümkündür. Bu bağlamda yeni medyayı geleneksel medyadan ayıran faktörleri belirlemek de yeni medyayı tanımlamaya yardımcı olmaktadır. Yeni medyanın dijital olması, geleneksel medyanın sahip olmadığı ve iki medya türünü ayırt eden bir

özellik olarak tanımlanmaktadır. Yeni medyayı, geleneksel medyadan ayıran ilk özellik de budur. Yeni medya, geleneksel medyadan farklı olarak, bilginin üretimi, dağıtımı ve tüketimi aşamalarında bireylerin katılımını sağlayan ve dijital olarak erişilebilirlik sunan iletişim ve bilgi teknolojilerini tanımlamaktadır (Şeberoğlu, 2020).

Tüm bunlar göz önüne alındığında, yeni medyanın özelliklerini Richard A. Rogers üç başlık altında toplamaktadır:

Etkileşim: iletişimde alıcı ve verici tarafların etkileşim halinde olması gerekliliğidir.

Kitlesizleştirme: geniş bir kullanıcı grubu içinde her bir bireyle özel mesaj değişimi yapılabilmesidir.

Eş zamansız olabilme: kişilerin kendilerine uygun olan herhangi bir zamanda mesajı alabilmesi ve gönderebilmesidir (Geray, 2003).

Lev Manovich (Manovich, 2001) ise *The Language of New Media* adlı kitabında yeni medyaya ait beş temel özellik olduğunu ileri sürmüştür:

Sayısal Temsil: yeni medya verileri dijital kodlardan oluşmaktadır. Yani veriler sayısal temsillere dönüştürülür, bu da verilerin sayısal olarak tanımlanabilmesine ve üzerinde değişiklik yapılabilmesine olanak sağlar. Özetle medya, sayısal temsil ile programlanabilir hale gelir.

Modülerlik: yeni medyada veriler aynı modüler yapıya sahiptir, bu da verilerin görüntü, ses, şekil gibi unsurların bir araya gelmesinden oluşması anlamına gelmektedir. Bu unsurlar daha büyük ölçeğe sahip verilerle birleştirilebilir, fakat ayrı ayrı kimliklerini korumaya devam etmektedirler. Bu unsurlarda değişiklik yapılmak istendiğinde, her unsur üzerinde ayrı ayrı değişiklik yapmak yeterli olmaktadır.

Otomasyon: medyadaki sayısal temsil ve modülerliği birçok işlemin otomatik olarak yapılmasına imkân sağlamaktadır. Bu şekilde, kullanıcı kısmen yaratıcı bu süreçten uzaklaştırılabilir ve ona ihtiyaç olmaksızın birtakım değişiklikler yapılabilir.

Değişkenlik: yeni medya nesnesi sabit bir yapıda olmayıp sınırsız versiyonlarda var olabilmektedir. Bu, sayısal temsilin ve modülerliğin bir sonucudur. Böylece aynı veri, birçok fazla yapıda ortaya çıkabilmektedir.

Kod Çevrimi: yeni medyada var olan bir şeyin başka bir formata çevrilebilmesidir.

Geleneksel medyadan birçok anlamda ayrılan ve farklılıklar taşıyan yeni medya, gelişen iletişim teknolojilerine eşzamanlı olarak ortaya çıkmıştır. Yeni medya dijitallik, etkileşimsellik, multimedya biçimselliği, kullanıcı türevli içerik üretimi, hipermetinsellik, yayılım, sanallık gibi özelliklere sahiptir.

2.1.1. Dijitallik

Dijitallik, yeni medyayı geleneksel medyadan ayıran en belirgin özelliktir. Dijitallik, nesneleri sayısallaştırmaya, çoğaltabilmeye ve elektronik ağlar üzerinden iletebilmeye imkân sağlar; böylece geleneksel yöntemlerde karşılaşılan yavaşlık, ağırlık ve mesafelerin uzaklığı gibi taşınma zorluklarını ortadan kaldırmış olur (Sütçü, 2012). Dijitallik, yeni medya ortamlarındaki her şeyin sayısal bir koda dönüşmesine imkân tanıdığından, kullanıcıya ve üreticiye bir arayüz üzerinde büyük bir depolama imkânı da sunar. Bu şekilde dijitallik, verilerin iletim hızını artırır (Binark & Löker, 2011).

Dijitallik, analog verilerin kodlanarak bilgisayar temelli sistemlere işlenmesiyle ortaya çıkar (Yengin, 2012). Dijital kodlama sistemine göre yeniden temellendirilen yeni medyada tüm veriler sayısal temsillere dönüştürülür ve bu verilerin işlenmesi ve saklanması kolay hale getirilir. Bu kodlara çevrimiçi olarak ulaşmak da mümkün kılınır (Lister, Dovey, Giddings, Grant, & Kelly, 2009).

Analoğun dijitalle dönüşmesi, zamanında tamamen farklı kabul edilen servislerin, veri aktarımı, ses, müzik, grafik ve video da dâhil olası yakınlaşmasını mümkün kılmıştır. İnternetin global bir bağlantı ağı olarak yükselişe geçmesi ise içeriklerin kişiler ve gruplar arasında takas edilmesine, yayınlanmasına olanak vermiştir (Hudson, 2006).

2.1.2. Etkileşimsellik

Leah A. Lievrouw'a göre (Lievrouw, 2011), yeni medyayı geleneksel medyadan farklı yapan özelliklerden diğer biri her yerde hazır ve nazır olması ile etkileşimsellik özelliğidir. Etkileşim, kullanıcıyla sanal kişilikler arasında ya da sanal kişiliklerle kullanıcının betimlemesi arasında oluşabilir. Birden fazla kullanıcının sanal ortamda bulunması halinde, bu ortam kullanıcıların birbirleriyle etkileşim içinde olabildiği ortak bir dünyaya dönüşebilir (de Mul, 2008) (Burnett, 2007). Herhangi bir kullanıcının arayüzdeki metne, kendi yorumlamasını ekleyerek,

metni dolaşıma sokarak ya da metnin üzerinde değişiklikler yaparak yeni bir metin ekleme ve buna benzer durumlardaki gibi müdahil olabilmesi kullanıcının çevrimiçi ortamlarda medeni bir katkı kültürünü benimsemesini de beraberinde getirir. Çevrimiçi ortamlarda hakaret içeren bir üslup veya dil kullanmak ya da küfretmek gibi bu kültüre aykırı davranmak, kullanıcıların hem metinle hem de diğer kullanıcılarla etkileşime girmesine engel olur ve onları çevrimiçi ortamlardan uzaklaştırır (Binark & Löker, 2011).

Geleneksel medyanın aksine, yeni medyada izleyicinin / okuyucunun iletişim sürecinde aktif bir rol aldığı çift taraflı bir etkileşim durumu söz konusudur. Bu da geleneksel medyada kendisine sunulanı tüketip tüketmeme konusunda söz sahibi olamayan izleyici / okuyucunun yeni medyada pasif bir rolden aktif bir role taşındığının göstergesidir. Yeni medya ile bireyler içerikler konusunda daha çok etkileşimde bulunur hale getirilmiştir. Bireyler bilgi kaynaklarıyla daha bağımsız bir ilişki kurma konumunda olduğundan kişiselleştirilmiş medya kullanım hakkına da sahip olmaktadır. Dolayısıyla bireyler, tercih şansı olan aktif bir özne durumuna dönüşmüştür (Lister, Dovey, Giddings, Grant, & Kelly, 2009).

2.1.3. Multimedya Biçimselliği

Yeni medya ortamının multimedya biçimselliği özelliği, göstergelerin, simge sistemlerinin, iletişim türlerinin, çeşitli veri türlerinin tek bir yerde toplanması ve bütünleşik bir iletişim kanalının meydana gelmesi anlamını taşır (van Dijk, 2004). Yeni medyanın bu özelliğinde, imge, ses, metin ve sayısal veriler gibi değişik veri türleri bir arada yer almaktadır. Multimedya biçimselliği, temel olarak yeni medya ortamlarının dijitallik özelliğinden beslenir ve kullanıcıların türevli içerik üretme süreçlerini de destekler durumdadır (Binark & Löker, 2011).

Multimedya biçimselliğiyle, kitlesel ve kişisel iletişim arasında bulunan sınırlar ortadan kalkmıştır; farklı medya sistemleri birbirleriyle yan yana veya iç içe ve simultane olarak kullanılabilir hale getirilmiştir (Halıcı, 2005).

2.1.4. Kullanıcı Türevli İçerik Üretimi

Yeni medya ortamlarında kullanıcılar multimedya biçimselliği özelliğini kullanarak içerik üretebilecek konuma gelmişlerdir. Kullanıcıların yarattığı bu içeriklere *kullanıcı türevli içerik* ya da *kullanıcı tarafından üretilen içerik*

denilmektedir. Bu içeriklere örnek olarak video paylaşım sitelerine yüklenen videolar / görseller, kişisel blog metinleri, online haber sitelerinde herhangi bir habere yapılan yorumlar verilebilir (Binark & Löker, 2011).

Özellikle bloglar ergenlerin ve gençlerin içerik üretim alanı olarak ön plana çıkmıştır. Bu bloglarda gündelik yaşamdaki birçok kişisel konu hakkında yazılmaktadır; buna göre blog yazmak çoktan kültürel aktivitelerden biri halini almıştır. Yeni medya ortamlarında dolaşıma sokulan görseller, videolar, haber ve haber yorumları, bağlantılar, bloglar yeni bir multimedia aktivitesine dönüşmüştür (Dijck, 2006).

2.1.5. Sanallık

Sanallık, yeni medya kullanıcılarının arayüzey aracılığıyla inşa ettiği iletişim neticesinde oradaymış gibi olma hissini yaşamasına verilen addır (Binark & Löker, 2011). Diğer bir deyişle, kişilerin esasen çevrimiçi iletişim durumundayken var olduklarını hissettikleri uzam olarak da tanımlanabilir (Binark & Çomu, 2013). Sanallık özelliği kullanıcılara yalnızca çevrelerinde olup bitene değil aynı zamanda küresel olarak gerçekleşen tüm olaylara da kendi tercih ettikleri zaman ve kaynak aracılığıyla erişme imkânı da tanımaktadır (Eser, 2013).

Günümüzde ise bu sanallığa katılımı bireyler telekonferanslar, e-postalar, tartışma listeleri, sohbet odaları, paylaşım ağları vb. gibi ortamlar ile bloglar, çevrimiçi oyunlar aracılığıyla gerçekleşmektedir (Binark & Löker, 2011).

2.1.6. Hipermetinsellik

‘Hiper’ kelimesi ötesinde, üzerinde, dışında anlamlarına gelirken, ‘Metin’ kelimesiyle bir arada kullanıldığında arayüzdeki bir metnin diğer metinlerle olan ilişkisine ve bağına tekabül eder. Hipermetinsellik, herhangi bir yeni medya ağı üzerinde alternatif diğer mecralara kolaylıkla erişimin gerçekleşmesine denilmektedir. Hipermetinsellik özelliği, bir metinden diğerine kolayca geçmemizi ve metinler arasında / içinde dolaşım sağlamamızı mümkün kılar (Binark & Löker, 2011). İnternet hipermetinsel bir yapıdadır, buna göre ilkesel olarak çoklu-doğrusal ve bunun neticesinde zamansal değil uzamsal bir doğası olduğu söylenebilir. Hipermetin katılma özelliğine sahip değildir, tıpkı insanlar gibi daima inşa halindedir (de Mul, 2008).

Hipermetinsellik, geleneksel medyada yer alan yazı formlarından farklı bir yapıdadır: giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin tersine kullanıcının ürettiği ve pek çok sınırsız bağlantıya erişim olanağı sunan bir yapıya sahiptir. Bu şekilde hipermetinsellik, doğrusal olmayan bağlantılar kurmaya yardımcı olmakla birlikte bu bağların da farklı bilgi türleri arasında kurulmasına da imkân sağlar (Halıcı, 2005).

2.1.7. Yayılım

Yeni medyanın son özelliği olan yayılım, hipermetinsellik özelliğinden beslenmektedir. Yayılım, arayüzde yer alan bir metnin hızlı bir şekilde dağılmasını, bu metne değişik zamanlarda ve uzamlarda tekrar tekrar erişilebilmesini ifade etmektedir. Örneğin, Facebook, Myspace gibi sosyal medya ağlarında veya YouTube, Dailymotion gibi video paylaşım ağlarında dolaşıma giren birtakım metinler bağlantı verme / kopyala-yapıştır şeklinde hızlı bir şekilde siberuzamda dolaşıma girmektedir (Binark & Löker, 2011).

Yayılım özelliğiyle, kendi medya kullanımlarını kişiselleştirme fırsatı bulan kullanıcılar tüketici konumundan üretici konumuna yükselirler. Kullanıcılar kendi ürettikleri içerikleri yayılım özelliğiyle diğer kullanıcıların da erişimine sunmuş olurlar. Örneğin bir Twitter kullanıcısının paylaştığı tweet diğer kullanıcılar tarafından yeniden paylaşılabilir (*retweet* edilebilir), bu de gönderinin çok hızlı bir şekilde yayılmasına olanak sağlar. Bu yöntem diğer sosyal paylaşım ağları olan Instagram, LinkedIn, YouTube gibi mecralarda da içeriklerin hızla dolaşıma girmesine fırsat verir (Binark & Löker, 2011).

2.2. Yeni Medya ve Nefret Söylemi İlişkisi

Gündelik yaşamımızın birer parçası olan bilgisayarlar, akıllı telefonlar, oyun konsolları, internet ortamı vb. teknolojiler yeni medya başlığı altında toplanabilir. Yeni medyanın hayatımıza kattığı bu olanaklarla beraber bilginin üretimi, depolanması, dağıtılması ve tüketimi yepyeni bir boyut kazanmış durumdadır. Geleneksel medyadan daha az maliyetli olan ve daha az iş gücü gerektiren yeni medya, içerik üretimi açısından daha kolay erişilebilir bir konuma yükselmiştir. Bu kolaylık ve işlevsellik, büyük sermayeye sahip olmasalar da muhaliflerin, azınlıkların veya ikincil grupların da kendilerine ait medyaları kurmasına veya yeni medya

aracılığıyla yeniden dolaşıma sokmasına imkân sağlamıştır. Bu gelişme demokratik katılım, ifade özgürlüğü ve eşit temsil açısından önemli olsa da beraberinde her bireyin dilediğini söyleyebildiği, yazabildiği, paylaşabildiği ve bu içerikleri dolaşıma soktuğu bir zemin yarattığından bazı riskleri de beraberinde getirmiştir (Öztekin, 2015).

Yeni medya araçlarının, internet ve sosyal ağlarda kullanıcılara sağladığı bu özgürlük, sanal ortamdaki kullanıcıların başka kişi ve gruplara (ötekilere) karşı ırkçılık, nefret ve öfke içeren ifadelerle başvurmalarına da olanak vermiştir. Bu nefretin sebebi yeni medya değil aksine gündelik yaşamdaki ötekileştirmenin ve ayrımcılığın bu mecraaya yansımalarıdır (Aygül, 2010). Yeni medyanın dijitallik, etkileşimsellik, hipermetinsellik, yayılım ve sanallık gibi özellikleri geleneksel medyaya oranla nefret söyleminin daha kolay, daha yaygın ve daha kolay üretilebilir olmasına yol açmaktadır (Binark, 2010). Facebook, Twitter vb. sosyal medya ağlarında ya da dijital oyun platformlarında kullanıcılar diğer kullanıcıların / arkadaşlarının ürettiği nefret söylemine ortak olmaktadır. Kullanıcılar üretilen bu nefret söylemini doğal görmekte ve kanıksamaktadır; bu kanıksama nefret suçlarını da örgütleyebilmektedir (Binark & Bayraktutan, 2013).

Bu bağlamda medyanın ‘öteki’ kimliğine yönelik nefreti barındırdığını, körüklediğini ve bunu mecrası haline geldiğini söyleyebilmek mümkündür. İnceoğlu’nun da (İnceoğlu, 2013) belirttiği gibi, ‘*Medya, olumsuz, alaycı ifadeler, küfür, hakaret aşışılama, abartı taktiklerine başvurarak ‘öteki’leştirdiği ve ‘hedef’ haline getirdiği grupları kamu güvenliğini tehdit edici ‘potansiyel risk ve tehdit saçan öcüler’ gibi sunarak, toplumdaki ‘öteki’ gruplara beslenen önyargıları pekiştirmekte ve bu grupların kendilerini korumasız ve savunmasız hissetmelerine yol açmaktadır.*

Yeni medyada nefret söyleminin yer alış biçimleri, farklı uluslararası çalışmalardan faydalanarak ve ülkeye özgü dil ve kültürel farklılıklar göz önünde bulundurularak sınıflandırılmıştır (Sözeri, 2012):

- 1) **Abartma / Yükleme / Çarpıtma:** bir birey veya olaydan yola çıkarak bir topluluğa yönelik olumsuz genelleme, çarpıtma, abartma, olumsuz atıfları içeren söylemler (Mesela, “Türkiye çan sesine boğuldu!”).

- 2) **Küfür / Hakaret / Aşağılama:** Bir topluluk hakkında direkt küfür, hakaret, aşağılama içeren söylemler (Mesela, kanıbozuk, kalleş).
- 3) **Düşmanlık / Savaş Söylemi:** Bir toplulukla ilgili düşmanca savaşı anımsatan ifadelerin yer aldığı söylemler (Mesela, gâvur zulmü).
- 4) **Doğal Kimlik Ögesini Nefret / Aşağılama Unsuru Olarak Kullanma / Simgeleştirme:** Doğal bir kimlik ögesinin nefret ya da aşağılama unsuru olarak kullanıldığı / simgeleştirildiği söylemler (Mesela, Senin soyadın Davutoğlu mu Davutyan mı?).

2.3. Yeni Dünya Düzeninde Sinofobi

İlk kez 2019 yılında adını duyduğumuz ve hala devam etmekte olan COVID-19 ve pandemi sürecinin doğurduğu en büyük sonuçlardan olan Sinofobi (özetle Çin ve Çinli korkusu), dünya ülkelerinde Çin'e olan bakış açısını olumsuz yönde etkilemiştir. Bu olumsuz bakış açısı ve eylemler yalnızca Çinlileri değil Japonlar, Koreliler ve diğer Asya milletlerini de etkilemektedir (Erenel, 2020). Kimi uzmanlar tarafından Sinofobinin özellikle Çin ve Rusya'nın politik ve ekonomik olarak büyümesi ve güçlenmesinden çekinen Batılı devletler tarafından da körüklendiği ve bu amaçla Orta Asya'nın Çin-Rus etkisinden ziyade Batı etkisi altına alınmaya çalışıldığı iddia edilmektedir (Sultanova, 2021).

2022 yılında Koronavirüsün etkileri görece olarak azalmış olmasına rağmen özellikle medyada yer alan haberlerde Çin ile ilgili olarak hâlâ olumsuz bir tavır sergilendiği gözlemlenmektedir.

Şekil.8: Çin ile İlgili 1. Haber Başlığı (ensonhaber.com, 2021).

Şekil 8’de görüldüğü üzere 2021 yılında çıkan bir haber görselinde ‘Yine Çin yine virüs’ başlığı kullanılmış, konu Sinofobik bir biçimde Çin’e atfedilmek istenmiştir.

Şekil.9: Çin ile İlgili Bir Video Haber Başlığı (Youtube.com/ulketv, 2022).

Şekil 9’da yine bir haber kanalında 2022 yılında yapılan bir haber başlığında ‘Çin’de yine virüs alarmı!’ başlığı kullanıldığı görülmektedir. İlgili haberin kapağında kullanılan bu görselde hem virüs görseli hem de maske takan ve Çinli olduğunu düşünmemiz istenilen bir erkek görseli de kullanılmıştır. Ayrıca ilgili haberin videosunu sunan haber sunucusunun da görseldeki Sinofobik dili tekrar ettiği gözlenmektedir.

Şekil.10: Çin ile İlgili 2. Haber Başlığı (haberyuzdeyuz.com, 2020).

Şekil 10'da yine bir haberde yer alan ve Hantavirüs vakalarını bildiren gönderide Sinofobik bir ifade kullanılmış ve 'Yine Çin'de...' ibaresi haberin odağında kullanılmıştır.

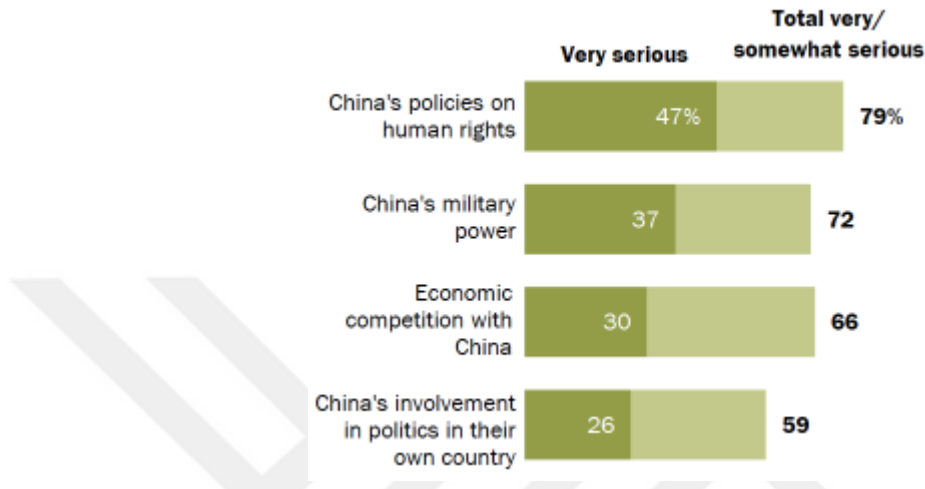
Şekil.11: Çin ile İlgili 3. Haber Başlığı (İhlas Haber Ajansı, 2020).

Şekil 11'de de İhlas Haber Ajansı tarafından paylaşılan bir tweetin görseli yer almaktadır. Söz konusu haberde yeni virüsün Çin'de ortaya çıktığı vurgulanmış ve koronavirüs pandemisi bitmeden Çin'in yeni bir virüs ile gündeme geldiği söz konusu haberde belirtilmiştir.

Şekil.12: Çin Malı Oyuncaklar ile İlgili Soru Görseli (npistanbul.com, 2020).

Şekil 10'da Sinofobinin farklı mecralardaki etkileri görülmektedir. Sinofobi ile Çin'de üretilip tüm dünyaya ihraç edilen ürünlerle ilgili dahi bir şüphe oluştuğu görülmektedir. Bu da Sinofobinin yalnızca Çinlilerle ilgili değil ayrıca Çin'de üretilen bir oyuncığa bile duyulabilecek şüpheyi / korkuyu ifade ettiği de görülmektedir.

Şekil.13: Çin ile İlgili Rahatsız Olunan Konular (pewresearch.org, 2022).

Pew Araştırma Merkezi'nin yeni anketine katılan 19 ülkenin birçoğunda Çin'e yönelik olumsuz görüşler tarihi zirvelerde ya da bu seviyelere yakın seyretmekte. Ülkeye yönelik olumsuz görüşler, Çin'e dair diğer konulara da yayılmış durumdadır. 19 ülkeden ankete katılan insanların %79'u Çin'in insan hakları politikalarını ciddi bir sorun olarak görmekteyken, katılımcıların %72'si Çin'in askeri gücünü ciddi bir sorun olarak tanımlamaktadır. Yine katılımcıların %66'sı Çin'le ekonomik rekabeti ciddi bir sorun olarak görürken, Çin'in kendi ülkelerindeki siyasete müdahil olmasını ciddi bulanların oranı %59'dur. Yine Pew Araştırma Şirketi'nin 2022 yılında güncellediği Çin'e olumsuz bakış oranlarına göre bu ankete katılan ülkelerdeki (ABD, Kanada, İsveç, Hollanda, Almanya, Birleşik Krallık, İspanya, Fransa, İtalya, Belçika, Polonya, Macaristan, Yunanistan, İsrail, Japonya, Avustralya, Güney Kore, Malezya ve Singapur) Çin'i hala olumsuz algılama oran ortalaması %68'dir (pewresearch.org, 2022). Özetle, yeni dünya düzeninde Sinofobi kalıcı hale gelmiş gibi görünmektedir. Çin'e dair her durum ve konunun önyargıyla karşılandığı, Çin'de meydana gelen her olayın direkt Koronavirüs pandemisiyle bağdaştırıldığı ve bunun üzerinden Çin karşıtı bir imaj çizilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır.

3. BÖLÜM

PANDEMİ DÖNEMİNDE YENİ MEDYADA SİNOFOBİ VE TWITTER ÖRNEĞİ

3.1. Araştırmanın Amacı

Yeni medya ortamları ve yeni medyanın özellikleri, ilgili ortamlarda nefret söyleminin üretilmesinde, paylaşılmasında, geniş kitlelere yayılmasında, nefret dilinin yaygınlaşmasında ve bu söylemin sürdürülmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda çalışmanın amacı, yeni medya ortamlarından sosyal medya platformlarının insanlara sunduğu özgürlüklerin aksine ayrıştırıcı, farklılıkları daha da belirgin hale getiren, toplumdaki kutuplaşmayı ve çatışmayı körükleyen ve nefreti arttıran bir yapıda olduğunu ortaya koymaktır. Bu amaçla, nefret olgusunun bir yeni medya söylemi olarak sosyal medya mecralarından biri olan Twitter’da yer alması, özellikle pandemi döneminde kullanıcılar tarafından üretilen ve dolaşıma sokulan nefret söyleminin içeriksel ve biçimsel özellikleri ekseninde ele alınacaktır. Yapılan analizlerle Türkiye’de pandemi sürecinin başlamasından itibaren Twitter’da üretilen nefret söyleminin değişim ve dönüşümü değerlendirilecektir. Analiz edilecek olan verilerle kullanıcılarının sınırsız özgürlüğe sahip olduğu iddia edilen sosyal medya mecralarının nefret söylemi açısından kullanım yapısı ve toplumsal etkileri ele alınacaktır. Kullanıcıların ürettiği ve dolaşıma soktuğu nefret söylemi içerek içeriklerde kullanılan ifadeler, genel kalıplar, kelime seçimler vb. etkenler değerlendirilecektir. Analizin sonucunda ise, sosyal medya ortamlarının özellikle pandemi gibi bir dönemde ayrıştıran, nefret içeren ve ırkçılığa varan bir potansiyele sahip olduğu ortaya konacaktır.

3.2. Araştırmanın Önemi

Nefret kavramı her insanda gelişebilen ve farklı biçimlerde dışa vurulan bir olgudur. Bireylerin sahip olduğu bu nefret duygusunu söylemler pratiklerle toplumdaki belli kişi ya da kişilere yöneldiğinde ise nefret söylemi ortaya çıkmaktadır. Nefret söyleminin medya aracılığıyla yeniden üretilmesi ve yayılması ise nefret söyleminin gücünü ve etkisini arttırmaktadır. Buna göre bu çalışmada, yeni medya mecralarının kullanıcılarına sağladığı imkanlarla nefret söyleminin söylemsel olarak hangi eksende üretildiği ve dolaşıma sokulduğu irdelenerek yeni medya ve

nefret söylemi arasındaki bağa dikkat çekilmesi amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın önemini yeni medyanın yapısal özelliklerinin nefret söyleminin üretilmesine, hızlı bir şekilde yayılmasına, aktarılmasına ve kanıksanmasına olanak sağlayan negatif, ayrıştırıcı, ırkçı ve çoğulculuk özelliği açılarından yapısını ortaya koyması oluşturmaktadır.

3.3. Araştırmanın Varsayımları

Bu çalışmada yeni medya ortamlarında nefret söyleminin üretildiği ve dolaşıma sokulduğu varsayımında bulunulmuştur. Bu varsayım temelinde başka varsayımlar da oluşturulmuştur:

- 1) Yeni medya mecralarından biri olan sosyal medya platformlarında olumsuz içeriklerin üretilmesi, dolaşıma girmesi ve yayılması geleneksel medya ortamlarına göre daha kolaydır.
- 2) Yeni medya mecralarından biri olan sosyal medya platformlarının toplumsal yapıya olumlu etkilerin yanında olumsuz etkileri de mevcuttur.
- 3) Yeni medya mecralarından biri olan sosyal medya platformlarının kullanılması, nefret söyleminin hâkim olduğu içeriklerin üretilmesine de neden olmaktadır.
- 4) Yeni medya mecralarından biri olan sosyal medya platformlarında doğrudan ya da dolaylı olarak nefret söylemini tetikleyen ve körükleyen ifadeler ve kelimeler kullanılmaktadır.
- 5) Toplumsal yapılanmada ön planda olan kişi ve kuruluşlar (sanatçılar ve medya kuruluşları gibi) sosyal medya uygulamalarında nefret söylemi içeren ifadeler kullanmaktadırlar.

3.4. Araştırmanın Yöntemi

Çalışma kapsamında, kullanıcı türevli içerik niteliğinde olan ve nefret söylemi içeren 1 Ocak 2020 ile 31 Aralık 2020 tarihleri arasındaki süreci kapsayan Twitter'daki gönderiler ele alınmıştır. Twitter'da bulunan arama bölümünde, belirtilen tarih aralığındaki gün bazlı sınırlandırma tekniği uygulanmıştır. Bu gelişmiş arama bölümünde, Çin, Çinliler, pandemi, ırkçılık anahtar kelimeleri taranmış ve herkese açık hesaplardan paylaşılan gönderiler incelenmiştir. Bu gönderiler arasından 100 tanesi örnek olarak ele alınmış ve içlerinden 15'sine tez

kapsamında söylem analizi yapılmıştır. Yapılan tarama ve analizler esnasında hiçbir kullanıcıyla iletişime geçilmemiştir. Kişisel verilerin korunması kanunu gereğince analizi yapılan tweetlerin kullanıcı hesap adları ve/veya fotoğrafları gizlenmiş, yalnızca tweet analiz künyesinde kullanıcı isimlerinin baş harflerine yer verilmiştir. Yapılan analizlerin temel amacı, gönderilerde kullanılan dilin altında yatan nefreti besleyen kodları ortaya çıkarmaktır. Bu sebeple, tweetlerin analizinde Hollandalı Dilbilimci Teun A. van Dijk'in nitel bir araştırma yöntemi olan eleştirel söylem analiz yönteminden yararlanılmıştır. Bu yöntemin seçilmesindeki neden, nefret söylemi içeren gönderilerin Art alanını incelenerek kullanılan dilin analizinde etkin bir yöntem olmasıdır.

3.5. Eleştirel Söylem Analizi: Pandemi Sürecinde Paylaşılan Sinofobi İçerikli Tweetlerin Analizleri

Bu çalışmada ele alınan tweetlerin analizleri Hollandalı Dilbilimci Teun A. van Dijk'in nitel bir araştırma yöntemi olan eleştirel söylem analiz yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Bu yöntemin kullanılmasındaki neden, nefret söylemi içeren gönderilerin Art alanını incelenerek kullanılan dilin analizinde etkin bir yöntem olmasıdır. Van Dijk'in söylem çözümlemesi modeli, 'makro yapı' ve 'mikro yapı' olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Makro yapıda, tematik ve şematik (durum tanımı) yapı incelenmesi yapılmaktadır. Mikro yapıda ise, sentaktik çözümleme, bölgesel uyum, kelime seçimleri ve metindeki retorik incelenmektedir (Dijk, 2015).

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

- a. Paylaşılan Gönderinin Metni (Atılan Tweet)
- b. Gönderinin Görseli (Eğer varsa Tweet ile paylaşılan görsel)
- c. Etiket/ler (Tweetler taranırken kullanılan anahtar kelimeler)

2. Şematik Yapı (Durum Tanımı)

- a. Gönderinin Anlatım Dili (Tweet içeriğinin anlatım dili)
- b. Artalan Bilgisi (Tweet içeriğinin ardındaki ideolojik, toplumsal ve sosyal kodlar)
- c. Bağlam Bilgisi (Tweet içerisindeki söylemin oluşmasına etken olan olay veya konu)

B. Mikro Yapı

1. Sentatik Çözümleme

Tweet içeriğinin dilbilimsel analizi

2. Bölgesel Uyum

- a. Nedensel İlişki
- b. İşlevsel İlişki
- c. Referansal İlişki

3. Kelime Seçimleri

Tweet içeriğindeki metafor, metonimi, yan anlam, düz değişmece vb. unsurlar

4. Metindeki Retorik

Tweet içeriğindeki fotoğraf, inandırıcı bilgiler, görgü tanıklarının ifadeleri vb.

Tablo.6: Van Dijk'in Eleştirel Söylem Analizi Modeli (Dijk, 2015).

Analiz 1:

Şekil.14: Tweet 1 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Birgün öldürmediğim her çinli için bana küfür edeceksiniz -Kürşad (40 kişiyle çin sarayını basan reis)
Kullanıcı	M. C.
Tarih	12 Mart 2020
Beğeni	5
Takipçi Sayısı	220

Tablo.7: Tweet 1 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çin etiketi Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu vardır. Gönderide gerçek olmayan bir söylem tarihi bir kişiliğe addedilmiştir. Gönderideki kaniya göre, öldürülmeyen her Çinli için tarihi bir kişiliğe küfredileceği varsayılmıştır. Gönderide tarihi kişilikle ilgili olarak ek bilgi de verilmiştir, buna göre Kürşad tek başına Çinlilere kafa tutan bir figür olarak resmedilmiştir. ‘Basmak’ kelimesi burada Kürşad’a atfedilen gücü de temsil etmektedir.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderinin anlatım dilindeki nefret söylemi açıkça görülmektedir. Gönderideki ideolojiye göre tüm Çinlilerin öldürülmesi gerekmektedir. Gönderi dili, tüm Çinlilerin öldürülmesi gerektiği / öldürülmeye layık olduklarını vurgulamaktadır. Öldürülmeyen Çinliler için sözde Kürşad’a küfredilecek olması bunu yapmamasının küfredilecek kadar kötü bir durum olduğunu belirtmektedir.

Art Alan Bilgisi

Orta Asya Türk tarihinde yer verilen tarihi bir kişilik olan Kürşad (ya da Kür Şad) çeşitli Türk ve Çin kaynaklarına göre kırk çerisiyle Çin sarayını basmış ve Çinlilere kafa tutmuştur. Kimi kaynaklarda Kürşad diye bir kişiliğin varlığı reddedilse de ortaya atılan birçok Türkçe, Çince ve Göktürkçe metinde yer verilen askerin Kürşad olduğu düşünülmektedir. Orta Asya'daki Türk – Çin çatışmalarında her daim bahsi geçen ve örnek verilen Kürşad, Türk tarihinde Çinlilere karşı cesareti, başkaldırı, gözü karalığı ve askeri gücü temsil etmektedir (Sertkaya, 2014).

Bağlam Bilgisi

Gönderiyi üreten Twitter kullanıcısı paylaştığı gönderide herhangi spesifik bir olaydan hareket etmemiş olsa da söz konusu tweetin atıldığı tarih göz önünde bulundurulursa dünyadaki ve Türkiye'deki koronavirüs vakalarının sebebi olarak Çin'i gördüğü anlaşılmaktadır. Nefret söyleminin merkezinde hayatta kalan her Çininin dünyanın başına bir dert açacağı kaygısı vardır. Nefret söyleminin üretilmesinin altında da bu kaygı yatmaktadır. Bunu da 'öldürmediğim her Çinli için' ifadesiyle yansıtmıştır.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi iki cümleden oluşmaktadır. İlk cümle bir fiil cümlesidir ve gelecek zaman kipinde yazılmıştır. Cümle okuyucuların yapacağı bir eylemi ifade etmektedir. İkinci cümle ise sözde alıntıyı söyleyen kişinin açıklaması niteliğinde olan sıfat cümleciginden oluşmaktadır. Cümleler fiilleri bakımından aktif, kelime dizilimi bakımından ise düzenlidir. Gönderide noktalama işaretlerine uyulmamıştır, ulus adı büyük harfle yazılmamıştır. Kullanılan basit cümleler herhangi bir anlam karmaşasına neden olmamıştır.

Bölgesel Uyum

Gönderide Çinliler ve Kürşad arasında nedensel herhangi bir bağ kurulamamıştır. Neden Çinlilerin öldürülmesi gerektiği, öldürülmeyen Çinlilerin muhatabının neden Kürşad olduğuna dair herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tamamı gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz içermemektedir. Kelimelerde doğrudan hakaret veya nefret söylemi içeriği bulunmamaktadır. Gönderide kullanılan ‘öldürmek’ ve ‘küfretmek’ eylemleri nefreti pekiştirici unsurlardır.

Metindeki Retorik

Gönderide ikna edici herhangi bir fotoğraf ya da veri kullanılmamıştır. Gönderide herhangi bir veri sunulmamasına rağmen sebepsizce her Çinlinin öldürülmesi gerektiği söylenmiştir.

Analiz 2:

Şekil.15: Tweet 2 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Hayırlı kandiller Kendime dua , Çinliler'e beddua ... -ırkçılık forever vol2
Kullanıcı	H. S. A.
Tarih	7 Nisan 2020
Beğeni	12
Takipçi Sayısı	668

Tablo.8: Tweet 2 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çinliler ve ırkçılık etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu vardır. Gönderide sıradan bir şekilde bir dini gün olan kandili

kutlayan kullanıcının konuyu Çinlilere getirdiği görülmektedir. Gönderideki kanıya göre, kişi kandil günü kendisine dua etmekteyken Çinlilere beddua etmektedir. Bu davranışını kullanıcı kendi yazdığı cümleyle ırkçı olarak adlandırmaktadır ve sonsuza dek ırkçılık yapacağını beyan etmiştir.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderinin anlatım dilindeki nefret söylemi ve ırkçılık açıkça görülmektedir. Gönderideki ideolojiye göre Çinlilere beddua edilmesi gerekmektedir. Kullanıcı attığı tweetinde kendisini takip eden kullanıcıların kandillerini de kutlamıştır. Gönderideki ‘ırkçılık forever’ (*forever*: İngilizce sonsuza dek) sözüyle kullanıcının ürettiği içeriğin ırkçı olduğunun kendisinin de farkında olduğu anlaşılmaktadır fakat yine de bu durum kullanıcıyı nefret söylemi ve ırkçılık içeren bu ifadeleri kullanmaktan alıkoymamıştır.

Art Alan Bilgisi

Kullanıcının attığı tweetin tarihinden yola çıkarak 7 Nisan 2020 gününün Berat Kandili olduğu anlaşılmaktadır (cnnturk.com, 2019). Dini ibadetlerle geçirilmesi beklenen günde, kullanıcı kendisine ve takipçilerine bu vesileyle iyi dileklerde bulunurken Çinlilere beddua edeceğini / edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Bağlam Bilgisi

Gönderiyi üreten Twitter kullanıcısı paylaştığı gönderide herhangi spesifik bir olaydan hareket etmemiş olsa da söz konusu tweetin atıldığı tarih göz önünde bulundurulursa Türkiye’deki koronavirüs vakalarının ortaya çıkışından sonraki ilk dini gün olduğu anlaşılmaktadır. Nefret söyleminin merkezinde bu dini günde Çinlilere beddua edilmesi gerekliliği vardır. Nefret söyleminin üretilmesinin altında da kullanıcının kendi ifadesiyle ırkçılık yatmaktadır. Bunu da ‘ırkçılık forever’ (*forever*: İngilizce sonsuza dek) ifadesiyle yansıtmıştır.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi üç cümleden oluşmaktadır. İlk cümle bir tebrik cümlesidir, fiil kullanılmamıştır. İkinci cümlede de fiil kullanılmamış sadece isimlere yer verilmiştir. Üçüncü cümlede de fiil kullanılmazken İngilizce kelimelere de yer verilmiştir. Son cümleden geçen ‘vol2’ ifadesinden (vol2: İngilizce sayı2) buna benzer bir tweetin daha önce de atılmış olduğu kanısına varılmaktadır. Gönderide düzenli ve eksilteli cümleler kullanılmıştır. Gönderide noktalama işaretlerine büyük ölçüde uyulmuştur, ulus adı büyük harfle yazılmıştır. Kullanılan basit cümleler herhangi bir anlam karmaşasına neden olmamıştır.

Bölgesel Uyum

Gönderide Çinliler ve kandil arasında nedensel herhangi bir bağ kurulamamıştır. Kandil gününde neden Çinlilere beddua edilmesi gerektiğine ve ırkçılığın neden sonsuza dek yapılacağına dair herhangi bir bilgi verilmemiştir.

Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tamamı gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan ‘beddua’ ve ‘ırkçılık’ kelimeleri doğrudan bir hakaret ve nefret söylemi içermekte olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderide ikna edici herhangi bir fotoğraf ya da veri kullanılmamıştır. Gönderide herhangi bir veri sunulmamasına rağmen sebepsizce Çinlilere beddua edilmesi ve ırkçılığa devam edilmesi gerektiği söylenmiştir.

Analiz 3:

Şekil.16: Tweet 3 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Irkçılıksa ırkcılık japonlar koreliler cinliler asiri iticisiniz nefret ediyorum sizden
Kullanıcı	S. K.
Tarih	11 Ocak 2020
Beğeni	4
Takipçi Sayısı	230

Tablo.9: Tweet 3 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çinliler ve ırkçılık etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu vardır. Gönderiyi yazan kişi yazdığı içeriğin ırkçı olduğunun farkındadır. Gönderide yalnızca Çinlilere yönelik bir saldırı yoktur, Japonlar ve Korelilere de açıkça bir saldırı söz konusudur. Kullanıcı gönderisinde direkt olarak nefret ifadeleri kullanarak düşüncesini paylaşmıştır.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderinin anlatım dilindeki nefret söylemi ve ırkçılık açıkça görülmektedir. Gönderi sahibi ifadelerinin ırkçı olmasını umursamadığını belirtmiştir. Buna rağmen nefret söylemi üretmekten vazgeçmemiştir. Kullanıcı, bahsi geçen ulusları ‘aşırı itici’ olarak nitelemiştir. Burada pandemi etkisiyle yalnızca Çinlileri değil, Koreliler

ve Japonları da itham ettiği görülmektedir. Kullanıcı bu uluslara karşı nefret duygusu beslediğini de açıkça ifade etmekten geri durmamıştır.

Art Alan Bilgisi

Kullanıcının gönderisinde yalnızca Çinlilere karşı değil Korelilere ve Japonlara da ırkçı ve nefret söylemi içeren bir düşünce yapısında olduğu görülmektedir. Kullanıcı bu üç ulusu ‘aşırı itici’ olarak nitelendirirken bu ulusların fiziksel özellikleri nedeniyle aynı muameleye maruz bırakmıştır. Erenel’e göre (Erenel, 2020) Sinofobi ortaya çıktığında ve pandemi sürecinde Sinofobi içeren söylemler zirve yaptığında bu olumsuz durumdan yalnızca Çinlilerin değil, diğer Uzak Doğu / Doğu Asya milletlerinin de nasibini alacağı endişesi vardır:

‘Bu olumsuz bakış açısı ve eylemler yalnızca Çinlileri değil Japonlar, Koreliler ve diğer Asya milletlerini de etkilemektedir.’

Bu gönderiyle söz konusu endişenin gerçekleştiği görülmektedir. Söz konusu kullanıcı Sinofobi söyleminde bulunurken çeşitli sebeplerle diğer Asya milletleri olan Japonlar ve Korelileri de hedef almıştır.

Bağlam Bilgisi

Gönderiyi üreten Twitter kullanıcısı paylaştığı gönderide herhangi spesifik bir olaydan hareket etmemiş olsa da söz konusu tweetin atıldığı tarih göz önünde bulundurulursa Çin haricindeki diğer Asya ülkelerinde ortaya çıkan ilk Koronavirüs vakaları kullanıcının bu tweeti atmasında etkili olmuştur. Söz konusu tweetin atıldığı tarihte Türkiye’de henüz Koronavirüs vakası görülmemiştir. Diğer ülkelere virüsün ve vakaların yayılmış olması Sinofobi üretilmesinde tetikleyici olmuştur. Nefret söyleminin üretilmesinin altında da kullanıcının kendi ifadesiyle ırkçılık yatmaktadır. Bunu da ‘ırkçılıksa ırkçılık’ ifadesiyle yansıtmıştır.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi, kullanıcı herhangi bir noktalama işareti kullanmadığından görünüm olarak tek cümleden oluşsa da esasen üç ardıl cümleden oluşmaktadır. Aktif bir fiile sahip olan cümlede ulus isimleri büyük harfle yazılmamıştır. Cümlede hiçbir noktalama işareti kullanılmadığı gibi Türkçe karakterlerden bazılarına da yer

verilmemiştir. Kullanılan tek basit cümle, herhangi bir anlam karmaşasına neden olmamıştır.

Bölgesel Uyum

Gönderide Çinliler, Koreliler ve Japonlar arasında herhangi bir bağ kurulmamıştır. Söz konusu uluslara neden ‘aşırı itici’ yakıştırması yapıldığı da belirsizdir. Kullanıcının neden bilinçli olarak ırkçı bir söylemde bulunduğu ve söz konusu milletlerden nefret ettiği konusunda herhangi bir bilgi verilmemiştir. Tweetteki ifadeden, nefret sebebinin sadece söz konusu milletlerin itici bulunması olduğu gözlemlenmektedir.

Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan ‘ırkçılıksa ırkçılık’, ‘aşırı iticisiniz’ ve ‘nefret ediyorum sizden’ ifadeleri doğrudan hakaret ve Sinofobi içermekte olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderide söz konusu söylem konusunda ikna edici herhangi bir fotoğraf ya da veri kullanılmamıştır. Gönderide herhangi bir bilgi sunulmamasına rağmen sebepsiz yere Çinliler, Koreliler ve Japonlar nefret söylemi ve Sinofobinin hedefi haline gelmiştir.

Analiz 4:

Şekil.17: Tweet 4 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	İspanyol Gribi derken ırkçılık olmuyor da Çin gribi derken mi ırkçılık oluyor. Çinliler dünyanın başına belayı sarıp sonra kendilerini farklı gösterme çabası içerisindeler.
Kullanıcı	G. P.
Tarih	17 Mart 2020
Beğeni	1
Takipçi Sayısı	1.391

Tablo.10: Tweet 4 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çinliler ve ırkçılık etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide iki konu vardır. Gönderideki ilk konu koronavirüsün adlandırılmasıyla ilgilidir. İçeriği üreten kullanıcı tıpkı İspanyol Gribi ismi gibi Çin Gribi demenin de normal ve ırkçılık içermediğini ifade etmiştir. Bu ifadesiyle kullanıcı, Çin Gribi ifadesinin ırkçı olduğu görüşünü reddetmektedir. Daha önce bir gribe bir ulus adının verilmiş olmasını da buna dayanak olarak göstermektedir. Gönderideki ikinci konuda ise, Çinlilere yönelik genel bir suçlama vardır. Çinlilerin dünyanın başına bela açacağı ve virüsün adlandırılması konusunda kendilerini farklı gösterme çabası içerisinde oldukları iddia edilmiştir.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderide koronavirüsün adlandırılmasında Çin Gribi ifadesinin kullanılmasına İspanyol Gribi örneğiyle dayanak sağlanmıştır. Kullanıcıya göre İspanyol Gribi ifadesini kullanmak ırkçı bir durum değildir, bu nedenle de Çin Gribi demek de ırkçı bir söylem olmamalıdır. Gönderinin devamında ise Çinlilerin dünyanın başına dertler açtığı söylenerek Çinliler hedef gösterilmiştir. Gönderide koronavirüsten Çinliler doğrudan sorumlu tutulmuştur ve kullanıcıya göre bu nedenle virüsün Çin Virüsü olarak adlandırılması gerekmektedir. Yine kullanıcı, Çinlilerin kendilerini farklı gösterme çabası içerisinde olduklarını ifade etmiştir. Bu ifadeyle Çinlilerin virüsten sorumlu oldukları ve kendilerini suçsuzmuş gibi göstermeye çalıştıkları iddiasında bulunulmuştur.

Art Alan Bilgisi

Kullanıcı Çin Gribi isminin kullanılmasını normalleştirmek adına referans olarak İspanyol Gribini göstermiştir. Bahsi geçene gribe İspanyol Gribi denmesinin sebebi ise o dönemde 1. Dünya Savaşı'nda tarafsız olan İspanyol medyasının grip ve ölüm vakalarını sansürsüz bir şekilde yayın yapmasıydı. Buna istinaden İspanya'dan gelen gribi betimlemek amacıyla özellikle Batı medyasında İspanyol Gribi adı kullanılmaya başlanmıştır (sanalmecmua.com, 2020). Çin Gribi ise kullanıcının kendi bulduğu bir ifade değildir; sözü geçen ifade dönemin ABD devlet başkanı Donald Trump tarafından ilk kez 17 Mart 2020'de kullanılmıştır (tr.euronews.com, 2020). Donald Trump, koronavirüsten bahsederken birçok kez Çin Gribi ifadesini kullanmıştır.

Bağlam Bilgisi

Söz konusu olan Çin Gribi ifadesi dönemin ABD başkanı Donald Trump tarafından ilk kez 17 Mart 2020 tarihinde kullanılmıştır. Bu durumda analiz edilen tweetin atıldığı tarihe bakarak kullanıcının dönemin ABD başkanı Donald Trump tarafından kullandığı ifadeden hareketle bu tweeti attığını düşünülmektedir. Trump'ın Çin Gribi ifadesini kullanması özellikle Çin başta olmak üzere birçok kesimi kızdırmış ve ırkçı / hedef gösterici bir ifade olarak tepki görmüştür (tr.euronews.com, 2020). Kullanıcının bu bağlamda Donald Trump ile aynı görüşte olduğu ve söz konusu ifadenin ırkçı olduğunu reddettiği görülmektedir.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi iki cümleden oluşmaktadır. İlk cümle, soru işareti kullanılmamasına rağmen esasında bir soru cümlesidir. Aktif bir fiil kullanılan cümlede kelimeler doğru dizilmiş, ulus adları büyük harflerle kullanılmıştır. Soru işaretiyle bitmesi gereken cümle noktayla bitirilmiştir. İkinci cümle ise aktif bir fiili bulunan, sıralı ve düzenli bir cümledir. Her iki cümlede de kelime dizilimi doğru kullanıldığından herhangi bir anlam karmaşası içermemektedir.

Bölgesel Uyum

Gönderide Çinliler ile İspanyollar arasında gribin adlandırılması bağlamında bir ilişki kurulmuştur. Kullanıcı her iki ulus adının da bir gribin adlandırılmasında kullanılmasını yanlış veya ırkçı bulmamaktadır. Gönderinin devamında kullanılan ‘dünyanın başına belayı sarıp’ ifadesinde Çinlilere yönelik bir itham yer almaktadır. Kullanıcı virüsten Çinlileri sorumlu tutmaktadır, bu nedenle virüse bu ulusun adının verilmesinde herhangi bir sorun görmemektedir. Yine kullanılan ‘kendilerini farklı gösterme çabası’ ifadesi ise Çinlilerin Çin Gribi isminden rahatsız olmalarının yersiz olduğunu ifade etmektedir. Sinofobi içeren bir gönderi üreten kullanıcıya göre virüsten sorumlu olan Çinlilere karşı kullanılacak ırkçı ifadeler müstahaktır.

Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan ‘Çin Gribi’ ve ‘dünyanın başına belayı sarıp’ ifadeleri ırkçılık ve Sinofobi içermekte olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki söz konusu söylem konusunda ikna edici herhangi bir görsel kullanılmamıştır. Çin Gribi isminin kullanımını normalleştirmek adına İspanyol Gribi ismi referans olarak verilmiştir.

Analiz 5:

Şekil.18: Tweet 5 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Bu hastalıktan bir kurtulalım da ondan sonra Çin'i yok etmek lazım. Bunlar yine rahat durmaz başımıza daha büyük dertler açarlar ilerde.
Kullanıcı	M. K.
Tarih	12 Mart 2020
Beğeni	0
Takipçi Sayısı	743

Tablo.11: Tweet 5 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çin etiketi Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide iki konu vardır. İlk konuda ‘*bu hastalık*’ diye bahsedilen koronavirüsten kurtulduktan sonra Çin’in yok edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. İkinci konuda ise ‘*bunlar*’ diye bahsedilen Çinlilerin ileride başımıza büyük dertler açacağı endişesi dile getirilmiştir. Gönderide Çinlilerin yok edilmesine gerekçe olarak ileride insanlar için daha büyük sorun yaratabileceği düşüncesi gösterilmiştir.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderide kullanıcı Çin’in yok edilmesi gerektiğini ifade etmiştir, bu söylemiyle kullanıcı Çin’i hedef göstermiştir. Kullanıcı gönderisinde koronavirüs kelimesini kullanmak yerine ‘*bu hastalık*’ tabirini kullanmayı tercih etmiştir. Gönderideki ikinci cümlesinde ise Çin halkından bahsederken yine ‘*bunlar*’ tabirini kullanmış, ulus adına yer vermemiştir. Çinlilerden bahsederken yaramaz bir çocuktan bahsedercesine ‘*rahat durmaz*’ ve ‘*başımıza daha büyük dertler açarlar*’ tabirlerini kullanmıştır. Bu söylemleriyle kullanıcı, Çinlileri kontrol edilemeyen bir toplum olarak niteleyip kendilerine olan güvensizliğini dile getirmiştir. Kullanıcının ‘*yine*’ diyerek tekrar belirtmesindeki amaç koronavirüsten direkt Çin’i ve Çinlileri sorumlu tutmasıdır.

Art Alan Bilgisi

Gönderinin üretildiği tarih olan 12 Mart 2020 göz önünde bulundurulursa, kullanıcının Türkiye’de ilk koronavirüs vakalarının görülmeye başlandığı dönemdeki

negatif atmosferden etkilendiği görülmektedir. Gönderide koronavirüs gibi farklı sorunların kaynağı olarak Çin gösterilmiş olup gelecekte de benzer ve hatta daha büyük sorunların önlenmesi adına tüm ırkın yok edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu ifadeden yola çıkarak, kullanıcının ideolojisinin temelinde Çin'e karşı bir soykırım yapılması ve tüm Çin halkının ortadan kaldırılması gerektiği fikri yattığı görülmektedir.

Bağlam Bilgisi

Kullanıcının söz konusu tweeti üretirken Türkiye'de Mart 2020'de ilk kez koronavirüs vakalarının ortaya çıkmış olmasından etkilenmiş olduğu görülmektedir. Bu bağlamda kullanıcı, öncelikli olarak ortaya çıkan bu vakalarla başa çıkılmasını gerektiğini vurgulamıştır. Aynı doğrultuda, görülen koronavirüs vakalarının müsebbibi olarak Çin'i gördüğü de açıkça görülmektedir. Çin'in ve Çinlilerin gelecekteki eylemlerinin önlenmesi adına Türkiye'de görülen vakalar bahane edilerek söz konusu ülke ve ulusun yok edilmesi gerektiği kanısına varmıştır.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi iki bağımsız cümleden oluşmaktadır. İlk cümlede bir görüş bildirilmiş, etken ve gereklilik kipi içeren bir fiil kullanılmıştır. İkinci cümlede ise devrik bir kelime dizilimi ile iki cümlelerin tek cümle şeklinde yazıldığı görülmüştür. İkinci cümlede bir tahmine yer verilmiş ve önlem alınması gerektiği gelecek zaman kipinde ifade edilmiştir. Her iki cümlede de noktalama işaretlerine uyulmuş ve ulus adı büyük harfle yazılmıştır. İlk cümle düzenli bir cümle iken ikinci cümle devrik bir yapıda yazılmıştır. Kullanılan cümlelerde herhangi bir anlam karmaşası bulunmamaktadır.

Bölgesel Uyum

Gönderide koronavirüs hastalığıyla Çin / Çinliler arasında doğrudan bir bağ kurulmuştur. Gönderiyi üreten kullanıcıya göre söz konusu hastalığın direkt sorumlusu ve muhatabı Çin'dir. Gönderideki ifadelere göre Çin'in ayrıca gelecekteki daha büyük sorunların sebebi / kaynağı olacağı öngörüsünde bulunulmuştur.

Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan ‘yok etmek lazım’, ‘bunlar yine rahat durmaz’ ve ‘başımıza daha büyük dertler açarlar’ ifadeleri ırkçılık ve Sinofobi içermekte olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki söz konusu söylem konusunda ikna edici herhangi bir görsel veya veri kullanılmamıştır. Çin’in sorumlu tutulduğu durum karşısında cezalandırılması gerektiği, cezalandırılmamaları durumunda ise ileride daha büyük sorunlara neden olabilecekleri dile getirilmiştir.

Analiz 6:

Şekil.19: Tweet 6 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	İki şeyden nefret ederim 1 ırkçılık 2 çinliler
Kullanıcı	K. İ.
Tarih	1 Eylül 2020
Beğeni	6
Takipçi Sayısı	79

Tablo.12: Tweet 6 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye ırkçılık ve Çinliler etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu vardır. Gönderiyi üreten kullanıcı nefret ettiği iki şeyi sıralamıştır; bunları ırkçılık ve Çinliler olarak belirtmiştir. Gönderinin içeriğinde bir

tezat bulunmaktadır. Gönderi sahibi ırkçılıktan nefret ettiğini söyledikten sonra Çinlilerden nefret ettiğini belirterek nefret ettiği şeyler konusunda tezat bir tavır sergilemiştir.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderide kullanıcı tezat içeren bireysel bir görüş bildirmiştir. Kullanıcı nefret ettiği iki şeyi dile getirirken bunlardan ilkinin ırkçılık ikincisinin ise Çinliler olduğunu dile getirmiştir. Tezat içeren bu durumda kullanıcı, gönderisine ırkçılığa karşı olan birisi imajı çizerek başlamıştır. Gönderinin bu kısmından kullanıcının ırkçılığa karşı olduğu, ırkçılıktan nefret ettiği izlenimi çıkarken devamında Çinlilerden nefret ettiğini söylemesi kullanıcıyı tutarsız bir konuma düşürmektedir. Kullanıcı Çinlileri öyle bir konumlandırmıştır ki, Çinlilerden nefret etmek ırkçılık üstü bir durum gibi yansıtılmıştır. Sinofobi içeren bu düşünceyle, Çinlilere karşı olan nefretin ırkçılığa karşı duyulan nefretle eşdeğer olduğu vurgulanmıştır. Dünyada hiçbir ulusun hak etmediği bu negatif ayrımcılık içeren durum yalnızca Çinlilere reva görülmüştür.

Art Alan Bilgisi

Kullanıcının gönderiyi üretirken Bosna Hersek'in ilk cumhurbaşkanı olan Alija Izetbegović'e atfedilen '*İki şeyden nefret ediyorum: Dindar cahilden ve imansız alimden.*' (Izetbegović, 2011) sözünden etkilenmiştir. Kullanıcı da tıpkı Izetbegović gibi kişisel olarak nefret ettiği iki şeyi sıralamıştır. Kullanıcının söz konusu tweeti üretirken kendi içinde çelişiyor ve tezat bir duruma düşüyor olması gönderisinin ırkçı ve Sinofobik olarak nitelendirilmesine neden olmuştur.

Bağlam Bilgisi

Kullanıcının söz konusu tweeti üretirken belirgin bir olaydan hareket etmediği görülmüştür. Boşnak lider Izetbegović'e atfedilen bir sözden yola çıkarak üretilen tweette kullanıcı ırkçılığa ve Çinlilere karşı nefretini kişisel bir görüş bildirerek paylaşmıştır.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi tek cümleden oluşmaktadır. Kişisel bir görüşe yer verilen cümlede etken bir fiil kullanılmıştır. Cümlede hiçbir noktalama işareti kullanılmamış olup ulus ismi de küçük harf ile yazılmıştır. Gönderi altı kelimedenden oluştuğundan kullanılan kelimeler ve cümle dizilimi bakımından herhangi bir anlam karmaşası içermemektedir.

Bölgesel Uyum

Gönderide ırkçılık nefreti ve Çin nefreti arasında doğrudan ve ironik bir bağ kurulmuştur. Gönderiyi üreten kullanıcıya göre ırkçılık da Çinliler de nefret edilmesi gereken iki olgudur. Kullanıcının kendisiyle çeliştiği gönderide ırkçılıktan ayrı bir yerde tutulan Çinliler, hiçbir ulusa yakıştırılmayan bir ayrımcılığa maruz bırakılmışlardır. Kullanıcı ırkçılıktan nefret ettiğini beyan ederken Sinofobi içeren bir ifade kullanmış ve ırkçılık kadar nefret ettiği ikinci şeyin Çinliler olduğunu belirtmiştir.

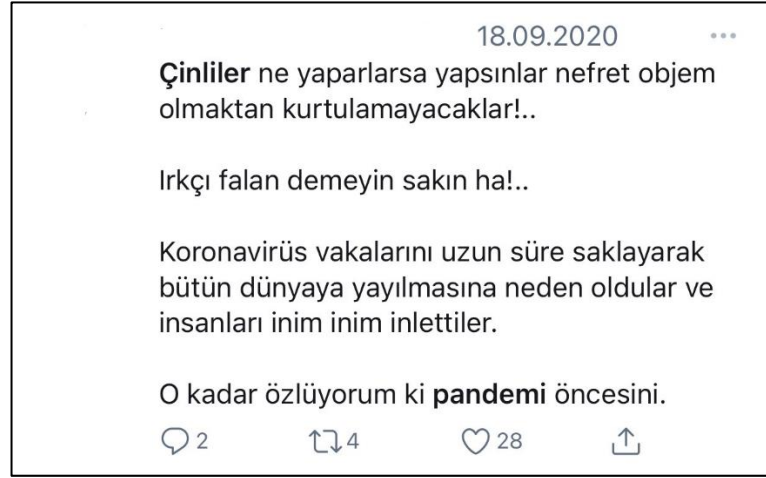
Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan ‘nefret ederim’ ve ‘ırkçılık / Çinliler’ ifadeleri ırkçılık / ayrımcılık ve Sinofobi içermekte olup nefret söylemini körukler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki söz konusu söylem konusunda ikna edici herhangi bir veri veya görsel kullanılmamıştır. Irkçılık karşıtı gibi görünen tweette esasında tam tersine ırkçı ve Sinofobi içeren bir söylem yer almaktadır. Söylem olarak, hiçbir ulusa karşı gösterilmeyen fakat Çinlileri hedef alan ayrımcı bir dil de kullanılmıştır.

Analiz 7:

Şekil.20: Tweet 7 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Çinliler ne yaparlarsa yapsınlar nefret objem olmaktan kurtulamayacaklar! İrkçı falan demeyin sakın ha!.. Koronavirüs vakalarını uzun süre saklayarak bütün dünyaya yayılmasına neden oldular ve insanları inim inim inlettiler. O kadar özlüyorum ki pandemi öncesini.
Kullanıcı	S. Y.
Tarih	18 Eylül 2020
Beğeni	28
Takipçi Sayısı	3.176

Tablo.13: Tweet 7 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çinliler ve pandemi etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide birbiriyle bağlantılı olan üç konu yer almaktadır. Gönderide ilk olarak söz konusu tweeti üreten kullanıcının Çinlilerle ilgili görüşleri yer almaktadır. Kullanıcı görüşünü bildirirken Çinlilerin kendisinin nefret objesi olduğunu dile getirmiştir. Buna rağmen, kullanıcı kendisinin ırkçı olarak tanımlanmamasını istemiştir. Gönderideki ikinci konuda kullanıcı, Çinlileri neden nefret objesi olarak gördüğünü açıklamıştır. Kullanıcıya göre koronavirüsün yayılmasına ve insanların acı çekmesine Çinliler sebep olmuştur. Gönderideki son konuda ise kullanıcı, pandemi öncesindeki günlere olan özlemini dile getirmiştir.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderide Çinlilere karışı suçlayıcı ve Sinofobik bir dil kullanılmıştır. Kullanıcı Çinlileri kendisinin ‘nefret objesi’ olarak nitelendirmiştir ve bu durumun hiçbir şekilde değişmeyeceğini ifade etmiştir. Kullanılan ırkçı ifadeye rağmen kullanıcı kendisine ırkçı denilmesini kesin bir dille reddetmiştir. Kullanıcı ırkçı olarak nitelendirilmeye tahammül göstermeyeceğini belirtmiştir. Çinlilere yönelik itham ve suçlamalarda da bulunan kullanıcı, yaşanan durumdan ve sonuçlardan Çinlileri sorumlu tutmuştur. Pandemi öncesindeki günlere özlemin de dile getirildiği tweette, pandeminin sorumlusu olarak dolaylı olarak Çinliler mesul tutulmuştur.

Art Alan Bilgisi

Gönderide Çin’in koronavirüs vakalarını uzun süre sakladığı iddia edilmiştir. Oysaki 11 Mart 2020 tarihinde Euronews web sitesinde yayınlanan bir habere göre Çin’deki ilk vakalar sessizce yayılmıştır ve hastalığın kuluçka süreleri normalden daha uzun sürmüştür (tr.euronews.com, 2020). Hastalığın yeni bir tür virüs olması ve ilk etapta tanımlanamamasından ötürü hastalığın tespit edilmesi gecikmiş ve hastalığın tespitinden 6 gün geçtikten sonra yani 7. günde hastalık kamuoyuyla paylaşılmıştır (tr.euronews.com, 2020).

Bağlam Bilgisi

Kullanıcının söz konusu tweeti ürettiği tarih olan 18 Eylül 2020 tarihi göz önünde bulundurulursa, kullanıcı Türkiye’de artan koronavirüs vakalarından ötürü yeni tedbirlerin alınmasına tepki olarak bu söylemde bulunmuştur. Söz konusu tarihte dönemin Cumhurbaşkanı olan Recep Tayyip Erdoğan basına yaptığı açıklamada koronavirüs ile alakalı yeni ve sıkı tedbirler alınmasının kaçınılmaz olduğunu belirtmiştir (aa.com.tr, 2020). Kullanıcı alınması planlanan yeni tedbirler nedeniyle pandemi öncesi günlere olan özlemini belirtmiştir.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi dört cümleden oluşmaktadır. İlk cümlede sıralı ve fiili etken bir gelecek zaman ifadesi kullanılmıştır ve cümle ünlem işareti ile bitirilmiştir. İkinci

cümlede ise yine ünlem işaretiyle biten sıralı bir emir cümlesi kullanılmıştır. Gönderideki üçüncü cümle, sıralı ve bağlı bir cümle olup geçmiş zaman fiilleriyle yazılmıştır. Gönderideki son cümle ise sıralı bir eksilteli cümledir. Kelime seçimleri ve cümle dizilimleri bakımından gönderide herhangi bir anlam karmaşası bulunmamaktadır. Cümlelerde büyük oranda noktalama işaretlerine uyulmuş ve büyük / küçük harf kullanımına dikkat edilmiştir.

Bölgesel Uyum

Gönderide Çin'in koronavirüs vakalarını saklaması ve dünyaya yayılmasına neden olmasıyla Çin'in kullanıcı açısından bir nefret objesi olması arasında bir bağ kurulmuştur. Kullanıcıya göre vakaları uzun süre saklayan, koronavirüs hastalığının dünyaya yayılmasına neden olan ve insanları inim inim inleten Çinliler ne yaparlarsa yapsınlar bir nefret objesi olmaktan kurtulamayacaklardır. Kullanıcı ilk cümlesiyle Sinofobi söyleminde bulunmasına rağmen ifadelerinin ırkçı olarak nitelendirilemeyeceğini de beyan etmiştir. Buna göre, Sinofobi ırkçılık değildir.

Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan 'nefret objem' kelimeleri Sinofobik bir ifadedir. Kullanıcının '*İrkçı falan demeyin sakın ha!..*' cümlesi ise ırkçı olarak nitelendirilmeyi kesinkes reddettiği sert bir ifadedir. Gönderideki 'sakladılar', 'neden oldular' ve 'inim inim inlettiler' fiilleri ise Çinlilere yönelik ithamlar içermekte olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki söz konusu söylem konusunda ikna edici herhangi bir veri veya görsel kullanılmamıştır. İrkçı olarak nitelenemeyeceği iddia edilen tweette esasında tam tersine ırkçı ve Sinofobi içeren bir söylem yer almaktadır.

Analiz 8:

Şekil.21: Tweet 8 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Duz ırkcılık... cinliler, hadi abicim isinize hadi geberin gidin ins bu dünyadan
Kullanıcı	S. S.
Tarih	20 Nisan 2020
Beğeni	1
Takipçi Sayısı	679

Tablo.14: Tweet 8 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çinliler ve ırkçılık etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu vardır. Kullanıcının kendisi tarafından ırkçılık olarak nitelenen gönderide Çinlilerin ölmesi ve bu dünyadan gitmesi dilenmiştir.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Tweeti atan kullanıcı gönderisine görüşlerinin ırkçılık olduğunu ifade ederek başlamıştır. Argo ve günlük bir dil kullanılan gönderide Çinlilerin ‘geberip bu dünyadan gitmesi’ dilenmiştir. Türkçede insanlar için ‘ölmek’ fiili tercih edilirken gönderide argo bir biçimde ‘gebermek’ fiilinin kullanılması dikkat çekicidir. Zira dilimizde ‘gebermek’ tabiri genellikle sevilmeyen kişiler veya değer gösterilmeyen hayvanların ölümünü tabir etmek için kullanılır (Şen, 2018).

Art Alan Bilgisi

Gönderi, bahsi geçen Twitter kullanıcısının günlük dilde ve argo tabirler kullanarak ürettiği ırkçı / Sinofobik bir tweet olup herhangi bir Art alan bilgisi gerektirmemektedir.

Bağlam Bilgisi

Kullanıcının söz konusu tweeti üretirken Çin nefretini ve kötü dileğini ne ile bağdaştırdığını kestirmek oldukça güçtür. Kullanıcının söz konusu tweeti üretmesini ve Sinofobik bir söylemde bulunmasını tetikleyen etmenin gönderiden anlaşılamaması nedeniyle kullanıcının gündelik yaşamda herhangi bir durum, haber veya bilgidan yola çıkarak bu gönderiyi ürettiği düşünülmektedir.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderide iki cümle kullanılmıştır. Eksilteli olan ilk cümlede yalnızca kelimelere yer verilmiş olup herhangi bir fiil kullanılmamıştır. Cümle noktalama işaretleri kurallarına aykırı olarak dört ardışık nokta ile sonlandırılmıştır. İkinci cümlede ise düzensiz bir kelime dizilimi söz konusudur. Bir dileğe yer verilen cümlede ‘inşallah’ kelimesi sosyal medyada yaygınca kullanıldığı üzere ‘*ins*’ olarak kısaltılmıştır ve cümle sonunda herhangi bir noktalama işareti kullanılmamıştır. Gönderinin tamamında Türkçe karakterler kullanılmamış olup ulus adı büyük harfle yazılmamıştır.

Bölgesel Uyum

Gönderide Çinlilerin neden ölmesi gerektiği herhangi bir sebebe bağlanmamıştır. Gönderiden anlaşılan tek bağlamın, kullanıcının söyleminin halihazırda ırkçı bir söylem olduğu ve üzerinde düşünülmesine mahal bırakmayacak olduğu gerçeğidir.

Kelime Seçimleri

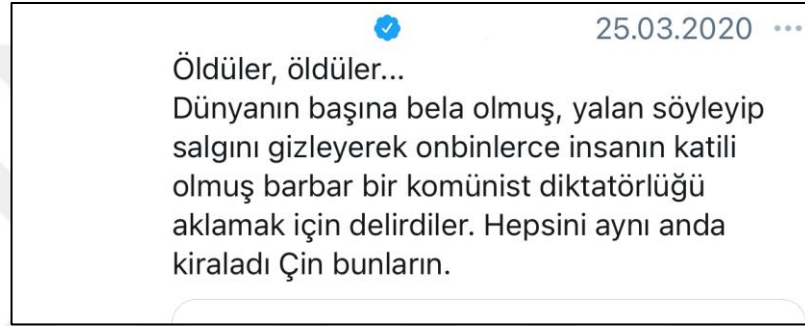
Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan ‘düz ırkçılık’

ve ‘geberin gidin’ ifadeleri Sinofobik ifadeler olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki söz konusu söylem konusunda ikna edici herhangi bir veri veya görsel kullanılmamıştır. Kullanıcı söz konusu söylemini zaten kendi ifadesiyle ırkçı olarak nitelendirmiştir. Çinlilerin ölmesini isteyen ifadeler gönderide argo bir tabir kullanılarak dilek şeklinde belirtilmiştir.

Analiz 9:

Şekil.22: Tweet 9 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Öldüler, öldüler... Dünyanın başına bela olmuş, yalan söyleyip salgını gizleyerek onbinlerce insanın katili olmuş barbar bir komünist diktatörlüğü aklamak için delirdiler. Hepsini aynı anda kiraladı Çin bunların.
Kullanıcı	E. Ş.
Tarih	25 Mart 2020
Beğeni	91
Takipçi Sayısı	353.706

Tablo.15: Tweet 9 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çin etiketi Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu vardır. Gönderide kullanıcı, hedefi belli olmayan bir grup insanı Çin’i aklamakla suçlamaktadır. Kullanıcı, Çin’i çeşitli şekillerle ve sebeplerle koronavirüs ekseninde itham etmektedir. Çin’in yönetim şekline de değinilen gönderide hedefi belli

olmayan bir grup insanın Çin'i aklamayı amacıyla Çin tarafından kiralandığı iddia edilmiştir.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderinin tamamı suçlayıcı, ayrıştırıcı ve Sinofobik bir içerikten oluşmaktadır. Kimi hedef aldığı bilinmeyen içerikte, kullanıcı bu belirsiz kitlenin Çin'i aklamak için can attığını ve hatta öldüğünü iddia etmiştir. Çin'den 'katil' ve 'barbar' şeklinde bahsedilmiştir. Sert tondan bir dilin hâkim olduğu içerikte kullanılan ifadeler oldukça vurucu ve suçlayıcı niteliktedir.

Art Alan Bilgisi

Gönderide Çin'in salgını gizlediği ve on binlerce insanın katili olduğu iddia edilmiştir. Wuhan'da ortaya çıkan vakalardan sonra Çin'in yedinci günde vakaları bildirdiği rapor edilmiştir (tr.euronews.com, 2020). Ayrıca Çin, salgının ilk safhasında Avrupa'da salgından en çok etkilenen İspanya ve İtalya'ya dokuz uzmanın dahil olduğu bir tıbbi ekip, bolca malzeme ve 500 bin maske yardımıyla bulunarak salgının yönetiminde diğer ülkelerle iş birliği içerisinde olacağını göstermiştir (Arslan & Karagül, 2020). Gönderide Çin'in 'barbar' olarak tanımlanması, Çin'in Sincan Uygur Özerk Bölgesi'nde uyguladığı ve Türkiye ile Birleşmiş Milletler tarafından 'insan hakları ihlâli' / 'insanlık suçu' olarak tanımlanan politikalarına dayanmaktadır (tr.euronews.com, 2022). Hatta Fransa Meclisi Çin'in Uygulara yaptığı uygulamaları 'soykırım' olarak tanımıştır (tr.euronews.com, 2022). İngiltere'de ise Çin'in Uygurlara yönelik insan hakları ihlallerini inceleyen bağımsız organ, Çin'in soykırım suçu işlediğine hükmetmiştir (tr.euronews.com, 2021). Yine gönderide Çin'in 'komünist diktatörlük' olarak nitelendirilmesinin sebebi ise Çin'in, Çin Komünist Partisi tarafından tek parti rejimine dayanan bir üniter devlet olarak yönetilmesidir (Huisken, 2010).

Bağlam Bilgisi

Gönderide Çin'in koronavirüs vakalarını gizlemesi ve on binlerce insanın ölümüne sebep olarak 'katil' olarak nitelendirilmesi ülkenin barbar, komünist ve diktatör yönetimiyle ilişkilendirilmiştir. Buna göre, Çin'in koronavirüs vakalarını

gizlemesinde ülke yönetiminin payı bulunmaktadır. Yine aynı bağlamda Çin'in bahsi geçen özelliklerinden ötürü aklanmaması gerektiği, koronavirüs nedeniyle 'dünyanın başına bela olmuş' olmaları da varsayılmıştır.

B. Mikro Yapı

Sentatik   z mleme

Gönderi    cümleden oluşmaktadır. İlk cümlede yalnızca tekrar eden iki fiil geçmiş zaman kipiyle kullanılmıştır. Cümle üç nokta ile açık uçlu olacak şekilde bitirilmiştir. İkinci cümlede birden fazla sıfat ve fiilimsi kullanılmış olup cümle yine geçmiş zaman kipiyle sonlandırılmıştır. Bu cümlede gizli  znede kullanıldığından kullanıcının kimi ya da kimleri kastettiği anlaşılamamaktadır. Son cümlede ise devrik bir dizilimi bulunan geçmiş zaman kipli bir cümle kullanılmıştır. Noktalama işaretlerine uyulan gönderide kelimeler ve cümleler anlam bakımından herhangi bir karışıklığa ya da belirsizliğe sebep olmamıştır.

Bölgesel Uyum

Gönderide Çin'i aklamak için 'ölen' kişilerin kim olduğuna dair herhangi bir bilgi veya ipucu verilmemiştir. Çin'in neye dayanarak 'katil' ve 'barbar' olarak nitelendirildiği de açığa kavuşturulmamıştır. Yine aynı şekilde Çin'in kimleri kiraladığı konusunda da herhangi bir bilgi paylaşımı olmamıştır. Koronavirüs ile Çin'i aklayan kişilerin bağlantısını ve bu kişilerin Çin tarafından nasıl ve hangi şekilde kiralandığı herhangi bir veriyle desteklenmemiştir. Aksine gönderinin kimleri hedef aldığı muammadır.

Kelime Seçimleri

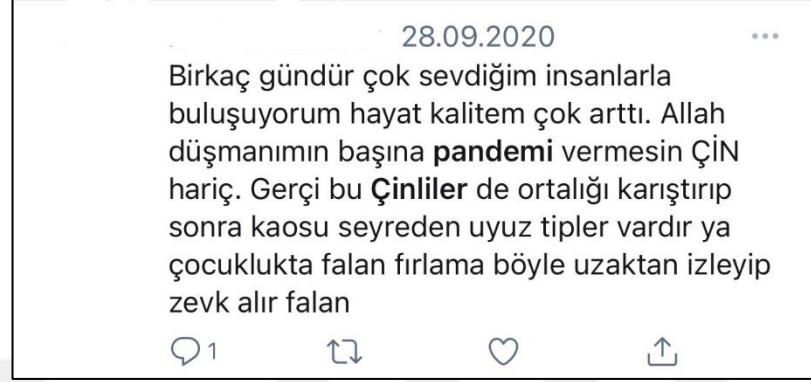
Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan 'dünyanın başına bela olmuş', 'katil', 'barbar', 'komünist diktatörlük' ifadeleri ayrıştırıcı, itham edici ve Sinofobik ifadeler olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki söz konusu iddialar konusunda ikna edici herhangi bir veri veya görsel kullanılmamıştır. Gönderide kastedilen kişiler belirsiz şekilde hedef alınmıştır.

Gönderi söylem olarak sert ifadelerin ve tanımlamaların yer aldığı, hedef gösteren ve itham eden bir üslupla üretilmiştir.

Analiz 10:

Şekil.23: Tweet 10 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Birkaç gündür çok sevdiğim insanlarla buluşuyorum hayat kalitem çok arttı. Allah düşmanımın başına pandemi vermesin ÇİN hariç. Gerçi bu çinliler de ortalığı karıştırıp sonra kaosu seyreden uyuz tipler vardır ya çocuklukta falan fırlama böyle uzaktan izleyip zevk alır falan
Kullanıcı	M. M.
Tarih	28 Eylül 2020
Beğeni	1
Takipçi Sayısı	363

Tablo.16: Tweet 10 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye pandemi ve Çinliler etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide üç konu vardır. Kullanıcı ilk olarak pandemi döneminin tedbirlerine vurgu yaparak insanlarla görüşmesinin hayat kalitesini artırdığını dile getirmiştir. Pandeminin etkilerinin azalmasının kendisi için olumlu yönde sonuçlar doğurduğunu belirtmiştir. Daha sonra ise pandemi ile ilgili bir temennide bulunmuştur fakat bu temennisinden Çin’i hariç tutmuştur. Gönderideki son konuda ise, kullanıcı Çinlileri çeşitli sıfatlarla betimlemiştir, kullandığı sıfatlar ve betimlemeler olumsuz yönde tercih edilmiştir.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderide ayrıştırıcı ve negatif bir dil kullanılmıştır. Gönderinin giriş cümlesinde seçimleri ve yazım dili daha pozitif olsa da konu Çin'e ve Çinlilere geldiğinde kullanıcı daha keskin ve nefret söylemi barındıran ifadelerle başvurmuştur. Pandemi durumunu düşmanına bile layık görmeyen kullanıcı Çin'i söz konusu durumdan hariç tutmuştur, bu şekilde kullanıcı Çin'i düşmanından bile daha kötü bir yerde konumlandığını belirtmiştir. Gönderideki son cümlede ise kullanıcı Çinlileri çeşitli olumsuz ve ayrımcılık içeren sıfatlarla nitelemiş ve kötü örneklerin timsali olarak yansıtmıştır.

Art Alan Bilgisi

Gönderide kullanılan 'Allah düşmanımın başına vermesin!' sözü, Türk toplumunda kötü bir olay yaşandığında bunun kişinin düşmanları dahil kimsenin yaşamamasını temenni eden bir sözdür. Söz konusu deyim, kişinin düşmanının bile kötülüğünü yaşamasını istemediğinden iyimser bir söylemdir (Erol, 2007). Fakat söz konusu tweette pandemi durumu nedeniyle böyle bir temennide bulunuluyorken, Çin bu temenniden hariç tutulmuştur. Kullanıcı düşmanının bile zarar görmesini istemiyorken pandemi durumunu Çin'e reva görmüştür. Esasında olumlu bir söylem gibi başlayan cümle Çin'e karşı bir nefret söylemi ile son bulmuştur. Bu durumda kişinin temennisinde samimi olmadığı, pandemi nedeniyle sorumlu / suçlu bulunduğu Çin toplumuna karşı bir hastalık durumunu layık gördüğü anlaşılmaktadır.

Bağlam Bilgisi

Söz konusu gönderinin üretilmesinde kişisel bir deneyimin rol oynadığı düşünülmektedir. Kullanıcı pandemi tedbirlerinin azaltılması / gevşetilmesi sebebiyle sevdiği insanlarla görüşebildiğini ve bu sayede hayat kalitesinin arttığını belirtmiştir. Bu vesileyle kullanıcıya göre pandemi tedbirlerinin alınmasına sebep olan Çin'e karşı negatif görüşlerini bildirme ihtiyacı hissetmiştir. Kullanıcı pandemiye Çin'in hak ettiğini, onun haricinde düşmanları dahil kimsenin hak etmediği sonucuna varmıştır. Kullanıcı bu şekilde Çin'i pandemi ve alınan tedbirlerle özdeşleştirmiştir. Gönderinin sonunda kullandığı betimlemelerle ise Çinlileri 'ortalığı karıştıran', 'uyuz

tipler’ ve ‘fırlama’ konseptleriyle özdeşleştirmiş, Çinlilerin pandeminin neden olduğu sonuçlardan zevk aldığını ima etmiştir.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi üç cümleden oluşmaktadır. İlk cümlede iki ayrı cümle bir arada sunulmuştur. Şimdiki ve geçmiş zaman fiilleriyle çekilen cümlede etken ve düzenli bir cümle yapısı kullanılmıştır. Bir temennide bulunan ikinci cümlede ise dilek kipi kullanılmış, Çin ülkesinin adı büyük harflerle yazılmıştır. Gönderideki üçüncü ve son cümle ise eksiltili bir cümledir; Çinlilerle ilgili betimlemelerin yer aldığı cümle herhangi bir fiille sonuca bağlanmamıştır ve herhangi bir noktalama işaretine yer verilmemiştir. Gönderideki ilk iki cümlede düzenli ve sıralı bir cümle yapısı kullanılmış olmasına rağmen son cümlede kişi gündelik dilde konuşurcasına betimlemelerini sıralamıştır. Noktalama işaretlerine büyük ölçüde uyulan gönderide kelimeler ve cümleler anlam bakımından herhangi bir karışıklığa ya da belirsizliğe sebep olmamıştır.

Bölgesel Uyum

Gönderide kullanıcı pandemiye neden yalnızca Çinlilere reva gördüğüne dair herhangi bir açıklamada veya söylemde bulunmamıştır. Pandemiden Çinlileri sorumlu tuttuğu anlaşılrsa da bunu neye dayanarak söylediği belirsizdir. Ayrıca kullanıcının gönderisinde bir tezat da bulunmaktadır. Pandemi, DSÖ’nün tanımına göre yeni bir hastalığın tüm dünyaya yayılması anlamına gelmektedir (World Health Organization, 2010). Yani sadece tek bir ulusu / ülkeyi etkileyen bir hastalık zaten pandemi olarak nitelendirilememektedir. Pandemiyle Çinlilere atfettiği olumsuz özellikler arasında herhangi bir rasyonel bağ da kurmamıştır.

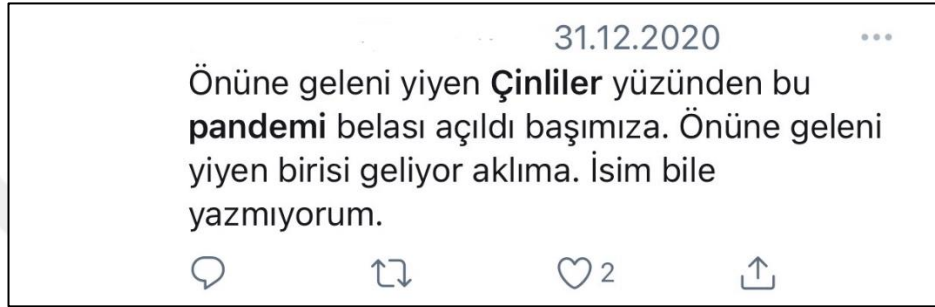
Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan ‘ortalığı karıştıran’, ‘kaosu seyreden’, ‘uyuz tipler’ ve ‘fırlama’ ifadeleri ayrıştırıcı ve Sinofobik ifadeler olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki söylemler konusunda kullanıcı ikna edici herhangi bir veri veya görsel kullanmamıştır. Gönderide olumlu ifadeler olsa da temelinde ayrıştırma ve suçlama yatan ve ırkçı ifadeler yer verilen bir üslup kullanılmıştır. Günlük dilden ifadelerin de kullanıldığı gönderi, negatif bir yargılar bütününden ileriye gidememiştir.

Analiz 11:

Şekil.24: Tweet 11 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Önüne geleni yiyen Çinliler yüzünden bu pandemi belası açıldı başımıza. Önüne geleni yiyen birisi geliyor aklıma. İsim bile yazmıyorum.
Kullanıcı	K. E.
Tarih	31 Aralık 2020
Beğeni	2
Takipçi Sayısı	224

Tablo.17: Tweet 11 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çinliler ve pandemi etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu vardır. Kullanıcı gönderide Çinlilere atfettiği bir özellik nedeniyle dünyanın pandemi sürecinden geçmekte olduğunu iddia etmiştir. Kullanıcı Çinlilere atfettiği bu özelliği kim olduğunu belirtmeden başka birisine daha atfetmiştir fakat kime atfettiği belli olmadığından söz konusu iddia belirsizliğini korumaktadır.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderide olumsuz bir özellik tüm Çinlilere atfedilerek bu ulusla ilgili olumsuz bir genellemede bulunulmuştur. Kullanıcı 'bela' olarak nitelendirdiği pandemiden Çinlileri ve bu olumsuz özelliklerini sorumlu tutmuştur. Gönderinin devamında ise kullanıcı kim olduğu belli olmayan birisini de Çinlilere benzetmiştir. Genelleme ile varılan bir kanıya ve iddiaya dayanan gönderinin içeriği suçlayıcı ve ötekileştirici niteliktedir.

Art Alan Bilgisi

Kullanıcının söz konusu tweeti ürettiği tarih olan 31 Aralık 2020 göz önünde bulundurulduğunda, tweetin üretilmesine etken olarak söz konusu tarihte alınan koronavirüs önlemleri gösterilebilir. Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı'nın 27 Aralık 2020'de aldığı koronavirüs tedbirlerine göre, yılbaşını da kapsayan dört gün boyunca ülke genelinde sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir (icisleri.gov.tr, 2020). Kullanıcı, buna istinaden halihazırda koronavirüs tedbirleriyle geçirilmiş olan 2020 yılının son günlerinde de sokağa çıkma yasağı gibi bir tedbir alınmış olmasına istinaden söz konusu tweeti ürettiği varsayılmaktadır.

Bağlam Bilgisi

Söz konusu içeriğin hangi olay veya durumdan yola çıkılarak üretildiği net olarak söylenememektedir. Kullanıcının tweeti ürettiği tarih olan 2020 yılının son günü 31 Aralık göz önünde bulundurulduğunda kullanıcının yıl sonu değerlendirmesi yaparken söz konusu içeriği ürettiği öngörülmüştür. Kullanıcı 2019'da yılında ortaya çıkan fakat dünyanın büyük bir kısmını ve ülkemizi 2020 yılında etkisi altına alan koronavirüs ile ilgili görüşlerini dile getirmiştir. Kullanıcı, Çinlilerin iddia ettiği yeme alışkanlıklarına sahip olmaması durumunda pandemi gibi bir sorunla karşılaşmayacağımızı ve bitmekte olan yılı çok farklı yaşayabileceğine bir göndermede bulunmuştur.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderide üç cümle bulunmaktadır. İlk cümlede geçmiş zaman kipi kullanılmıştır. Cümle düzenli ve noktalama işaretlerine uyularak üretilmiştir. Cümlede geçen ulus ismi büyük harf kullanılarak yazılmıştır. İkinci cümlede şimdi zaman kipinde bir fiil kullanılmış olup cümle kelime dizilimi düzenli olacak şekilde yazılmıştır. Son cümlede ise yine şimdiki zaman kipi kullanılmış ve düzenli bir cümle üretilmiştir. Gönderiye bütün olarak bakıldığında dil bilgisi olarak kurallı, düzenli ve noktalama işaretlerine uyulan bir içerik üretildiği görülmüştür.

Bölgesel Uyum

Gönderide kullanıcı pandemiyle Çinlilerin yeme alışkanlıkları arasındaki bağ konusunda herhangi bir açıklamada veya söylemde bulunmamıştır. Yalnızca söz konusu ulusun ‘önüne geleni yediğini’ ve bu sebepten pandeminin ortaya çıktığı iddiasında bulunmuştur. Ayrıca gönderide atıfta bulunduğu ‘önüne geleni yiyen birisi’ ile kimi kastettiği belli olmadığından bu kişi ile Çin veya pandemi arasında nasıl ve ne gibi bir bağ olduğu da meçhul bırakılmıştır.

Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan ‘önüne geleni yiyen’ ve ‘pandemi belası açıldı başımıza’ ifadeleri ayrıştırıcı ve ırkçı ifadeler olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki söylemler konusunda kullanıcı ikna edici herhangi bir veri veya görsel kullanmamıştır. Gönderide Çinlilere karşı suçlayıcı bir dil kullanılmıştır. Gönderinin son iki cümlesinde kullanıcının kimi / neyi kastettiği belirsizdir, bu sebeple gönderinin bu kısmındaki muhatabın kim olduğu anlaşılamamaktadır.

Analiz 12:

Şekil.25: Tweet 12 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	sinirlenmicem diyorum bir sey dersem irkcilik sayilacagindan korkuyorum ama cidden cinliler yediginize yaptiklariniza degdi mi cidden hayatimizi zindan etmeye gerek var miydi cidden her seyi yok etmeye gerek var miydi hala devam ediyorsunyz hala ya aklım almiyor
Kullanıcı	T. R.
Tarih	2 Nisan 2020
Beğeni	10
Takipçi Sayısı	701

Tablo.18: Tweet 12 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye ırkçılık ve Çinliler etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu vardır. Kullanıcı gönderisinde Çinlilere koronavirüs ile ilgili birtakım sorular yöneltmektedir. Kullanıcı gönderisinde Koronavirüsten Çinlileri sorumlu tuttuğu, ırkçılık yapmaktan çekindiğini ve bu duruma / Çinlilere karşı sinirli olduğunu belirtmiştir. Kullanıcı sözlerinin ırkçılık olarak algılanmasından

korktuğunu belirtmesine rağmen gönderisinde Çinlilere çeşitli ithamlarda bulunarak tüm bu olanlara değip değmediğini / gerek olup olmadığı defaatle sorgulamıştır.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderinin anlatım dili, kullanıcının da belirttiği üzere, sinirli ve suçlayıcı bir tondadır. Kullanıcı sinirlenmeyeceğini gönderinin başında belirtse de kullandığı dil bunun tam aksini göstermektedir. Kullanıcı suçlayıcı ve hesap soran bir ton ile Çinlileri sorumlu tuttuğu koronavirüs nedeniyle yargılamaktadır. Kullanıcının Çinlilere çeşitli sorular yönelttiği gönderide ırkçılık yapmaktan korktuğunu belirtse de yönelttiği ithamlar ve üslubu nedeniyle Çinliler hakkında bir genelleme yapmakta olduğu ve bu nedenle içeriğinin ırkçı bir söyleme dönüştüğü görülmektedir. Bu nedenlerle gönderinin içeriği, suçlayıcı ve ötekileştirici niteliktedir.

Art Alan Bilgisi

Koronavirüs ilk ortaya çıktığında medyada ve sosyal medyada virüsün Çinlilerin yediği yarasa çorbasından dünyaya yayıldığı iddia edilmiştir. Hatta Çinlilerin yarasa çorbası yediği videolar sosyal medyada yayılmaya başlamıştır. Gönderide belirtilen ‘Çinliler yediğinize ... değdi mi’ diye belirtilen soruda kullanıcı yarasa çorbasını kastetmektedir. Fakat 29 Ocak 2020’de yani Türkiye’de koronavirüs vakaları bile görülmeden önce BBC News Türkçe’de ‘Koronavirüs hakkında sosyal medyada yayılan komplo teorileri ve gerçekler’ başlıklı bir haber yer almıştır. Haberde sosyal medyada yayılan videoların koronavirüs vakalarından çok daha önce 2016 yılında ve Batı Pasifik’teki Palau Adası’nda çekildiği belirtilmiştir. Yine aynı haberde yarasaların virüsün kaynağı olarak belirtilmesine rağmen yarasa çorbasının Çin’de yaygın bir yiyecek olmadığına vurgu yapılmıştır (bbc.com/turkce, 2020).

Bağlam Bilgisi

Söz konusu içeriğin üretildiği tarih göz önünde bulundurulduğunda, kullanıcının 2 Nisan 2020 tarihinde koronavirüs ile ilgili gelişmelerden yola çıkarak bu üretimi yaptığı düşünülmektedir. Bahsedilen tarihte BBC News Türkçe’de yer alan bir habere göre, DSÖ koronavirüs vaka sayılarının bir milyona dayandığı duyurmaktadır. Ayrıca kullanıcının atıfta bulunduğu ‘yediğinize değdi mi’ sorusunun

bir karşılığı olarak yine aynı tarihli haberde Çin'in Shenzhen şehrinde kedi ve köpek eti satışının yasaklandığı yer almıştır (bbc.com/turkce, 2020). Kullanıcının bu iki haberden yola çıkarak koronavirüs ve Çinlilerle ilgili söz konusu tweeti ürettiği düşünülmektedir.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderide hiçbir noktalama işareti kullanılmadığından içerik şeklen bir bütün halinde görünmektedir. Cümlelere ve soru cümlelerine bölünmesi gereken gönderide büyük / küçük harf yazımına da özen gösterilmemiş olup Türkçe karakterler de kullanılmamıştır. Gönderide kelimeler ve cümle dizilimleri de düzensiz kullanılmıştır. Günlük hayatta kullanılan kısaltmalar ve yazım yanlışları söz konusu gönderide de mevcuttur.

Bölgesel Uyum

Gönderide kullanıcı pandemiyle Çinlilerin yeme alışkanları ve yaptıkları arasında bir bağ kurmuş ancak bu konudaki bağlantıları nasıl kurduğunu açıklamamıştır. Gönderi, pandemiyle Çinlilerin insanların hayatını nasıl zindan ettiğine, her şeyi nasıl yok ettiğine veya bunları nasıl / ne şekilde yaptıklarına dair herhangi bir detaya yer vermemektedir.

Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide sorulmuş olan 'hayatımızı zindan etmenize gerek var mıydı', 'her şeyi yok etmeye gerek var mıydı', 'yediğinize değdi mi ve 'yaptıklarınıza değdi mi' soruları ayırıştırıcı, suçlayıcı ve kalıplara koyan ifadeler olup nefret söylemini körükler niteliktedir. Gönderideki 'bir şey dersem ırkçılık sayılacağından korkuyorum' cümlesi ise gönderinin içeriğiyle bir tezat oluşturmaktadır.

Metindeki Retorik

Gönderideki söylemler konusunda kullanıcı ikna edici herhangi bir veri veya görsel kullanmamıştır. Gönderide Çinlilere karşı suçlayıcı ve hesap soran bir dil

kullanılmıştır. Gönderinin başında kullanıcının ırkçı olarak etiketlenmekten korktuğunu belirtmesine rağmen gönderi içeriğinin ırkçı / Sinofobik olması ironiktir.

Analiz 13:

Şekil.26: Tweet 13 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Hava tam Kadıköy Moda'ya gidip denize karşı çimlere oturup içmelik ama bilin bakalım ne eksik? Evet, yarasa yemeyip pandemi yapmayan Çinliler...
Kullanıcı	Ö. B.
Tarih	16 Nisan 2020
Beğeni	5
Takipçi Sayısı	329

Tablo.19: Tweet 13 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye pandemi ve Çinliler etiketleri Twitter'da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu vardır. Gönderide kullanıcı, güzel havalarda gerçekleştirdiği anlaşılan gündelik bir ritüelini yapamamasını Çinlilere ve pandemiye bağlamıştır. Pandemi olmasa söz konusu ritüelini gerçekleştirmesi beklenen kullanıcı bu durumdan mahrum kalmasına neden olarak Çinlileri göstermiş ve bu ulusu pandemi nedeniyle suçlamıştır.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderi, pasif agresif bir tonda üretilmiştir. Olumlu ve ılımlı bir dille başlayan gönderi, devamında suçlayıcı bir tona dönüşmüştür. Çinlilere karşı suçlayıcı ve itham eden bir dil kullanılan gönderide, söz konusu içeriği üreten kullanıcının içerisinde bulunduğu duruma ve Çinlilere karşı tepkili olduğu anlaşılmaktadır.

Art Alan Bilgisi

Koronavirüs vakalarının Türkiye’de görülmeye başlanmasının akabinde ülke çapında birtakım önlemler alınmıştır. Bu önlemlere sokağa çıkma yasakları, eğitim öğretime ara verilmesi, restoran ve kimi işletmelerin kapatılması gibi kararlarla başlanmıştır (Anadolu Ajansı, 2020). Kullanıcının söz konusu tweeti attığı tarih olan 16 Nisan 2020’de de bu önlemler uygulanmaktadır. Kullanıcının özellikle İstanbul Kadıköy’de bulunan Moda’yı örnek vermesinin nedeni ise söz konusu yerin özellikle güneşli ve sıcak havalarda genç nüfus tarafından çeşitli aktiviteleri gerçekleştirmek için seçilen bir buluşma noktası olmasıdır (Gazete Kadıköy, 2020).

Bağlam Bilgisi

Söz konusu içeriğin üretildiği tarih göz önünde bulundurulduğunda, kullanıcının 16 Nisan 2020 tarihinde ülke genelinde uygulanmakta olan koronavirüs tedbirlerden yola çıkarak bu üretimi yaptığı düşünülmektedir. Pandemi sürecinin henüz başında alınmış bu önlemler belli bir süre devam ettiğinden birçok insanın hayatını olumsuz yönde etkilemiştir; bundan hareketle söz konusu kullanıcının da yaşamak zorunda olduğu bu süreçten Çinlileri sorumlu tuttuğu anlaşılmaktadır.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi iki cümleden oluşmaktadır. Bağlı bir cümle yapısının kullanıldığı ilk cümlede kullanıcı bir betimleme yaptıktan sonra cümleyi soru kalıbıyla sonlandırmıştır. Cümle sonunda soru işareti doğru bir şekilde kullanılmıştır. İkinci cümlede ise kendi sorusuna cevap veren kullanıcı eksilteli bir cümle ile gönderiyi

sonlandırmıştır. Cümlelerin eksiltildiği fiil kullanılmamasından ve üç nokta ile bitirilmesinden anlaşılmaktadır. Gönderide yazım kurallarına ve noktalama işaretlerine uyulmuş, cümlelerin dizilimi düzenli bir şekilde aktarılmıştır. Kullanılan ifadeler herhangi bir anlam karmaşasına neden olmamıştır.

Bölgesel Uyum

Gönderide kullanıcı pandemiyle Çinlilerin yarasa yemesi ve kendisinin Moda'ya gidememesi arasında doğrusal olmayan bir neden – sonuç ilişkisi kurmuştur. Kullanıcının kendi hareketini kısıtlayan bu durumla Çinlilerin nasıl bir bağı olduğu konusuna açıklık getirmemiştir. Gönderide mikro bir olay, dünya genelinde milyonlarca insanı etkileyen makro bir durumla ilişkilendirilmiştir.

Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış 'yarasa yemeyip pandemi yapmayan Çinliler' cümlesi suçlayıcı ve Sinofobik bir ifade olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki söylem konusunda kullanıcı ikna edici herhangi bir veri veya görsel kullanmamıştır. Gönderide Çinlilere karşı suçlayıcı bir dil kullanılmıştır. Gönderinin günlük ve sıradan bir konuyu ele alması gönderideki retorik olumlu kılarken konunun Çinlilerle ilişkilendirilmesi söylemi tamamen ayrıştırıcı bir havaya sokmuştur.

Analiz 14:

Ülke insanının hem de Çinliler yüzünden hayatını kaybetmesi pekçok açıdan yüreğime dokunuyor. Bu duygum ırkçılık boyutlu değil elbette. Ama herşeyin bir asaleti olmalı. Ölümün de. (Kader boyutuyla ilgili bana hatırlatmada bulunmayın lütfen. Farklı bir şeyden bahsediyorum).

ÖÖ 5:34 · 2 Nis 2020 · Twitter for iPhone

1 Alıntı Tweet 36 Beğeni

Şekil.27: Tweet 14 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Ülke insanının hem de Çinliler yüzünden hayatını kaybetmesi pekçok açıdan yüreğime dokunuyor. Bu duygum ırkçılık boyutlu değil elbette. Ama herşeyin bir asaleti olmalı. Ölümün de. (Kader boyutuyla ilgili bana hatırlatmada bulunmayın lütfen. Farklı bir şeyden bahsediyorum).
Kullanıcı	E. Y.
Tarih	2 Nisan 2020
Beğeni	36
Takipçi Sayısı	26.039

Tablo.20: Tweet 14 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çinliler ve ırkçılık etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu vardır. Gönderide kullanıcı, pandemi nedeniyle ülkemiz insanların hayatlarını kaybetmesine karşı hislerini dile getirmiştir. Kullanıcı Çinliler nedeniyle gerçekleşen bu durumun pekçok açıdan yüreğine dokunduğunu bildirmiştir. Belirtilen görüşlerinde ırkçılık olmadığını veya hislerinin ırkçılık boyutunda olmadığını belirten kullanıcı buna rağmen koronavirüsten ölmenin asil bir ölüm şekli olmadığını belirtmiştir. Buna göre, bir kişinin koronavirüs nedeniyle vefat etmesi o kişinin ölümündeki asaleti ortadan kaldırmaktadır. Gönderinin sonunda ise kullanıcı takipçilerine, kendisine olayın kader boyutuyla ilgili hatırlamada bulunmamalarını istemiş ve farklı bir konudan bahsettiğini vurgulamıştır.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Söz konusu gönderi görece daha yumuşak bir tonda üretilmiştir. Kullanıcı pandemi ve sonuçlarıyla ilgili görüşlerini sert ifadeler kullanmadan, daha yapıcı bir dille aktarmaya çalışmıştır. Kendi ifadesiyle Çinlilere karşı ırkçı bir histe olmadığını da dile getirmiş olsa da gönderisindeki kimi ifadeler suçlayıcı ve ayrıştırıcı olarak nitelendirilmektedir. Takipçilerine de yumuşak bir tonda bir hatırlatmada bulunan kullanıcı, bunu üslup olarak tartışmadan ve anlam karmaşasından uzak bir dille dile getirmiştir.

Art Alan Bilgisi

Kullanıcı, koronavirüsten vefat eden insanlarımız için duyduğu hisleri dile getirmek amacıyla söz konusu gönderiyi üretmiştir. Gönderinin üretildiği tarih olan 2 Nisan 2020’de Türkiye’de koronavirüs vakaları görülmeye başlanalı yaklaşık üç hafta olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı COVID-19 Bilgilendirme Platformu verilerine göre, 2 Nisan 2020 tarihi itibarıyla ülkemizde toplam 18.135 koronavirüs vakası görülmüştür; söz konusu tarihe kadar ise 356 vatandaşımız koronavirüse bağlı sebeplerden vefat etmiştir. Gönderinin üretildiği günde ise, 79 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). 13 Aralık 2022 tarihi itibarıyla ise, ülkemizde toplam 17.042.722 koronavirüs vakası görülmüş olup toplamda 101.492 vatandaşımız koronavirüs nedeniyle hayatını kaybetmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020).

Bağlam Bilgisi

Kullanıcının söz konusu tweeti üretirken gönderinin üretildiği tarihe kadar olan koronavirüs verilerinden yola çıktığı düşünülmektedir. Söz konusu tweette koronavirüs nedeniyle hayatını kaybeden yurttaşlarımız için kullanıcının duyduğu hisler aktarılmıştır. T.C. Sağlık Bakanlığı COVID-19 Bilgilendirme Platformunun paylaştığı verilere göre, söz konusu tweetin üretildiği tarihe dek ülkemizde 356 vatandaşımız bu hastalık nedeniyle hayatını kaybetmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2020). Bu dönemde koronavirüs verileri günlük olarak medya kuruluşlarında paylaşıldığından kullanıcının bu verilere dayanarak söz konusu gönderiyi ürettiği varsayılmaktadır.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi altı cümleden oluşmaktadır. İlk cümle sıralı, etken bir fiile sahip olan bir şimdiki zaman cümlesidir. İkinci cümlede geniş zaman kipinde kullanılmış olan sıralı bir isim cümlesi mevcuttur. Bağlaçla bir önceki cümleyle tezatlık kurulan üçüncü cümlede gereklilik kipi kullanılmıştır ve cümle düzenlidir. Dördüncü cümlede yalnızca iki kelime kullanılmış olup bir önceki cümleyle hemfikir olma durumu bildirilmiştir. Gönderinin son iki cümlesi parantez içinde ve ek bilgi verme

amacıyla yazılmıştır. Bu cümlelerden ilki bir emir cümlesi iken ikinci ve gönderinin son cümlesi olan cümle ise aktif bir fiille şimdiki zaman kipinde yazılmıştır. Gönderinin tamamında dil bilgisi kurallarına uyulmuştur. Noktalama işaretleri yerinde kullanılmışken büyük / küçük harf kurallarına da özen gösterilmiştir.

Bölgesel Uyum

Gönderide kullanıcı ülkemizde koronavirüs nedeniyle hayatını kaybeden insanlardan Çinlileri sorumlu tutmuştur. Çinlilerin pandemiye yol açtığını ve bu sebeple de insanlarımızın vefat ettiğini belirten kullanıcı iki durum arasında direkt bir bağ kurmuştur. Koronavirüs nedeniyle gerçekleşen ölümleri ‘asaletli bir ölüm’ olarak saymadığını belirterek kullanıcı Çinlilerden gelen olumsuz sonuçları asalet duygusuyla ilişkilendirmiştir.

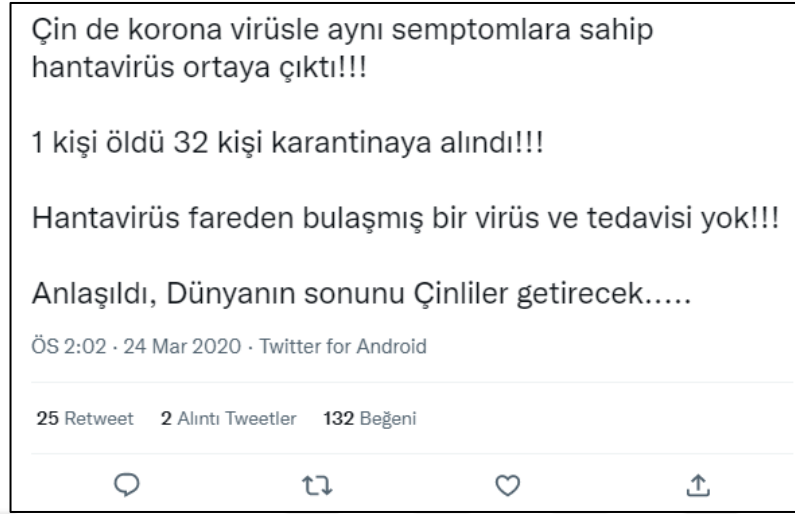
Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan ‘Çinliler yüzünden’ ifadesi ve ‘... her şeyin bir asaleti olmalı. Ölümün de.’ cümleleri Çinlileri suçlar ve hedef gösterir niteliktedir. Koronavirüs dolayısıyla Çinliler yüzünden ölmenin asalet olarak kabul edilmediği belirtilerek bu nedenle ölen insanlara da ayrıca bir ötekileştirme uygulanmıştır. Gönderide ırkçı duygular beslenmediği ifade edilse de yapılan kelime seçimleri Sinofobi göstergesi olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki söylem konusunda kullanıcı ikna edici herhangi bir veri veya görsel kullanmamıştır. Gönderide Çinlilere karşı suçlayıcı bir dil kullanılmıştır. Analiz edilen diğer gönderilere nazaran daha yumuşak bir üslubun kullanıldığı gönderide ölüm ve asalet temaları ilişkilendirilmiş olup koronavirüsün asil bir ölüm sebebi olamayacağı vurgulanmıştır. Buna sebep olarak da bu hastalığın Çinlilerden gelmiş olması gösterilmiştir. Kullanıcı ölümün kader boyutunu reddederek olası karşıt görüşlerin de önüne geçmeye çalışmıştır. Yine buradaki söyleme göre, koronavirüs kaynaklı ölümler kaderle açıklanamaz niteliktedir.

Analiz 15:

Şekil.28: Tweet 15 ile İlgili Görsel

Gönderinin İçeriği	Çin de korona virüsle aynı semptomlara sahip hantavirüs ortaya çıktı! 1 kişi öldü 32 kişi karantinaya alındı!!! Hantavirüs fareden bulaşmış bir virüs ve tedavisi yok!!! Anlaşıldı, dünyanın sonunu Çinliler getirecek.....
Kullanıcı	Ö. A.
Tarih	24 Mart 2020
Beğeni	132
Takipçi Sayısı	103.261

Tablo.21: Tweet 15 ile İlgili Bilgiler

A. Makro Yapı

1. Tematik Yapı

Gönderiye Çin ve koronavirüs etiketleri Twitter’da aratılarak ulaşılmıştır. Gönderide tek konu ele alınmıştır. Gönderi, bir haber niteliğinde koronavirüsten sonra ortaya çıkan yeni bir virüs olan Hantavirüs ile ilgilidir. Ortaya çıkan yeni virüsle ilgili ölü ve karantina bilgilerine de yer verilmiştir. Gönderide virüsün farelerden bulaştığı ve tedavisinin bulunmadığı vurgulanmıştır. Bunun sonucu olarak kullanıcı, bu virüsten de Çin’i sorumlu tutarak dünyanın sonuna Çinlilerin neden olacağı iddiasında bulunmuştur.

2. Şematik Yapı

Gönderinin Anlatım Dili

Gönderi son derece agresif bir tonda ve kötü bir haber verecek şekilde üretilmiştir. Gönderideki agresif ve sert ton her cümlenin sonunda kullanılan ünlem işaretlerinden de anlaşılmaktadır. Gönderideki son cümlede ise Çinlilere ve dünyanın sonuna yönelik bir iddiada bulunulmuştur. Bulunulan bu iddiada sert bir ifade kullanılmış olup tüm gönderiye hâkim olan gerginlik had safhaya çıkarılmıştır.

Art Alan Bilgisi

Gönderide iddia edilenin aksine hantavirüs yeni ortaya çıkan bir virüs türü değildir. ABD’de bulunan Hastalık Kontrol ve Önleme Merkezi verilerine göre bu ülkedeki ilk hantavirüs vakası 1993 yılında tespit edilmiştir ve 1993-2020 yılları arasında ülkede 833 vaka tespit edilmiştir (cdc.gov, 2022). Yine 25 Mart 2020 yılında NTV’de yer alan bir habere göre hantavirüs 2019 yılında Arjantin’de 11 kişinin yaşamını kaybetmesine neden olmuştur (ntv.com.tr, 2020). Dolayısıyla iddianın odağındaki hastalık koronavirüsten önce ortaya çıkmıştır.

Bağlam Bilgisi

Hantavirüs yeni ortaya çıkan bir virüs türü değildir, fakat buna rağmen 24 Mart 2020’de ülkemizde Çin’de yeni bir virüs türü tespit edildiği, şimdiden bir kişinin yaşamını yitirdiği ve virüsün farelerden insanlara geçtiğine dair haberler yapılmıştır (bloomberght.com, 2020). Dolayısıyla gönderiyi üreten kullanıcının bir örneği de verilen söz konusu haberlerden yola çıkarak söz konusu paylaşımı ürettiği varsayılmaktadır. Ortaya çıkış şekli koronavirüsle benzerlik gösterdiğinden ve o dönemde koronavirüsün medyada çokça yer almasından ötürü kullanıcı benzer bir vakayı paylaşmış durumdadır.

B. Mikro Yapı

Sentatik Çözümleme

Gönderi dört cümleden oluşmaktadır. İlk cümlede geçmiş zaman kipinde etken bir fiil kullanılmıştır ve cümle üç ünlem işaretiyle bitirilmiştir. İkinci cümlede edilgen bir geçmiş zaman fiili kullanılmıştır ve cümle yine üç ünlem işaretiyle

bitirilmiştir. Gönderideki üçüncü cümle bağlı bir cümledir. Cümlelerin ilk kısmında duyulan geçmiş zaman kullanılmışken ikinci kısmında ise isim cümleciği olan bir geniş zaman kipi kullanılmıştır. Gönderideki son cümlede ise sıralı bir yapı kullanılmıştır. Duyulan geçmiş zaman kipinde edilgen olarak yazılan ilk kısmı takiben gelecek zaman kipinde etken bir fiil ile gönderi sonlandırılmıştır. Gönderinin son cümlesi birbirini takip eden beş nokta ile sonlandırılmıştır. Gönderide yer yer yazım yanlışı yapılmış ve noktalama işaretlerine uyulmamıştır.

Bölgesel Uyum

Gönderide Çin ile yeni ortaya çıkan bir virüs arasında doğrudan bir bağlantı kurulmuştur. Kullanıcının herhangi bir bilgi veya veriyle desteklemediği gönderisinde yer alan iddialar Çin'i söz konusu virüsten sorumlu tutmak için yeterli değildir. Kullanıcı geçmişi daha eskiye dayandığı ortaya çıkan söz konusu virüsü sadece COVID-19 pandemisine dayandırarak Çin'e mâl etmeye çalışmıştır.

Kelime Seçimleri

Gönderide kullanılan kelimelerin tümü gerçek anlamda kullanılmış olup herhangi bir mecaz anlam içermemektedir. Gönderide kullanılmış olan 'Anlaşıldı, Dünyanın sonunu Çinliler getirecek...' cümlesi Çinlileri suçlar ve varsayıma dayalı olarak söz konusu ulusu hedef gösterir niteliktedir. Gönderideki iddia Sinofobi göstergesi olup nefret söylemini körükler niteliktedir.

Metindeki Retorik

Gönderideki iddia konusunda kullanıcı ikna edici herhangi bir veri veya görsel kullanmamıştır. Gönderide oldukça sert ve çarpıcı bir dil üslup takınmış olan kullanıcı Çin'i hantavirüsünden de sorumlu tuttuğunu beyan etmiştir. Gönderide kullandığı son cümleden anlaşılacağı üzere kullanıcı Çinlileri dünyanın sonunu getirmekle de itham etmiştir.

3.6. SONUÇ

Teknolojinin iletişim alanında hayatımıza sunduğu yeniliklerin bir sonucu olarak yeni medya alanındaki gelişmeler gündelik yaşamımıza yeni olgular kazandırmıştır. Bunlardan biri ve belki de en popüler olan sosyal medya ağları, kullanım özellikleri nedeniyle günlük yaşamımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Sosyal medya ağlarının kullanımının yaygın hâle gelmesi, dünyadaki tüm insanları nerede oldukları fark etmeksizin yakınlaştırmış ve bir araya getirmiştir. Sosyal medya ağlarında söz hakkı edinen insanlar dünyadaki herhangi bir durum karşısında tepki gösterme, destekleme ve hatta karşı çıkma noktasında buluşmuşlardır. Bu sayede kıta, ülke veya şehir fark etmeksizin dünyanın herhangi bir yerinde meydana gelen herhangi bir olay sosyal medya ağları aracılığıyla daha fazla insanın gündemine girmiştir. Kullanıcılar, sosyal medya ağlarıyla birlikte bu olgular karşısında kendi düşüncelerini diğer insanlarla paylaşma fırsatı elde etmişlerdir. Böylelikle, tüm sosyal medya kullanıcıları demokratik hakları olan ifade özgürlüğünü kullanma konusunda kolaylık elde etmişlerdir. Bu hak, beraberinde sosyal medya üzerinde olumsuz görüşler paylaşmayı da getirmiştir. Nefret söylemi de sosyal medyanın insanlara sunduğu ifade özgürlüğünün olumsuz sonuçlarından biri olmuştur. İfade özgürlüğünün kullanılması, nefret söyleminin üretilmesi ve yaygınlaşması şeklinde olumsuz bir sonuç doğurmuştur. Twitter gibi yaygın kullanılan sosyal medya ağlarındaki beğeni, retweet (yeniden paylaşma) ve yorum yapabilme özellikleri de aynı veya benzer görüşlere sahip olan insanların bir araya gelmesine olanak sağlamıştır. Sosyal medyanın yüz yüze bir iletişim gerektirmemesi ve anonim olması özellikleri nedeniyle söz konusu nefret söylemi içerikleri kullanıcılar tarafından daha rahat bir şekilde üretilmektedir. Böylelikle günlük hayatta yer almayan söylemler sosyal medya mecraları aracılığıyla daha kolay bir şekilde dolaşıma sokulmaktadır.

Bu analiz çalışması kapsamında yeni medya mecralarında üretilmiş ve dolaşıma sokulmuş olan Sinofobik nefret söyleminin görünür kılınması hedeflenmiştir. Bu sebeple, yeni medya ortamlarından biri olan sosyal medya uygulaması Twitter'da paylaşılmış tweetler üzerinden nefret söylemi ve bu gönderilerdeki söylemler analiz edilmiştir. Dünyada yaşanan çeşitli olayların anında nefret söylemi olarak sosyal medya mecralarında karşılık bulması nedeniyle 2020

yılındaki en sansasyonel vaka olan ve tüm dünyayı yakından ilgilendiren COVID-19 pandemi süreci, tweetlerin analiz edileceği dönem olarak seçilmiştir. Bu dönemin seçilmesinde Uluslararası Af Örgütü'nün 5 Haziran 2020 tarihinde pandemi sürecinde nefret söylemi içeren tweetlerin sayısının paylaşması ve infodemi kavramının literatüre eklenmesi etkili olmuştur. Buna göre 29 Mart 2020 – 2 Haziran 2020 tarihleri arasında 690.356 pandemi temalı ırkçı tweet paylaşılmıştır (amnesty.org.tr, 2020). Söz konusu gönderiler, çalışma kapsamında örneklem olarak seçilen 51 Twitter kullanıcısının hesapları üzerinden toplanmıştır. 1 Ocak 2020 – 31 Aralık 2020 tarihleri arasında örneklem olarak belirlenen hesaplarda paylaşılan 17.453 gönderi tespit edilmiştir. Bu gönderiler arasından çeşitli etiketler kullanılarak ilgili nefret söylemini tetikleyen ve nefret söylemi içerdiği varsayılan 15 adet gönderi örnek olarak seçilmiştir. Gönderilerin analizi Teun van Dijk'in Söylem Analizi Yöntemi kullanılarak yapılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda, gönderi sahiplerinin tamamının ırkçı ve Sinofobi söylemleri içeren gönderiler ürettikleri tespit edilmiştir. Kullanıcıların tamamı COVID-19 salgınından Çini ve Çinlileri sorumlu tutmuş ve büyük bir kısmı söz konusu ulusun cezalandırılması gerektiği dile getirmiştir. Gönderilerdeki nefret söylemi o kadar büyük boyutlara ulaşmıştır ki, kullanıcılardan kimilerinin Çinlilerin tamamının öldürülmesi gerektiğini veya bu dünyadan 'temizlenmeleri' gerektiğini savunduğu görülmüştür. Kullanıcıların COVID-19 pandemisinden sorumlu tuttıkları Çinlilere karşı olumsuz, ayrıştırıcı ve ırkçı sıfatlar kullanmaktan çekinmedikleri görülmüştür. Pandeminin sorumlusu olarak görülen bu ulusa birçok olumsuz durum, sorun ve derdin reva görüldüğü saptanmıştır. Kullanıcıların Çinlilerin her türlü yiyeceği ve hayvanı yediğini iddia ettiği ve koronavirüs pandemisinin de Çinlilerin yarasa yediği için ortaya çıktığı görüşüne inandıkları tespit edilmiştir. Kullanıcıların yaygın olarak Çinlilerin COVID-19 pandemisi sona erse bile dünyanın başına gelecekte daha başka ve daha kötü dertler açacaklarına dair endişeleri olduğu gözlemlenmiştir. Gönderilerdeki nefret söyleminin ileri boyutlara taşındığı ve kullanıcıların Çinlilere karşı kötü söz söyleme ve hakaret etmesi gibi duygularını da paylaştıkları görülmüştür. Kimi kullanıcıların gönderilerinde direkt ırkçı bir ifade / içerik yazdıklarını peşinen kabul ettiği belirlenmiştir; kullanıcıların içeriklerinin ırkçı olmasından çekinmediklerini de beyan ettikleri görülmüştür. Kullanıcıların zaman

zaman Çin'e karşı yapılacak olan ırkçılığı ırkçılıktan saymadığı ve suç olarak görmediği anlaşılmıştır. Bazı kullanıcıların ise ırkçı olarak nitelendirilmekten çekindiği tespit edilmiştir; kullanıcılar bu endişelerine ürettikleri gönderilerde de yer vermişlerdir. Buna rağmen, kullanıcıların ürettikleri içeriklerin Çin ve Çinlilere karşı ağır ifadeler, sıfatlar, ithamlar ve iddialar içerdiği gözlemlenmiştir. Kullanıcılar arasında yaygın olan Sinofobi söylem ve pratiklerinin diğer Asyalı milletleri de etkileyeceği öngörülmüştür, Koreliler ve Japonların da bu nefret söylemi uygulamalarından olumsuz yönde etkilendiği görülmüştür.

Benzer nefret söylemlerinin önüne geçebilmek, nefret söyleminin üretimini azaltabilmek ve dolaşımını kısıtlayabilmek adına birtakım önlemlerin alınması gerekmektedir ve bazı adımların atılması zorunludur. Bu önlemlerin ilki sosyal medya kullanıcılarında nefret söylemi farkındalığını oluşturmaktır. Kullanıcılar ürettikleri içeriklerin toplumun belirli bir kısmı tarafından ayrımcılık olarak algılanacağını bilincine varmalıdır. Yine kullanıcılar ürettikleri nefret söylemi içerikleriyle söz konusu nefret söylemine maruz kalan insanları üzecekleri, kıracakları ve toplumdan soyutlanmalarına neden olabileceklerinin ayırdına varmalıdır. Sosyal medya kullanıcılarına söz konusu nefret söylemine ırkları, dilleri, dinleri, mezhepleri, siyasi görüşleri veya cinsel yönelimleri nedeniyle kendilerinin de bir gün maruz kalabileceği hatırlatılmalıdır. 25 Mayıs 2020 tarihinde T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığınca vatandaşlarımızı sosyal medya kullanımı hakkında bilgilendirmek ve sosyal medya hukukuyla ilgili bazı hatırlatmalarda bulunmak amacıyla bir kılavuz yayınlanmıştır (T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 2020). Söz konusu kılavuzda, kullanıcıların sosyal medya mecralarında yazdıkları, çizdikleri ve paylaştıklarından 5651 sayılı kanun çerçevesinde hukuki olarak mesul oldukları hatırlatılmıştır. Kullanıcıların, sosyal medyada da tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi hakaret, iftira, küfür barındıran içerikleri hem üretmekten hem de yaymaktan sorumlu oldukları hatırlatılmıştır. Hakaret, Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinde açık bir şekilde suç olarak tanımlanmıştır ve bu suçun gerçek hayatta veya sosyal medya mecralarında işlenmesinin kullanıcılara yasal sorumluluk yüklemekte olduğu ifade edilmiştir (Sosyal Medya Kullanım Kılavuzu, 2020). Diğer bir adım ise eğitim boyutuyla ilgilidir. Sosyal medya kullanımının ne kadar erken yaşlarda başladığı gerçeği göz önünde bulundurularak özellikle ilköğretim, orta okul ve

liselerde medya okuryazarlığı derslerinin zorunlu hale gelmesi ve profesyoneller tarafından yapılması büyük önem arz etmektedir. Bu noktada söz konusu eğitimin verilmesinin İletişim Fakültesi mezunlarına bırakılması da büyük önem taşımaktadır. Son olarak da Twitter'ın atması gereken adımlar bulunmaktadır. Diğer bir sosyal medya ağı olan Instagram'da gönderilerin içerikleri saldırgan, kırııcı veya rahatsız edici bulunmaları nedeniyle 'Hassas İçerik' olarak gizlenmesi özelliği mevcuttur. Kullanıcılar dilerlerse buna rağmen ilgili gönderiyi görebilmektedirler. Aynı şekilde, pandemi süreci boyunca 'aşı' ve bu konuyla ilgili içerikler de aşılama konusunda bilgilendirme amacıyla etiketlenmiş olup kullanıcıların dilerlerse bu konuyla ilgili daha fazla bilgi alabilmelerine olanak tanımıştır. Buna benzer bir uygulama Twitter'da da hayata geçirilmelidir. Rahatsız edici içerikler kullanıcıların geribildirimleri üzerine tıpkı Instagram'da olduğu gibi gizlenebilmektedir. Nefret söylemi kapsamında da kullanıcıların geribildirimleri ve şikayetleri doğrultusunda Twitter ilgili gönderileri 'nefret söylemi içerir' şeklinde etiketlemelidir. Kullanıcıların şikayetleri ve geri bildirimleri sonucunda ilgili tweetlerin Twitter'dan silinmesi veya erişiminin engellenmesi ifade özgürlüğünün kısıtlanmasına veya demokrasi geleneğinin daha az gelişmiş olduğu ülkelerde suistimal edilebileceği endişesine neden olacağından ilgili uygulama tartışmaya açıktır.

Kaynakça

- (2012, 06). 07 16, 2021 tarihinde www.aktuelpsikoloji.com:
<http://www.aktuelpsikoloji.com/zenofobi-nedir-belirtileri-nelerdir-11590h.htm>
adresinden alındı
- (2020, 03 12). 04 12, 2021 tarihinde [ntv.com.tr](http://www.ntv.com.tr):
https://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/insanlik-tarihini-etkileyen-10-pandemi,IUMSBOR3OUeCevZRr3lJeQ/3B5f49Cp_UyEVe75SI3Rtg adresinden alındı
- (2020). 09 26, 2022 tarihinde npistanbul.com: <https://npistanbul.com/koronavirus/cin-mali-oyuncaklardan-korona-virus-covid-19-bulasir-mi> adresinden alındı
- (2020, 03 17). 11 26, 2022 tarihinde tr.euronews.com:
<https://tr.euronews.com/2020/03/17/abd-baskan-donald-trump-n-covid-19-icin-cin-virusu-demasi-pek-in-yonetimini-k-zd-rd> adresinden alındı
- (2020, 04 16). 11 27, 2022 tarihinde sanalmecmua.com:
<https://sanalmecmua.com/2020/04/16/ispanyol-gribi/> adresinden alındı
- (2020, 03 11). 12 03, 2022 tarihinde tr.euronews.com:
<https://tr.euronews.com/2020/01/31/koronavirus-salgin-balik-pazarindan-cikmadi-mi-cin-bu-bilgiyi-sakladi-mi-son-arastirma> adresinden alındı
- (2020, 04 15). 12 03, 2022 tarihinde tr.euronews.com:
<https://tr.euronews.com/2020/04/15/cin-koronavirus-salginini-ne-zaman-ogrendi-kac-gun-sakladi> adresinden alındı
- (2020, 09 18). 12 03, 2022 tarihinde aa.com.tr: <https://www.aa.com.tr/tr/60-saniyede-bugun/60-saniyede-bugun-18-eylul-2020/1978040#> adresinden alındı
- (2020, 12 27). 12 07, 2022 tarihinde icisleri.gov.tr: <https://www.icisleri.gov.tr/yilbasinda-koronavirus-tedbirlerine-siki-denetim> adresinden alındı
- (2020, 01 29). 12 10, 2022 tarihinde bbc.com/turkce:
<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-51288869> adresinden alındı
- (2020, 03 13). 12 12, 2022 tarihinde Anadolu Ajansı:
<https://www.aa.com.tr/tr/koronavirus/turkiye-koronavirus-icin-etkin-onlemler-aldi/1765471> adresinden alındı
- (2020, 07 29). 12 12, 2022 tarihinde Gazete Kadıköy:
<https://www.gazetekadikoy.com.tr/yasam/moda-sahili-neden-popler> adresinden alındı
- (2020). 12 13, 2022 tarihinde T.C. Sağlık Bakanlığı: <https://covid19.saglik.gov.tr/TR-66935/genel-koronavirus-tablosu.html#> adresinden alındı
- (2020, 03 25). 12 13, 2022 tarihinde [ntv.com.tr](http://www.ntv.com.tr): <https://www.ntv.com.tr/dunya/hantavirus-nedir-hantavirus-enfeksiyonu-ve-belirtileri-nelerdir-cinde-hanta-virusunden-bir-kisi-hayatini-kaybetti,iAq7pJdkQ02Jg3cTnyDXWA> adresinden alındı

- (2020, 03 24). 12 14, 2022 tarihinde bloomberght.com: <https://www.bloomberght.com/cinde-yeni-virus-tespit-edildi-1-olu-2250968> adresinden alındı
- (2020, 03 24). 12 14, 2022 tarihinde haberyuzdeyuz.com: <https://www.haberyuzdeyuz.com/dunya/simdi-hanta-virusu-1-olu-h28681.html> adresinden alındı
- (2020, 03 24). 12 14, 2022 tarihinde İhlas Haber Ajansı: <https://twitter.com/ihacomtr/status/1242412789559365632?lang=bg> adresinden alındı
- (2020, 05 25). 12 22, 2022 tarihinde T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı: https://www.iletisim.gov.tr/turkce/yerel_basin/detay/iletisim-baskanligi-sosyal-medya-kullanım-kilavuzu-hazirladi. adresinden alındı
- (2021, 01 08). 04 24, 2021 tarihinde Sözcü Gazetesi: <https://www.sozcu.com.tr/2021/dunya/covidin-ugramadigi-ulke-cook-adalari-6203068/> adresinden alındı
- (2021). 05 06, 2021 tarihinde www.etymonline.com: <https://www.etymonline.com/> adresinden alındı
- (2021, 07 18). 09 26, 2022 tarihinde ensonhaber.com: <https://www.ensonhaber.com/saglik/cinde-monkey-b-virusu-kaynakli-ilk-olum> adresinden alındı
- (2021, 12 09). 12 04, 2022 tarihinde tr.euronews.com: <https://tr.euronews.com/2021/12/09/ingiltere-uygurlara-yonelik-insan-hakk-ihlallerini-inceleyen-bag-ms-z-organ-cin-soyk-r-m-i> adresinden alındı
- (2022, 08 12). 09 26, 2022 tarihinde Youtube.com/ulketv: https://www.youtube.com/watch?v=YY36fwzYK28&ab_channel=%C3%9CLKETV adresinden alındı
- (2022, 06 29). 09 26, 2022 tarihinde pewresearch.org: <https://www.pewresearch.org/global/2022/06/29/negative-views-of-china-tied-to-critical-views-of-its-policies-on-human-rights/> adresinden alındı
- (2022, 09 01). 12 04, 2022 tarihinde tr.euronews.com: <https://tr.euronews.com/2022/09/01/bmden-uygurlar-raporu-cinin-uygulamalari-insan-haklari-ihlali-insanlik-sucu-olabilir> adresinden alındı
- (2022, 01 20). 12 04, 2022 tarihinde tr.euronews.com: <https://tr.euronews.com/2022/01/20/frans-z-meclisi-cin-in-uygurlara-yonelik-uygulamalar-n-soyk-r-m-olarak-tan-d> adresinden alındı
- (2022, 05 06). 12 13, 2022 tarihinde cdc.gov: <https://www.cdc.gov/hantavirus/surveillance/index.html#ReportedCases> adresinden alındı

Aktaş, İ. (2019, Aralık). *Hüthüt*(1).

- Alğan, T., & Şensever, F. (2010). *Ulusal Basında Nefret Suçları: 10 yıl, 10 Örnek*. İstanbul: Sosyal Değişim Derneği Yayınları.
- Altunay, A. (2015). Bir Sosyalleşme Aracı Olarak Yeni Medya. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 9(1), s. 410-428.
- amnesty.org.tr. (2020, 06 05). 07 01, 2022 tarihinde <https://www.amnesty.org.tr/icerik/pandemi-doneminde-yaklasik-700-bin-irkci-tweet-atildi> adresinden alındı
- Arslan, İ., & Karagül, S. (2020, Mayıs). Küresel Bir Tehdit (COVID-19 Salgını) ve Değişime Yolculuk. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(10), 1-36.
- Arslan, İ., & Karagül, S. (2020, Mayıs). Küresel Bir Tehdit (COVID-19 Salgını) ve Değişime Yolculuk. *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(10), s. 21.
- Ataman, H. (2012). *Nefret Suçlarını Farklı Yaklaşımlar Çerçevesinde Ele Almak: Etik, Sosyo-Politik ve Bir İnsan Hakları Problemi Olarak Nefret Suçları*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Aygül, E. (2010). Facebook'ta Nefret Söyleminin Üretilmesi ve Dolaşıma Sokulması. *Yeni Medyada Nefret Söylemi* (s. 95-140). içinde Kalkedon.
- Başçı, E. (2019). HIV ile Yaşayanların Toplumda Görünür Olma Durumları: Neden ve Sonuçlarıyla Nitel Bir Model. *Sosyoloji Notları*, 3(1).
- BBC World Service Poll. (2021, 06 08). 07 01, 2022 tarihinde https://web.archive.org/web/20210608143515/https://globescan.com/images/images/pressreleases/bbc2017_country_ratings/BBC2017_Country_Ratings_Poll.pdf adresinden alındı
- bbc.com/turkce. (2020, 04 02). 12 12, 2022 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/live/haberler-dunya-52131709/page/3> adresinden alındı
- Bezirgan Arar, Y., & Bilgin, N. (2009). Gazete Haber Başlıklarında Öteki'nin İnşası. *Kültür ve İletişim*, 12(2), 133-157.
- Bezirgan Arar, Y., & Bilgin, N. (2010). Gazetelerde Ötekileştirme Pratikleri: Türk Basını Üzerine Bir İnceleme. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 1-17.
- Bilge, R. (2016). Sosyal Medyada Nefret Söyleminin İnşası ve Nefret Suçlarına İlişkin Yasal Düzenlemeler. *Yeni Medya*, 1(1), 1-14.
- Binark, M. (2007). Yeni İletişim Ortamları ve Etkileşim Uluslararası Konferansının Ardından. *Kültür ve İletişim*, 10(1), s. 109-114.
- Binark, M. (2010). Nefret Söyleminin Yeni Medya Ortamında Dolaşıma Girmesi ve Türetilmesi. *Yeni Medyada Nefret Söylemi* (s. 11-53). içinde İstanbul: Kalkedon Yayınları.
- Binark, M., & Bayraktutan, G. (2013). *Ayin Karanlık Yüzü: Yeni Medya ve Etik*. İstanbul: Kalkedon Yayınları.

- Binark, M., & Çomu, T. (2012). Sosyal Medyanın Nefret Söylemi İçin Kullanılması İfade Özgürlüğü Değildir! 07 16, 2021 tarihinde <https://yenimedya.wordpress.com/2012/01/20/sosyal-medyanin-nefret-soylemi-icin-kullanilmasi-ifade-ozgurlugu-degildir/> adresinden alındı
- Binark, M., & Çomu, T. (2013). *Medya ve Nefret Söylemi: Kavramlar Mecralar Tartışmalar*. (M. Çınar, Dü.) İstanbul: Hrant Dink Vakfı Yayınları.
- Binark, M., & Löker, K. (2011). *Sivil Toplum Örgütleri İçin Bilişim Rehberi*. (Ö. Gökmen, Dü.) Ankara: Uzerler Matbaası.
- Burnett, R. (2007). *İmgeler Nasıl Düşünür?* (G. Pular, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- cnnturk.com. (2019, 12 19). 11 13, 2022 tarihinde <https://www.cnnturk.com/ajanda/diyanet-2020-dini-gunler-takvimi-uc-aylar-ne-zaman-basliyor> adresinden alındı
- (2022). *Council of Europe Gender Equality Strategy 2018-2023*.
- Çam, O., & Çuhadar, D. (2011). Ruhsal Hastalığa Sahip Bireylerde Damgalama Süreci ve İçselleştirilmiş Damgalama. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 2(3), 136-140.
- Çelik, E. (2013). Nefret Söylemi İfade Özgürlüğünün Neresinde? *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 4(2), 205-240.
- de Mul, J. (2008). *Siberuzayda Macera Dolu Bir Yolculuk*. (A. Özdamar, Çev.) İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Demirtaş Madran, A. (2012). Temel Beklenti Etkisi: Kendini Gerçekleştiren Kehanet. M. Ayan Ceyhan, & K. Çayır (Dü) içinde, *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları-Sosyoloji Dizisi.
- Dijk, J. v. (2006). Writing the Self: Of Diaries and Weblogs. Sign Here! S. Neef, J. van Dijk, & E. Ketelaar içinde, *Handwriting in the Age of New Media* (s. 116-133). Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Dijk, T. A. (2015). Critical Discourse Analysis. D. Tannen, H. Hamilton, & D. Schiffrin (Dü) içinde, *The Handbook of Discourse Analysis*. John Wiley & Sons.
- Dirini, İ., & Özsu, G. (2020). *Covid-19 Pandemi Sürecinde Sosyal Medyada Nefret Söylemi Raporu*. Alternatif Bilişim Derneği.
- Durmuş, D. H. (2020). Küresel Salgın Yönetimi. Malatya.
- Erenel, F. (2020). *Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Gündemi*. 09 26, 2022 tarihinde <https://acikerisim.istinye.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12713/1571/50.pdf?sequence=1&isAllowed=y> adresinden alındı
- Erol, Ç. (2007). *Türkiye Türkçesinde Kalıp Sözler Üzerine Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Eser, A. (2013). *Yeni Medyada Nefret Söyleminin Üretimi: Bir Toplumsal Paylaşım Ağı Olarak Facebook Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Fischer, A., Halperin, E., Canetti, D., & Jasini, A. (2018, Ekim). Why We Hate. *Emotion Review*, 10(4), 309-320. doi:10.1177/1754073917751229
- Geray, H. (2003). *İletişim ve Teknoloji Uluslararası Birikim Düzeninde Yeni Medya Politikaları* (1 b.). Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Giddens, A. (2008). *Sosyoloji, Irk, Etniklik, Göç*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Göregenli, M. (2012). Temel Kavramlar: Önyargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık. K. Çayır, & M. Ayan Ceyhan (Dü) içinde, *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar* (s. 17-29). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları-Sosyoloji Dizisi.
- Güranlıoğlu, N. (2014). *Nefret Söylemi ve Nefret Suçunun Türkiye Üzerinden Örneklerle İncelenmesi*.
- Halıcı, N. (2005). Online Gazetecilik. S. Alankuş (Dü.) içinde, *Yeni İletişim Teknolojileri ve Medya* (2 b., s. 155-170). İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Harris, M. (1994). *Yamyamlar ve Krallar: Kültürlerin Kökenleri*.
- Herek, G., & Capitanio, J. (1991). Stigma, Prejudice, and Violence Against Lesbians and Gay Men. J. Weinrich, & J. Gonsiorek (Dü) içinde, *Homosexuality – Research Implications For Public Policy* (s. 60-80). The USA: Sage Publications.
- Hudson, H. E. (2006). *From Rural Village to Global Village* (1 b.). Londra: Lawrance Erlbaum Associates.
- Huisken, R. (2010). *Introducing China: The World's Oldest Great Power Charts Its Next Comeback*. Canberra: The Australian National University.
- İmançer, D. (2009). Sosyal Psikolojik Açıdan Stereotip Kavramının Dil ve Metin Analizinde Kullanımı. *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 3(3), 128-142.
- İnceoğlu, Y. (2013). Tartışmalı Bir Kavram: Nefret Söylemi. M. Çınar (Dü.) içinde, *Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar, Mecralar, Tartışmalar* (s. 75-92). İstanbul: Hrانت Dink Vakfı Yayınları.
- İnceoğlu, Y., & Çoban, S. (2014). “Öteki”leştirme Sürecinde Medyanın Yeri. Y. İnceoğlu, & S. Çoban (Dü) içinde, *Azınlıklar, Ötekiler ve Medya* (s. 72). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Izetbegović, A. (2011). *Doğu Batı Arasında İslâm* (2 b.). (S. Şaban, Çev.) İstanbul: Yarın.
- Karadeniz, B. (2020). *Yeni Medyada Nefret Söylemi: Twitter Uygulamasında Nefret Söylemi Analizi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik ABD, Gazetecilik BD, Konya.
- Karaduman, S. (2010). Modernizmden Postmodernizme Kimliğin Yapısal Dönüşümü. *Journal of Yaşar University*, 17(5), 2886-2899.

- Kaymak, A. (2010). Yeni Medyada Nefret Söyleminin Hukuki Boyutu. *Yeni Medyada Nefret Söylemi* (s. 252-284). içinde İstanbul: Kalkedon.
- Keen, E., & Georgescu, M. (2016). *A Manual For Combating Hate Speech Online Through Human Rights Education*. Ukrayna.
- Kehya, Ö. (2018). *İtalya ve Türkiye'ye Göç Etmiş İnsanlarla İlgili Youtube Video Yorumlarında Nefret Söylemi: Karşılaştırmalı Bir Analiz*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Keyman, F. (2013). Nefret Söylemi, Nefret Suçu, Demokrasi ve Birlikte Yaşama: Türkiye Örneği. (s. 7-14). İstanbul: Hrant Dink Vakfı.
- King's College London. (2021). 07 01, 2022 tarihinde <https://www.kcl.ac.uk/hr/diversity/guidance-and-resources/sinophobia-guidance> adresinden alındı
- Kırık, A. M., Altınbaş Var, S. S., Özkoçak, V., & Darıcı, S. (2020, Mayıs). Pandemi Dönemlerinde İletişim ve Algı Yönetimi: Yeni Koronavirüs Hastalığı (Covid-19) Örneği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. doi:<http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.43249>
- Koç, F., Özkoçak, V., & Gültekin, T. (2020). Pandemilere Antropolojik Bakış: Koronavirüs (Covid-19) Örneği. *Turkish Studies*.
- Lazar, J. (2009). *İletişim Bilimi* (2 b.). (C. Anık, Çev.) Ankara: Vadi Yayınları.
- Lievrouw, L. A. (2011). *Alternative and Activist New Media*. Cambridge: Polity Press.
- Lister, M., Dovey, J., Giddings, S., Grant, I., & Kelly, K. (2009). *New Media: A Critical Introduction* (2 b.). New York: Routledge.
- Livberber, T. (2014). *Medyada Nefret Söylemi ve Toplumsal Cinsiyet Bağlamında LGBTT Bireylere Yönelik Nefret Söylem(ler)inin Çözümlemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , Kayseri.
- Manovich, L. (2001). *The Language of New Media* (1 b.). İngiltere: The MIT Press Cambridge.
- Medipol. (2020). 04 11, 2021 tarihinde <https://www.medipol.com.tr/bilgi-kosesi/bunlari-biliyor-musunuz-pandemi-nedir-corona-virusu-neden-pandemi-ilan-edildi> adresinden alındı
- Nikiforuk, A. (2007). *Mahşerin Dördüncü Atlısı Salgın ve Bulaşıcı Hastalıklar Tarihi*. (S. Erkanlı, Çev.) İletişim Yayıncılık.
- ntv.com. (2021, 02 28). 07 01, 2022 tarihinde <https://www.ntv.com.tr/dunya/corona-virus-etkisi-new-yorkta-asya-kokenli-amerikalılara-yonelik-nefret-sucu-9-kat-artti,EVQJwFnisEquC4ImchsEJg> adresinden alındı
- Örgen, B. (2016). İstanbul'da İlet-i Kolera Salgınları (1831-1914), Osmanlı Devleti'nin Aldığı Önlemler ve Günümüzdeki İzleri. *TÜBİTAK*.

- Övet, T. (2016). Terörizm, İslamofobi ve Nefret Suçu İlişkisi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 5(1), 109-140.
- Özbek, S. (2012). Irkçılığın Doğuşu ve Ekonomik Kökenleri, Yeni Irkçılık. *Dipnot 3 Aylık Sosyal Bilim Dergisi*, 9, 119-125.
- Özdemir, H. (2005). *Salgın Hastalıklardan Ölüm*, 1914-1918.
- Özden, K., & Özmat, M. (2014, Nisan). Salgın ve Kent: 1347 Veba Salgınının Avrupa'da Sosyal, Politik ve Ekonomik Sonuçları. *İdeal Kent*(12), 60-87.
- Öztekin, H. (2015, Haziran). Yeni Medyada Nefret Söylemi: Ekşi Sözlük Örneği. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38). 09 25, 2022 tarihinde <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/hate-speech-in-new-media-case-of-eksi-szlk.pdf> adresinden alındı
- Paker, M. (2012). Psikolojik Açıdan Önyargı ve Ayrımcılık. K. Çayır, & M. Ayan Ceyhan (Dü) içinde, *Ayrımcılık Çok Boyutlu Yaklaşımlar* (s. 41-52). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Pew Research Center. (2013, 07 18). 06 30, 2022 tarihinde <https://www.pewresearch.org/global/2013/07/18/chapter-3-attitudes-toward-china/> adresinden alındı
- Pew Research Center. (2021, 06 30). 07 01, 2022 tarihinde <https://www.pewresearch.org/global/2021/06/30/large-majorities-say-china-does-not-respect-the-personal-freedoms-of-its-people/> adresinden alındı
- Sabah. (2020, 03 13). 04 23, 2021 tarihinde Sabah Gazetesi: <https://www.sabah.com.tr/yasam/2020/03/13/corona-virus-nasil-ortaya-cikti-korona-virus-ilk-olarak-nerede-ve-ne-zaman-goruldu-nasil-bulasti-ve-yayildi> adresinden alındı
- Sertkaya, O. F. (2014). Kür Şad Adının Etimolojisi veya Türk Tarihinde Kür Şad Adlı Bir Kişi Var Mıdır? *Gazi Türkiyat*, 1(10).
- (2020, 05 25). *Sosyal Medya Kullanım Kılavuzu*. T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı. 12 22, 2022 tarihinde <https://www.iletisim.gov.tr/uploads/docs/SosyalMedyaKullanimKilavuzu.pdf> adresinden alındı
- Sözeri, C. (2012). Yazılı Basında Nefret Söylemi ve Mücadele Yolları. Y. İncoğlu (Dü.) içinde, *Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları* (s. 205-222). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Sultanova, B. (2021). *Çin'in Yumuşak Güç Politika Uygulaması: Kazakistan-Kırgızistan Örneği*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sütçü, C. S. (2012). *Sosyal Medyaya Girmeden Önce Bilinmesi Gerekenler* (1 b.). (D. Yengin, Dü.) İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Şeberoğlu, A. (2020). Yeni Medya ve Etkileşimli Yeni Sinema. *Yeni Medya*(8).

- Şen, S. (2018, 03 15). Gebermek Fiilinin Kökeni Üzerine. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 7(1), s. 126.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/teke/issue/36208/407384> adresinden alındı
- TDK. (2021). 05 05, 2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı
- The American Heritage of the English Language*. (2022, 06 30).
<https://ahdictionary.com/word/search.html?q=Sinophobic> adresinden alındı
- Toprak, M. (2018). *Sosyal Medyada Suriyeli Sığınmacılara Yönelik Nefret Söylemi: Twitter Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İletişim Bilimleri ABD, Malatya.
- United Nations. (2019). *United Nations Strategy and Plan of Action on Hate Speech*.
- Ural, O. (2015, 04 02). Yeni Çağın Hastalığı: Yabancı Korkusu (Zenofobi). 07 16, 2021 tarihinde <http://akademikperspektif.com/2015/03/31/yeni-cagin-hastaligi-yabanci-korkusu-zenofobi/> adresinden alındı
- van Dijk, J. (2004). Digital Media. J. Downing, D. McQuail, P. Schlesinger, & E. Wartella içinde, *The Sage Handbook of Media Studies* (s. 145-163). Londra: Sage.
- Weber, A. (2009). *Nefret Söylemi El Kitabı*. Avrupa Konseyi Yayınları.
- WHO. (2020, 10 12). 04 19, 2021 tarihinde <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/coronavirus-disease-covid-19> adresinden alındı
- Wikipedia. (2021, 04 24). 04 24, 2021 tarihinde Wikipedia:
https://en.wikipedia.org/wiki/COVID-19_pandemic_by_country_and_territory#Monthly_cumulative_covid-19_death_totals_by_country adresinden alındı
- Wodak, R. (2015). *The Politics of Fear: What Right-Wing Populist Discourses Mean*. Londra: SAGE Publications.
- World Health Organization. (2010, 2 24). 04 11, 2021 tarihinde <https://www.who.int/> adresinden alındı
- World Health Organization, *Coronavirus Timeline*. (2020, 12 10). 04 23, 2021 tarihinde World Health Organization: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/interactive-timeline#!> adresinden alındı
- www.etimolojiturkce.com. (2020). 05 06, 2021 tarihinde [etimolojiturkce.com](http://www.etimolojiturkce.com):
<https://www.etimolojiturkce.com/> adresinden alındı
- www.globalissues.org. (2010, 08). 07 16, 2021 tarihinde <https://www.globalissues.org/article/165/racism>:
<https://www.globalissues.org/article/165/racism> adresinden alındı
- Yalçın, P. D. (2020). *Diş Hekimliğinde Yeni Dönem Covid-19 Pandemisi ve Alınacak Önlemler*.
- Yengin, D. (2012). *Yeni Medyaya Eleştirel Bakış*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

Yılmaz, S. H. (2013). *Siyasal Nefret Söylemi ve Medya: Haberden Söyleme Kısa Bir Yolculuk*.
Literatürk Academia.

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : E-43037191-604.01.01-549
Konu : Etik Kurul Kararı

04/01/2023

Sayın Güven KİMENÇE

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kuruluna yapmış olduğunuz “*Pandemi Döneminde Sinofofi: Twitter Örneği*” isimli başvurunuz incelenmiş olup, etik kurulu kararı ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.

Prof.Dr. Ali BÜYÜKASLAN
Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırmalar
Etik Kurulu Başkanı

Ekler:

-Karar Formu (2 sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrakınızı <https://turkiye.gov.tr/istanbul-medipol-universitesi-ebys> linkinden 7550599BXD kodu ile doğrulayabilirsiniz.

Medipol Üniversitesi Kavacık Yerleşkesi (Ana Yerleşke Rektörlük)
Kavacık Mah. Ekinçiler Cad. No: 19, Kavacık Kavşağı, 34810 Beykoz/İstanbul
T: 444 85 44 F: 0212 531 75 55
E-Posta: bilgi@medipol.edu.tr İnternet Adresi: www.medipol.edu.tr
Kep Adresi: medipoluniversitesi@hs03.kep.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin: Burcu Sena TOSUN
Tel: 0216 681 1679
E-Posta: burcu.tosun@medipol.edu.tr

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURULU KARAR FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	<i>Pandemi Döneminde Sinofofi: Twitter Örneği</i>			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Güven KİMENÇE			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Yüksek Lisans Öğrencisi			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	İstanbul			
	DESTEKLEYİCİ	-			
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒	ÇOK MERKEZLİ ☐	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURULU KARAR FORMU

Değerlendirilen Belgeler	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili		
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ/PLANI			Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			Türkçe ☒	İngilizce ☐	Diğer ☐
Karar Bilgileri	Karar No: 191	Tarih: 02/01/2023				
	Yukarıda bilgileri verilen Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve araştırmanın etik ve bilimsel yönden uygun olduğuna “oy birliği” ile karar verilmiştir.					

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU	
BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI	Prof. Dr. Ali BÜYÜKASLAN

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile İlişki		Katılım *		İmza
Prof. Dr. Ali BÜYÜKASLAN	İletişim Çalışmaları	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	Uygundur
Dr.Öğr.Üyesi Sinan SEÇKİN	Hukuk	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	Uygundur
Doç. Dr. Serhat YÜKSEL	Finans	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	Uygundur
Doç. Dr. İhsan EKEN	Medya ve Reklam Araştırmaları	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	Uygundur
Dr.Öğr.Üyesi Ela ARI	Psikoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	Uygundur

* :Toplantıda Bulunma

Sosyal Bilimler
Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul Sekreteri
Burcu Sena TOSUN